

Praktiskā rokasgrāmata par ģimenes locekļu meklēšanu

2. izdevums

Praktiskā rokasgrāmata par ģimenes locekļu meklēšanu

2. izdevums

2025. gada aprīlis

Eiropas Patvēruma atbalsta birojs (EASO) 2022. gada 19. janvārī tika pārveidots par Eiropas Savienības Patvēruma aģentūru (EUAA). Visas atsauces uz EASO, EASO produktiem un struktūrām jāsaprot kā atsauces uz EUAA.

Atruna

Šī rokasgrāmata sagatavota, neskarot principu, ka tikai Eiropas Savienības Tiesa var sniegt ES tiesību aktu autoritatīvu interpretāciju.

Lēmumu par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu vai atteikšanu nekad nevajadzētu pamatot uz ES iestāžu veikto ģimenes locekļu meklēšanas darbību rezultātiem.

Manuskripts pabeigts 2025. gada aprīlī.

Otrais izdevums

Ne Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra (EUAA) ne personas, kas rīkojas EUAA vārdā, neatbild par to kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2026. gads

Print ISBN 978-92-9418-234-0 doi:10.2847/8439855 BZ-01-25-003-LV-C

PDF ISBN 978-92-9418-235-7 doi:10.2847/0561160 BZ-01-25-003-LV-N

© Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra (EUAA), 2026. gads

Atļauts reproducēt, norādot avotu.

Tādu elementu izmantošanai vai reproducēšanai, kuri nepieder EUAA, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību turētājiem. EUAA nav autortiesību uz šādiem elementiem:

- Vāka ilustrācija lolloj © Adobe Stock, 2024
- 61. lpp.: ilustrācija, Imsunyah © Adobe Stock
- 62. lpp.: ilustrācija, ศิริชัย วัฒนสกุล © Adobe Stock
- 63. lpp.: ilustrācija, neatlynatly © Adobe Stock; ilustrācija, Bendix © Adobe Stock

Par rokasgrāmatu

Kādēļ šī rokasgrāmata tika izstrādāta? Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras (EUAA) pamatuzdevums ir veicināt un atbalstīt ES dalībvalstu un Šengenas asociēto valstu (ES+ valstu) ⁽¹⁾ darbības kopējās Eiropas patvēruma sistēmas (KEPS) īstenošanā. Saskaņā ar savu vispārējo mērķi veicināt pareizu un efektīvu KEPS īstenošanu un sekmēt konvergenci EUAA izstrādā kopīgus darbības standartus un rādītājus, vadlīnijas un praktiskus rīkus.

KEPS veidojošos tiesībaizsardzības instrumentos ir noteikts Eiropas Savienības dalībvalstu pienākums meklēt ģimenes locekļus pieaugušajiem un nepavadītiem bērniem, kuri iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Stājoties spēkā Migrācijas un patvēruma paktam ⁽²⁾, EUAA ir pilnvarota pārskatīt un saskaņot ar KEPS savus darbības standartus, rādītājus, pamatnostādnes un apmācības protokolus. Regulas (ES) 2024/1351 (AMMR) 22. pantā ⁽³⁾ ir īpaši uzsvērts EUAA pienākums izstrādāt veidnes un norādījumus ģimenes locekļu meklēšanai, kas ir būtiski, lai atbildības noteikšanas mehānismā efektīvi piemērotu ar ģimeni saistītus kritērijus.

Lai atbalstītu ES+ valstis, izpildot to pienākumus, proti, sākot ģimenes locekļu meklēšanu, ir atjaunināta EUAA 2016. gada praktiskā rokasgrāmata par ģimenes locekļu meklēšanu ⁽⁴⁾, lai nodrošinātu saskaņotību ar jauno tiesisko regulējumu un uzlabotu tās efektivitāti, sekmējot savlaicīgus un precīzus atkalapvienošanās centienus patvēruma procesā.

Šīs rokasgrāmatas [I daļā](#) ir paredzēta vispusīga pieeja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju ģimenes locekļu meklēšanai, galveno uzmanību pievēršot ar nošķirtu ģimenes locekļu atkalapvienošanu saistītiem procesiem. Tā aptver ES+ un trešās valstīs veicamo ģimenes locekļu meklēšanu.

Šīs rokasgrāmatas [II daļā](#) ir vērtīgs resurss praktizējošiem speciālistiem, kuri veic ģimenes locekļu meklēšanu vai identificēšanu saistībā ar atbildības noteikšanu starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanā. Šī rokasgrāmata var veicināt potenciālu ģimenes lietu prioritāšu noteikšanu un agrīnu atklāšanu, palīdzot iestādēm izveidot atbilstīgas procedūras, apzināt nepieciešamos resursus un plānot procesus. Visbeidzot tā var veicināt ģimenes atkalapvienošanās procedūru uzlabošanu ES+ valstīs. Lai gan rokasgrāmatā ir izklāstīti ģimenes locekļu meklēšanas galvenie aspekti AMMR, tajā nav aplūkota lēmumu pieņemšanas procesa specifika.

Kā šī rokasgrāmata tika izstrādāta? [I daļu](#) izstrādāja eksperti no visām ES valstīm, un tās izveidē vērtīgu ieguldījumu sniedza Eiropas Komisija, Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs un ANO Bērnu fonds (UNICEF). Izstrādi veicināja un koordinēja EUAA. Pirms rokasgrāmatas pabeigšanas tās apspriešana notika visās ES+ valstīs,

⁽¹⁾ 27 ES dalībvalstis, kā arī Islande, Lihtenšteina, Norvēģija un Šveice.

⁽²⁾ Eiropas Komisija, Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāts, "Migrācijas un patvēruma pakts", Eiropas Komisijas tīmekļa vietne, 2024. gada 21. maijs, skatīts 2025. gada 17. janvārī, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_lv.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2024/1351](#) (2024. gada 14. maijs) par patvēruma un migrācijas pārvaldību un ar ko groza Regulas (ES) 2021/1147 un (ES) 2021/1060 un atceļ Regulu (ES) Nr. 604/201 (OV L, 2024/1351, 22.5.2024.).

⁽⁴⁾ EASO, [Praktiskā rokasgrāmata par ģimenes locekļu meklēšanu](#), 2016. gada marts.

[Il daļu](#) izstrādāja EUAA kopā ar Dublinas nodaļu ekspertu darba grupu no visas Eiropas, jo īpaši Vicky Fotou (Grieķija), Kristina Korsch (Vācija), Franc Kumer (Slovēnija), Jan-Jouke Mulder (Nīderlande), Matteo Tedde (Itālija) un Arune Wallin (Zviedrija). Atsauces grupas ietvaros tika lūgts sniegt ieteikumus arī organizācijām, kas iesaistītas ģimenes meklēšanā, tostarp Sarkanā Krusta ES birojam un organizācijai “Safe Passage”, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstajam komisāram bēgļu jautājumos (7). Arī Eiropas Komisija sniedza sākotnējo ieguldījumu un piedalījās konsultāciju procesā. EUAA veicināja un koordinēja izstrādi. Pirms dokumenta pabeigšanas tas tika izplatīts visām ES+ valstīm, izmantojot EUAA Dublinas tīklu. EUAA valde šīs vadlīnijas pieņēma 2025. gada aprīlī.

Kā lietot šo rokasgrāmatu? Šis ir uzziņu dokuments speciālistiem, kuri strādā ģimenes locekļu meklēšanas jomā.

I daļā ir vispārīgs ievads par ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar *AMMR*, tostarp galvenās definīcijas. Tajā aprakstītie pasākumi atspoguļo ģimenes locekļu meklēšanas vispārējo darbplūsmu atbildības noteikšanas kontekstā. Tomēr tiek atzīts, ka procedūras organizēšanas veids var atšķirties katrā ES+ valstī. Pielikumu un tabulu mērķis ir atvieglot praktisko sadarbību starp iesaistītajām ieinteresētajām personām. Dokumentā ir iekļautas ailes ar labās prakses piemēriem, kontrolsaraksti un galvenā informācija. Tas jālasa saistībā ar I daļu.

(9) Skatiet EUAA [*Ģimenes locekļu meklēšanas veidlapa – pieaugušais*](#), 2025. gads, un EUAA, [*Ģimenes locekļu meklēšanas veidlapa – bērns*](#), 2025. gads.

Kā šī rokasgrāmata ir saistīta ar valstu tiesību aktiem un praksi? Šis ir nemateriālās konverģences rīks, kura mērķis ir veicināt ES+ valstu ģimenes locekļu meklēšanas prakses saskaņošanu. Tas nav juridiski saistošs. Tas atspoguļo vispārpieņemtus standartus un nav uzskatāms ne par kādu tiesību normu vai spriedumu juridisku interpretāciju. Vadlīnijas piedāvā praktiskus risinājumus ar ģimeni saistīto nosacījumu ieviešanai likumdošanā un piedāvā veidus, kā organizēt darbplūsmu. Tajā ir uzsvērti arī labā prakse, kas varētu noteiktu problēmu mazināšanā.

Kā šī rokasgrāmata ir saistīta ar citiem EUAA rīkiem. Šis otrais izdevums ir piemērojams tikai no 2026. gada 1. jūlija. Pirms šī datuma un attiecībā uz visiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas iesniegti pirms šī datuma, piemērojamā rokasgrāmata ir *EASO Praktiskā rokasgrāmata par ģimenes locekļu meklēšanu*, 2016. gada marts. Šī rokasgrāmata jāizmanto kopā ar citām pieejamajām praktiskajām rokasgrāmatām un rīkiem. Visi EUAA praktiskie rīki ir pieejami tiešsaistē EUAA tīmekļa vietnē: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

Šajā praktiskajā rokasgrāmatā minētās EUAA praktiskās rokasgrāmatas, rīki un tiesu analīzes tiks pakāpeniski atjauninātas laikā no 2025. līdz 2027. gadam. Atjauninājumi saskaņos šīs publikācijas ar Migrācijas un patvēruma pakta juridiskajiem līdzekļiem. Pēc publicēšanas atjauninātās publikācijas būs pieejamas arī tiešsaistē iepriekš uzskaitītajās EUAA tīmekļa lapās.

Satura rādītājs

Saīsinājumu saraksts	8
Termini.....	10
Ģimenes loceklis	14
1. Ģimenes vienotības un bērnu tiesību nodrošināšana.....	18
1.1. Ģimenes locekļu meklēšana – tiesiskais regulējums.....	18
1.1.1. Starptautiskais tiesiskais regulējums.....	18
1.1.2. ES tiesiskais regulējums un ģimenes locekļu meklēšana.....	20
1.1.3. Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reforma: Migrācijas un patvēruma pakts.....	20
1.1.4. Ģimenes locekļu meklēšanas pienākumi.....	21
1.2. Ģimenes locekļu meklēšanas mērķis	25
1.3. Ģimenes locekļu meklēšanas procesu galvenie dalībnieki.....	27
2. Principi un procesuālās garantijas.....	32
2.1. Koncentrēšanās uz bērna interešu ievērošanu.....	32
2.2. Procesuālās garantijas.....	36
2.2.1. Drošība	37
2.2.2. Aizbildņa iecelšana.....	37
2.2.3. Informācija sniegta pienācīgā veidā	39
2.2.4. Konfidencialitāte.....	41
2.2.5. Datu aizsardzība.....	42
2.2.6. Ģimenes saikņu pārbaude	42
2.2.7. Efektīva tiesiskā aizsardzība	43
2.2.8. Iestāžu un organizāciju sadarbība.....	44
3. Ģimenes locekļu meklēšanas procedūra	45
3.1. Pirms ģimenes locekļu meklēšanas	47
3.2. Ģimenes locekļu meklēšanas process.....	48
3.2.1. Ģimenes locekļu meklēšana ES+ valstīs.....	49
3.2.2. Ģimenes locekļu meklēšana izcelsmes valstī vai trešajā valstī.....	50
3.3. Ģimenes locekļu meklēšanas rezultāti.....	52

3.4.	Atbalsts pēc ģimenes locekļu meklēšanas un turpmākie pasākumi.....	53
3.4.1.	Turpmākie pasākumi.....	58
	Risku pārvaldība ģimenes locekļu meklēšanas laikā	62
4.	Ģimenes locekļu meklēšanas labākā prakse un metodes.....	65
4.1.	Labākā prakse ģimenes locekļu meklēšanas darbībā	65
4.2.	Ģimenes locekļu meklēšanas tehniskie rīki	65
4.3.	Izmantoto metožu pārskats	69
	I pielikums. Tiesiskais regulējums – uzmanības centrā bērnu tiesības	73

Saīsinājumu saraksts

Saīsinājums	Definīcija
AMMR	Patvēruma un migrācijas pārvaldības regula – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1351 (2024. gada 14. maijs) par patvēruma un migrācijas pārvaldību, ar ko groza Regulas (ES) 2021/1147 un (ES) 2021/1060 un atceļ Regulu (ES) Nr. 604/2013 [Dublinas III regula]
AMMR nodaļa	ES+ valsts iestāde (nodaļa), kas atbild par procedūras veikšanu, lai noteiktu par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgo ES+ valsti saskaņā ar <i>AMMR</i> 52. pantu.
Bēgļu konvencija	1951. gada Konvencija par bēgļu statusu un tās 1967. gada Protokols (ES patvēruma tiesību aktos un EST saukta par “Ženēvas konvenciju”)
CRC	ANO Bērnu tiesību konvencija
Dalībvalstis	Eiropas Savienības dalībvalstis
Dublinas III regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (pārstrādāta redakcija)
ES	Eiropas Savienība
ES+ valstis	Eiropas Savienības dalībvalstis un Šengenas asociētās valstis Islande, Lihtenšteina, Norvēģija un Šveice
EST	Eiropas Savienības Tiesa
EUAA	Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra
Ģimenes atkalapvienošanās direktīva	Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīva 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos
Harta	Eiropas Savienības Pamattiesību harta
KEPS	Kopējā Eiropas patvēruma sistēma
LII	Labāko interešu izvērtēšana
NVO	nevalstiskā(-ās) organizācija(-as)
OHCHR	Augstā cilvēktiesību komisāra birojs
PPR	Patvēruma procedūras regula – Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 14. maija Regula (ES) 2024/1348, ar ko izveido kopīgu starptautiskās aizsardzības procedūru Savienībā un atceļ Direktīvu 2013/32/ES

Saīsinājums	Definīcija
QR	Kvalifikācijas regula – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1347 (2024. gada 14. maijs) par standartiem, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku kvalificēšanu par starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, vienotu statusu bēgļiem vai personām, kurām ir tiesības uz alternatīvo aizsardzību, un piešķirtās aizsardzības saturu, ar ko groza Padomes Direktīvu 2003/109/EK un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/95/ES
RCD (2024)	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1346 (2024. gada 14. maijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai
RFL	Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness kustības tīkls ģimenes saišu atjaunošanai
SHT	starptautiskās humanitārās tiesības
Skrīninga regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1356 (2024. gada 14. maijs), ar ko ievieš trešo valstu valstspiederīgo skrīningu pie ārējām robežām un groza Regulas (EK) Nr. 767/2008, (ES) 2017/2226, (ES) 2018/1240 un (ES) 2019/817
SSKK	Starptautiskā Sarkanā Krusta komiteja
SVO	starpvaldību organizācija(-as)
UNHCR	Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstais komisārs bēgļu jautājumos

Termini

Tālāk ir definēti šajā rokasgrāmatā izmantotie galvenie termini, kas ir saistīti ar ģimenes locekļu meklēšanu.

Pieteikuma sagatavošana

Piekluve kopējai patvēruma procedūrai būtu jābalsta uz trīspakāpju pieeju, kas sastāv no pieteikuma sagatavošanas, reģistrēšanas un iesniegšanas. Pieteikuma sagatavošana ir pirmais solis, kas izraisa (Regulas (ES) 2024/1348 (PPR) ⁽¹⁰⁾) piemērošanu. Tiek uzskatīts, ka trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks ir iesniedzis pieteikumu, paužot vēlmi saņemt starptautisku aizsardzību no dalībvalsts. Ja pieteikumu saņem iestāde, kas nav atbildīga par pieteikumu reģistrēšanu, dalībvalstīm būtu saskaņā ar savām iekšējām procedūrām un organizāciju jāpiemēro (PPR), lai varētu nodrošināt efektīvu piekļuvi procedūrai. Vajadzētu būt iespējai jebkādā veidā paust vēlmi par starptautiskās aizsardzības saņemšanu no dalībvalsts, un atsevišķam pieteikuma iesniedzējam nav obligāti jālieto konkrēti vārdi, piemēram, “starptautiskā aizsardzība”, “patvērums” vai “alternatīvā aizsardzība”. Noteicošajam elementam vajadzētu būt trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka paustajām bailēm no vajāšanas vai nopietna kaitējuma pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī vai, bezvalstnieka gadījumā, savā iepriekšējās pastāvīgās dzīvesvietas valstī. Ja pastāv šaubas par to, vai konkrētu paziņojumu var interpretēt kā starptautiskās aizsardzības pieteikumu, trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam ir skaidri jājautā, vai viņš vēlas saņemt starptautisko aizsardzību. ⁽¹¹⁾

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 14. maija [Regula \(ES\) 2024/1348](#), ar ko izveido kopīgu starptautiskās aizsardzības procedūru Savienībā un atceļ Direktīvu 2013/32/ES, (OV L, 2024/1348, 22.5.2024.).

⁽¹¹⁾ PPR 27. apsvērums.

**Pieteikuma
reģistrēšana**

Pieteikums jāreģistrē nekavējoties pēc tā iesniegšanas. Šajā posmā kompetentajām iestādēm, kuras atbild par pieteikumu reģistrēšanu, vai (EUAA) izvietotajiem ekspertiem, kas tām palīdz veikt šo uzdevumu, būtu jāreģistrē pieteikums kopā ar pieteikuma iesniedzēja personas datiem. Minētajām iestādēm vai ekspertiem būtu jāinformē pieteikuma iesniedzējs par viņa tiesībām un pienākumiem, kā arī par sekām, kas viņam rodas, ja šie pienākumi netiek izpildīti. Arī organizācijām, kas sadarbojas ar kompetentajām iestādēm un tām palīdz, ir jāspēj sniegt šo informāciju. Pieteikuma iesniedzējam būtu jāizsniedz dokuments, kurā ir norādīts, ka pieteikums ir iesniegts un reģistrēts. Pieteikuma iesniegšanas termiņš sākas no pieteikuma reģistrēšanas brīža. ⁽¹²⁾

Piezīme: atbildības noteikšanas termiņš ģimenes lietās sākas no reģistrācijas brīža.

**Pieteikuma
iesniegšana**

Pieteikuma iesniegšana ir darbība, ar kuru tiek oficiāli noformēts starptautiskās aizsardzības pieteikums. Pieteikuma iesniedzējam būtu jāsniedz nepieciešamā informācija par to, kā un kur iesniegt pieteikumu, un viņam ir jānodrošina reāla iespēja to izdarīt. Šajā posmā viņam pēc iespējas ātrāk jāiesniedz visi viņa rīcībā esošie elementi un dokumenti, kas nepieciešami pieteikuma pamatošanai un pabeigšanai, ja vien šajā regulā nav noteikts citādi. Administratīvās procedūras termiņš sākas no pieteikuma iesniegšanas brīža. Īsi pēc pieteikuma iesniegšanas pieteikuma iesniedzējam būtu jāizsniedz dokuments, kurā ir norādīts viņa kā pieteikuma iesniedzēja statuss. ⁽¹³⁾

Bērns/nepilngadīgais

Jebkura persona līdz 18 gadu vecumam. Bērns un nepilngadīgais tiek uzskatīti par sinonīmiem, un šajā publikācijā ir izmantoti abi termini. Vēlamais EUAA termins ir “bērns”, lai gan terminu “nepilngadīgais” lieto, ja tas ir skaidri izmantots tiesību aktā vai konkrētā pantā (piemēram, ES patvēruma *acquis* noteikumos).

⁽¹²⁾ PPR 28. apsvērums.

⁽¹³⁾ PPR 29. apsvērums.

**Nepavadīts
nepilngadīgais ⁽¹⁴⁾**

Bērns/nepilngadīgais, kurš ierodas ES+ valsts teritorijā bez tāda pieaugušā pavadības, kas ir par viņu atbildīgs saskaņā ar tiesību aktiem vai attiecīgās valsts praksi, kamēr vien viņš netiek faktiski nodots šādas personas/pieaugušā aprūpē. Tas iekļauj bērnu/nepilngadīgo, kurš palicis bez pavadības pēc ierašanās ES+ valsts teritorijā ⁽¹⁵⁾.

Nošķirts bērns

Bērns, kurš ir nošķirts no abiem vecākiem vai sava iepriekšējā tiesiskā vai primārā aprūpētāja, bet ne obligāti no citiem radniekiem. Tie var būt bērni, kurus pavada citi pieauguši ģimenes locekļi ⁽¹⁶⁾.

Pazudusi persona

Lai gan starptautiskajās tiesībās nav juridiskas pazudušas personas definīcijas, SSKK ar pazudušām saprot personas, par kurām viņu ģimenēm nav ziņu un/vai kuras, pamatojoties uz ticamu informāciju, ir ziņotas kā pazudušas bruņota – starptautiska vai vietējas nozīmes – konflikta vai citas vardarbīgas vai jebkādas citas situācijas rezultātā, kuras dēļ varētu būt nepieciešama kompetentas valsts iestādes rīcība. Šī definīcija ietver personas, kas ir pazudušas migrācijas kontekstā. Turklāt definīcijā netiek pieņemts, ka persona ir mirusi. Savukārt persona vairs netiek uzskatīta par pazudušu, ja ģimene ir saņēmusi pietiekamu, uzticamu un ticamu informāciju par personas likteni un atrašanās vietu.

⁽¹⁴⁾ Sinonīms terminam “nepilngadīgais bez pavadības”.

⁽¹⁵⁾ PPR 3. panta 7. punkts; Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2024/1356](#) (2024. gada 14. maijs), ar ko ievieš trešo valstu valstspiederīgo skrīningu pie ārējām robežām un groza Regulas (EK) Nr. 767/2008, (ES) 2017/2226, (ES) 2018/1240 un (ES) 2019/817, 2. panta 11. punkts (OV L, 2024/1356, 22.5.2024.) (skrīninga regula); Eiropas Parlamenta un Padomes [Direktīva \(ES\) 2024/1346](#) (2024. gada 14. maijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai, 2. panta 5. punkts (OV L, 2024/1346, 22.5.2024.) (RCD (2024)); Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2024/1347](#) (2024. gada 14. maijs) par standartiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku kvalificēšanu par starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, vienotu statusu bēgļiem vai personām, kurām ir tiesības uz alternatīvo aizsardzību, un piešķirtās aizsardzības saturu, ar ko groza Padomes Direktīvu 2003/109/EK un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/95/ES, 3. panta 11. punkts (OV L, 2024/1347, 22.5.2024.) (QR); Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2024/1351](#) (2024. gada 14. maijs) par patvēruma un migrācijas pārvaldību un ar ko groza Regulas (ES) 2021/1147 un (ES) 2021/1060 un atceļ Regulu (ES) Nr. 604/2013, 2. panta 11. punkts (OV L, 2024/1351, 22.5.2024.) (AMMR).

⁽¹⁶⁾ ANO Augstais komisārs bēgļu jautājumos (UNHCR), ANO Bērnu fonds (UNICEF), [Safe & Sound: What States Can Do to Ensure Respect for the Best Interests of Unaccompanied and Separated Children in Europe](#), 2014. gada oktobris, 22. lpp.

**Aizbildnis ⁽¹⁷⁾ /
pārstāvis ⁽¹⁸⁾**

Šajā rokasgrāmatā saskaņā ar tiesisko regulējumu terminus “pārstāvis” un “aizbildnis” lieto kā savstarpēji aizstājamus. Tie abi attiecas uz neatkarīgu personu, kura atbild par bērna labāko interešu un vispārējās labklājības aizsardzību.

Persona vai organizācija, ko kompetentās struktūras ir norīkojušas, lai palīdzētu nepavadītam nepilngadīgajam un viņu pārstāvētu (AMMR) paredzētajās procedūrās nolūkā nodrošināt bērna intereses un vajadzības gadījumā īstenot nepilngadīgā tiesībspēju un rīcībspēju ⁽¹⁹⁾.

ES patvēruma *acquis*

To veido šāds ES juridisko instrumentu kopums: Padomes Direktīva 2001/55/EK ⁽²⁰⁾, RCD (2024), QR, PPR, Regula (ES) 2024/1350 ⁽²¹⁾, AMMR, skrīninga regula, Regula (ES) 2024/1349 ⁽²²⁾, Regula (ES) 2024/1358 (Eurodac III regula) ⁽²³⁾ un Regula (ES) 2024/1359 ⁽²⁴⁾.

⁽¹⁷⁾ Saskaņā ar QR 3. panta 18. punktu:

“aizbildnis” ir fiziska persona vai organizācija, tostarp publiska struktūra, ko kompetentās iestādes ir norīkojušas attiecīgi palīdzēt nepavadītam nepilngadīgajam, pārstāvēt viņu un rīkoties viņa vārdā, lai nodrošinātu, ka nepavadītais nepilngadīgais var izmantot tiesības un pildīt pienākumus, ko paredz šī regula, un aizstāvēt viņa intereses un vispārējo labklājību.

Praksē aizbildnis bieži ir pielīdzināts pārstāvja vai sociālā darbinieka figūrai.

⁽¹⁸⁾ Termins “pārstāvis” ir attiecīgi lietots RCD (2024), PPR, AMMR, skrīninga regulā un Eurodac III regulā. Skrīninga regulas 25. apsvērumā ir norādīts:

Būtu jāieceļ pārstāvis, kurš pārstāv nepavadītu nepilngadīgo un palīdz viņam skrīninga laikā, vai, ja pārstāvis nav iecelts, būtu jānozīmē persona, kas ir apmācīta aizsargāt nepilngadīgā intereses un vispārējo labbūtību.

Skrīninga regulas 13. pantā ir sīkāk noteikts: “Pārstāvim ir nepieciešamās prasmes un zināšanas, tostarp attiecībā uz izturēšanos pret nepilngadīgajiem un viņu īpašajām vajadzībām. Līdzīgas atsauces ir minētas PPR 23. pantā un RCD (2024) 2. panta 13. punktā:

“pārstāvis” ir fiziska persona vai organizācija, tostarp publiska iestāde, kuras rīcībā ir nepieciešamās prasmes un zināšanas, tostarp attiecībā uz nepilngadīgajiem un viņu īpašo vajadzību apmierināšanu, un kuru kompetentās iestādes ir norīkojušas attiecīgi pārstāvēt nepavadītu nepilngadīgo, palīdzēt viņam un rīkoties viņa vārdā, lai aizsargātu viņa intereses un vispārējo labklājību.

AMMR 2. pantā pārstāvis ir definēts šādi:

persona vai organizācija, ko kompetentās struktūras ir norīkojušas, lai palīdzētu nepavadītam nepilngadīgajam un pārstāvētu viņu šajā regulā noteiktajās procedūrās nolūkā nodrošināt bērna labākās intereses un vajadzības gadījumā īstenot nepilngadīgā tiesībspēju un rīcībspēju.

QR kontekstā tiek lietots termins “aizbildnis” (sk. zems. piez. 17). Saskaņā ar attiecīgajām definīcijām viņiem ir viena un tā pati loma, bet atšķirīgi uzdevumi. Tomēr, lai nepavadītam nepilngadīgajam nodrošinātu pārstāvības nepārtrauktību, aizbildnis QR kontekstā var būt tā pati persona, kas iecelta saistībā ar RCD (2024. gads) un PPR.

⁽¹⁹⁾ AMMR 2. panta 12. punkts un 23. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

⁽²⁰⁾ Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, ņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV L 212, 7.8.2001.).

⁽²¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1350 (2024. gada 14. maijs), ar ko izveido Savienības pārmitināšanas un humanitārās uzņemšanas sistēmu un groza Regulu (ES) 2021/1147 (OV L 2024/1350, 22.5.2024.).

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1349 (2024. gada 14. maijs), ar ko izveido atgriešanas robežprocedūru un groza Regulu (ES) 2021/1148 (OV L, 2024/1349, 22.5.2024.).

⁽²³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1358 (2024. gada 14. maijs) par biometrisku datu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/1351 un (ES) 2024/1350 un Padomes Direktīvu 2001/55/EK un lai identificētu trešās valsts valstspiederīgos un bezvalstniekus, kuri uzturas nelikumīgi, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar Eurodac datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1240 un (ES) 2019/818 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 603/2013.

⁽²⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1359 (2024. gada 14. maijs), ar ko risina krīzes un nepārvaramas varas situācijas migrācijas un patvēruma jomā un groza Regulu (ES) 2021/1147 (OV L, 2024/1359, 22.5.2024.).

Ģimenes locekļu meklēšana

Ģimenes locekļu (tostarp nepavadītu bērnu un nošķirtu bērnu radnieku vai bijušo aprūpētāju) meklēšana, lai atjaunotu ģimenes saiknes un nodrošinātu ģimenes atkalapvienošanās, ja tas ir bērna interesēs. Šajā rokasgrāmatā ģimenes locekļu meklēšana un ģimenes locekļu identificēšana tiek izmantota kā savstarpēji aizstājamas.

Ģimenes loceklis

AMMR ⁽²⁵⁾ un *RCD* ⁽²⁶⁾ ir sniegtas juridiskiem un administratīviem mērķiem svarīgas konkrētas ģimenes locekļu konkrētās definīcijas. Šo definīciju izpratne tiesiskā regulējuma ietvaros palīdz saskaņot atbalsta un atkalapvienošanās centienus.

Saskaņā ar *AMMR* pieteikuma iesniedzēji var atkalapvienoties ar “ģimenes locekli”, kurš likumīgi atrodas citā ES+ valstī, neatkarīgi no tā, vai ģimene izveidota izcelsmes valstī vai ārpus tās, ja vien tā ir izveidota pirms viņu ierašanās ES+ valsts teritorijā. Nepavadīta bērna gadījumā iespējamās ģimenes atkalapvienošanās lietā vienmēr jāņem vērā bērna intereses. *AMMR*, kā paskaidrots turpmāk, ir definēti dažādi ģimenes locekļi.

Sieva, vīrs vai partneris

Pieteikuma iesniedzēja laulātais vai viņa neprecējies partneris, ar kuru viņam ir stabilas attiecības, ja atbilstīgi dalībvalsts tiesību aktiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi neprecētus pārus uzskata par pielīdzināmiem precētiem pāriem (*AMMR* 2. panta 8. punkta a) apakšpunkts).

Iepriekš minēto pāru nepilngadīgie bērni

(Neprecēts) precētu vai neprecētu pāru vai pieteikuma iesniedzēja bērns “neatkarīgi no tā, vai viņš ir dzimis laulībā vai ārpus laulības vai adoptēts, kā definēts valsts tiesību aktos” (*AMMR* 2. panta 8. punkta b) apakšpunkts).

Tēvs, māte vai cits pieaugušais, kurš ir atbildīgs par bērnu

Ja pieteikuma iesniedzējs vai starptautiskās aizsardzības saņēmējs ir bērns un nav precējies, tēvs, māte vai cits pieaugušais, kurš ir atbildīgs par bērnu, “saskaņā ar tās dalībvalsts tiesībām vai praksi, kurā pieaugušais atrodas,” vai “kurā atrodas labuma guvējs” (*AMMR* 2. panta 8. punkta c) apakšpunkts).

Radnieks

Radnieks nav tiešs ģimenes loceklis, bet persona, ar kuru nepavadītam bērnam var būt saikne un ar kuru bērns var atkalapvienoties, ja tas ir bērna interesēs. *AMMR* 2. panta 9. punkts to definē šādi: “pieteikuma iesniedzēja pieaugusi tante vai pieaudzis tēvocis, vai vecvecāks, kas atrodas dalībvalsts teritorijā, neatkarīgi no tā, vai pieteikuma iesniedzējs ir dzimis laulībā vai ārpus laulības, vai ir adoptēts, kā noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos”.

⁽²⁵⁾ *AMMR* 2. panta 8. punkts.

⁽²⁶⁾ *RCD* (2024) 2. panta 3. punkts.

Brālis vai māsa

Šim terminam nav definīcijas *AMMR*. ES+ valstīm var būt savas definīcijas valsts tiesību aktos. Nepavadīts bērns var atkalapvienoties ar brāli vai māsu citā dalībvalstī, ja tas ir bērna interesēs. Parasti par brāli vai māsu tiek uzskatīts brālis vai māsa, kuram ir vismaz viens kopīgs vecāks ar šo personu.

**Atkarības
attiecības**

Atkarības attiecības ir saistošs atbildības kritērijs saskaņā ar *AMMR* ⁽²⁷⁾. Atkarības attiecības pastāv, ja pieteikuma iesniedzējs ir atkarīgs no palīdzības, ko sniedz viņa bērns, brālis, māsa vai vecāks, kurš likumīgi uzturas vienā no dalībvalstīm, vai pieteikuma iesniedzēja bērns, brālis, māsa vai vecāks, kurš likumīgi uzturas vienā no dalībvalstīm, ir atkarīgs no pieteikuma iesniedzēja palīdzības. Atkarības attiecības var rasties grūtniecības, jaundzimuša bērna, nopietnas garīgas vai fiziskas saslimšanas, smagas invaliditātes, smagas psiholoģiskas traumas vai liela vecuma dēļ.

⁽²⁷⁾ *AMMR* 34. pants.

Ģimenes locekļu meklēšanas principi un prakse ES+ un trešās valstīs

PARTE

1

PRAKTISKĀ ROKASGRĀMATA PAR ĢIMENES LOCEKĻU MEKLĒŠANU
2. IZDEVUMS

I daļa. Ģimenes locekļu meklēšanas principi un prakse ES+ un trešajās valstīs

2025. gada aprīlis

1. Ģimenes vienotības un bērnu tiesību nodrošināšana

Migrācijas kontekstā ģimenes šķiršanās var notikt dažādos apstākļos, tostarp pirms bēgšanas no valsts, migrācijas ceļojumu laikā vai pēc ierašanās galamērķa valstī. Šāda nošķiršana var notikt arī ar nepavadītiem bērniem, kuri meklē starptautisku aizsardzību, un personām ar ievainojamībām. Šajā sadaļā tiek aplūkota ģimenes locekļu meklēšanas nepieciešamība un tās loma starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju tiesību aizstāvēšanā, īpašu uzmanību pievēršot nepavadītiem bērniem un apgādājamiem pieaugušajiem ⁽²⁸⁾.

1.1. Ģimenes locekļu meklēšana – tiesiskais regulējums

1.1.1. Starptautiskais tiesiskais regulējums

Ģimenes locekļu meklēšana ir būtiska, jo ES+ valstīm, kā noteikts ES tiesību aktos, ir pienākums ievērot tiesības uz ģimenes dzīvi un saglabāt ģimenes vienotību. Šīs saistības ir skaidri noteiktas starptautiskajos regulējumos, tostarp starptautiskajās humanitārajās tiesībās (SHT) ⁽²⁹⁾ un starptautiskajās cilvēktiesībās ⁽³⁰⁾. Veicot ģimenes locekļu meklēšanu nepavadītiem vai nošķirtiem bērniem, ļoti svarīgi ir nodrošināt, lai dalībvalstis un Šengenas asociētās valstis (ES+ valstis) piešķirtu prioritāti bērna tiesībām uz ģimenes dzīvi un ģimenes vienotību. Šis pienākums ir atvasināts no tādiem svarīgiem tiesību instrumentiem kā Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par bērna tiesībām (CRC) ⁽³¹⁾, kas paredz, ka valstīm ir jāievēro bērna tiesības uzturēt tiešus kontaktus ar savu ģimeni, ja vien tas nav pretrunā ar bērna interesēm.

Saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām un starptautiskajām cilvēktiesībām valstīm ir trīs vispārīgi pienākumi attiecībā uz pazudušām personām un viņu ģimenēm.

- Novērst cilvēku pazušanu, tostarp piespiedu pazušanas rezultātā. Tas iekļauj, piemēram, pienākumus saistībā ar ģimenes šķirtības novēršanu un kontakta nodrošināšanu starp aizturētajiem un viņu ģimenēm.
- Noskaidrot pazudošo personu likteni un atrašanās vietu, piemēram, veicot visus iespējamus pasākumus, lai atbildētu par personām, par kurām ziņots kā pazudušām, un sniedzot jebkādu informāciju par viņu likteni ģimenēm.
- Izmeklēt un iesniegt prasību par starptautiskiem noziegumiem, tostarp kara noziegumiem, saskaņā ar SHT, iekļaujot tos, kuru rezultātā pazūd personas. Piemēram, valstīm ir jāveic attiecīgi pasākumi, lai izmeklētu piespiedu pazušanas aktus un sauktu vainīgos pie atbildības, kā arī informētu ģimenes par šo procesu attīstību.

⁽²⁸⁾ Atkarība AMMR 34. panta izklāsta izpratnē.

⁽²⁹⁾ Starptautiskā Sarkanā Krusta komiteja, "[What is international Humanitarian law?](#)", 2022. gada marts.

⁽³⁰⁾ Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā cilvēktiesību komisāra birojs (OHCHR), "The Core International Human Rights Instruments and their monitoring bodies", OHCHR tīmekļa vietne, skatīta 2024. gada 4. novembrī, <https://www.ohchr.org/en/core-international-human-rights-instruments-and-their-monitoring-bodies>.

⁽³¹⁾ ANO Ģenerālā asambleja [Konvencija par bērna tiesībām](#), 9. panta 1. punkts, 1989. gada 20. novembris, ANO nolikumu sērija, 1577. sēj., 3. lpp.

Cilvēktiesību līgumos nav ietverti detalizēti nosacījumi, kas īpaši attiektos uz pazudušām personām un viņu ģimenēm (izņemot piespiedu pazušanas gadījumus). Tomēr vairākus šajos līgumos ietvertos nosacījumus ANO līgumu institūcijas ⁽³²⁾ un reģionālās tiesas ir interpretējušas kā tādus, kas dod pamatu valstu saistībām saistībā ar pazudušām personām.

Saskaņā ar starptautiskajām cilvēktiesībām valstis var tikt sauktas pie atbildības par iejaukšanos tiesībās uz dzīvību vai tiesībās uz privāto un ģimenes dzīvi. Tās var saukt pie atbildības arī par spīdzināšanas aizlieguma pārkāpumiem, cietsirdīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, kā arī sodīšanu vai piespiedu pazušanu. Tāpēc valstīm jādara viss iespējamais, lai novērstu cilvēku pazušanu, bet pazušanas gadījumā noskaidrotu viņu likteni un atrašanās vietu un risinātu šādu notikumu sekas, tostarp atbalstītu mirušo ķermeņu un mirstīgo atlieku identificēšanu. Ģimenes locekļu meklēšanas nepieciešamība ir saistīta arī ar humāno imperatīvu cilvēku ciešanu mazināšanai. Ģimenes šķiršana var nopietni ietekmēt attiecīgo personu labbūtnību, psiholoģisko un fizisko stāvokli. Tā var arī izraisīt papildu riskus, jo īpaši cilvēkiem ar īpašu aizsardzības nepieciešamību (piemēram, bērniem, vecākiem cilvēkiem, personām ar invaliditāti vai veselības traucējumiem).

Starptautiskās organizācijas un akadēmiskie eksperti ir uzsvēruši, kāds ir ģimeņu psiholoģiskais slogs, gaidot ziņas par pazudušajiem tuviniekiem. Daudzi piedzīvo “neviennozīmīgu zaudējumu” – nenoteiktības stāvokli, kas var radīt nopietnas psiholoģiskas un sociālas sekas, iespējams, izraisot tādas problēmas kā depresiju, alkoholismu vai citas slimības. Šis jautājums būtu jāatzīst par nozīmīgu sabiedrības veselības problēmu ⁽³³⁾.

Turklāt saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām, jo īpaši Ženēvas konvenciju ⁽³⁴⁾, pusēm ir vairāki svarīgi pienākumi.

Pazušanas novēršana: jāveic pasākumi, lai novērstu personu pazušanu, tostarp jāsaglabā ģimenes vienotība un jāveicina saziņa.

Pienākums noskaidrot viņu likteni un atrašanās vietu: valstīm ir jāsniedz informācija pazdušo personu ģimenēm par viņu likteni un atrašanās vietu.

Izmeklēšana un atbildība: jāizmeklē kara noziegumi, tostarp piespiedu pazušanas gadījumi, un jāsāk kriminālvajāšana.

ES patvēruma *acquis* ir viena no jomām, kurā šī apņemšanās ir pastiprināta ar pakta tiesību aktu, kas ievieš papildu aizsardzības pasākumus nepavadītiem bērniem, kuri ir pieteikušies starptautiskajai aizsardzībai. Viena no jomām, kurā nepieciešama īpaša uzmanība un pārliecināta reakcija, ir ģimenes locekļu meklēšana.

⁽³²⁾ ANO Ģenerālā asambleja, [Starptautiskā konvencija par visu personu aizsardzību pret piespiedu pazušanu](#), A/72/280, 2017. gada 3. augusts.

⁽³³⁾ SSKK, “[Bezvēsts pazdušie cilvēki un viņu ģimenes – juridisko faktu lapa](#)”, 2023. gada decembris; D. Mazzarelli et al, “[Ambiguous loss in the current migration crisis: A medico-legal, psychological, and psychiatric perspective](#)”, *Forensic Science International: Mind and Law*, 2. sējums, 2021, 100064, ISSN 2666–33538.

⁽³⁴⁾ Ženēvas konvencijas un to komentāri ir sīki izklāstīti SSKK tīmekļa vietnē, skatīts 2025. gada 22. janvārī, <https://www.icrc.org/en/law-and-policy/geneva-conventions-and-their-commentaries>.

1.1.2. ES tiesiskais regulējums un ģimenes locekļu meklēšana

ES ievēro starptautiskās saistības bērnu tiesību jomā, izmantojot dažādus juridiskus instrumentus.

- **Eiropas Savienības Pamattiesību harta** (Harta) ⁽³⁵⁾, jo īpaši tās 24. pants, aizsargā bērnu tiesības uz aizsardzību, aprūpi un ģimenes vienotību, norādot, ka visās ar bērnu saistītās darbībās pirmkārt jāņem vērā bērna intereses.
- **Eiropas Cilvēktiesību konvencijas** 8. pantā ⁽³⁶⁾ ir paredzēta arī ģimenes dzīves aizsardzība.
- **Kopējā Eiropas patvēruma sistēma** (KEPS) ietver nesenās reformas, kurās ir uzsvērtā ģimenes locekļu meklēšanas nozīme, jo īpaši nepavadītiem nepilngadīgajiem. *AMMR* nosaka pienākumu dalībvalstīm identificēt un meklēt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju ģimenes locekļus.
- Ģimenes locekļu meklēšanas kontekstā ES uzsvēr vairākus svarīgus pasākumus un tiesības. **Tiesības uz identitāti un ģimenes vienotību** nodrošina indivīdiem iespēju pazīt savu ģimeni un saņemt tās aprūpi. **Tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos** cenšas sekmēt ātrus un humānus procesus ģimenes atkalapvienošanai, jo īpaši gadījumos, kas saistīti ar bērniem un nepavadītiem nepilngadīgajiem. Pirmām kārtām jāņem vērā **bērna intereses**. Turklāt **tiesības uz informāciju un aizsardzību** paredz, ka valstīm ir jāsniedz informācija par pazudušo personu likteni un jānodrošina viņu aizsardzība.

Saskaņā ar šiem principiem dalībvalstīm ir aktīvi un rūpīgi jācenšas atrast ģimenes locekļus, nodrošinot, lai šajā procesā vienmēr galvenās būtu bērna intereses.

1.1.3. Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reforma: Migrācijas un patvēruma pakts

Migrācijas un patvēruma pakts, ar ko reformē KEPS, stājas spēkā 2024. gada jūnijā, un to sāks piemērot 2026. gada 11. jūnijā. Pakta mērķis ir izvirzīt jaunus noteikumus migrācijas pārvaldībai un izveidot kopēju ES patvēruma sistēmu.

Pakta likumdošanas aktu pamatā ir četri galvenie pīlāri:

- ES ārējo robežu drošība;
- ātras un efektīvas procedūras ES+ valstu ietvaros;
- efektīvas atbildības un solidaritātes sistēmas ieviešana;
- migrācijas integrēšana starptautiskajās partnerībās.

Kopumā Migrācijas un patvēruma pakta mērķis ir izveidot labāk koordinētu un humānāku patvēruma sistēmu, līdzsvarojot drošības un kontroles nepieciešamību ar pamattiesību aizsardzību, jo īpaši attiecībā uz neaizsargātām grupām, piemēram, nepavadītiem bērniem un ģimenēm.

⁽³⁵⁾ Eiropas Savienība, [Eiropas Savienības Pamattiesību harta](#), 2012. gada 26. oktobris, 2012/C 326/02.

⁽³⁶⁾ Eiropas Padome, [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencija, kas grozīta ar 11. un 14. protokolu](#), ETS 5, 1950. gada 4. novembris.

1.1.4. Ģimenes locekļu meklēšanas pienākumi

Saskaņā ar jauno ES patvēruma *acquis* ģimenes locekļu meklēšana ir kļuvusi par dalībvalstu pienākumu.

Ģimenes locekļu meklēšanas agrīna sākšana

Ģimenes locekļu meklēšana būtu jāsāk **pēc iespējas ātrāk**, ideālā gadījumā sākotnējās pārbaudes laikā pie ārējās robežas. Iespējamo ģimenes atkalapvienošanās gadījumu agrīna identificēšana ļauj savlaicīgi aizpildīt meklēšanas veidni un apkopot informāciju, to saskaņojot ar ES+ valstu pienākumu atbildības noteikšanas procedūrā kā prioritārus izvirzīt ar ģimeni saistītus gadījumus.

Informācijas sniegšana

Pieteikuma iesniedzēji **būtu jāinformē** par ģimenes locekļu meklēšanas iespējām, iekļaujot sīkāku informāciju par ģimenes vienotības nosacījumiem *AMMR*, tiesībām pieprasīt un saņemt ģimenes locekļu meklēšanas veidni un struktūrām, kas var palīdzēt tās aizpildīšanā. Viņi būtu jāinformē arī par valsts un starptautiskajām organizācijām, kas var atvieglot ģimenes locekļu identificēšanu un meklēšanu ⁽³⁷⁾.

Personiskā intervija

Pieteikuma iesniedzējiem ir jāsaņem **informācija par personiskās intervijas procesu**, jo īpaši par prasību iesniegt informāciju, kas ir būtiska atbildīgās ES+ valsts noteikšanai ⁽³⁸⁾. Tas ietver jebkādu informāciju, kas var palīdzēt noteikt ģimenes locekļu, radnieku vai citu saikņu klātbūtni ES+ valstīs. Turklāt pieteikuma iesniedzēji būtu jāinformē par to, kā iesniegt šādu informāciju, un par visu palīdzību, ko ES+ valsts var piedāvāt ģimenes locekļu meklēšanā.

Galvenie apsvērumi un pienākumi saskaņā ar Patvēruma un migrācijas paktu

Uzsvars uz ģimenes atkalapvienošanos. Visos procedūras posmos ir vairāk jāakcentē ģimenes saikņu un ģimenes locekļu atrašanās vietas izpēti, lai izvairītos no pārmērīga gaidīšanas laika un nodrošinātu gadījumu vispusīgu izvērtēšanu.

Ģimenes atkalapvienošanās lietu prioritizēšana. Gan pieprasījuma iesniedzējai, gan pieprasījuma saņēmējai ES+ valstij visā procedūras laikā ģimenes atkalapvienošanās lietas ir jāizvirza kā prioritāte, lai saīsinātu gaidīšanas laiku un rūpīgi izpētītu visus gadījumu elementus.

Agrīna atklāšana un nosūtīšana. Jāizveido procedūra iespējamo ģimenes atkalapvienošanās gadījumu agrīnai atklāšanai, kas ļauj ātri veikt identificēšanu un nosūtīt lietu *AMMR* nodaļai, lai paātrinātu procesu.

⁽³⁷⁾ *AMMR* 19. panta f) apakšpunkts.

⁽³⁸⁾ *AMMR* 19. panta g) apakšpunkts.

Informācijas sniegšana. Pieteikuma iesniedzēji jāinformē, cik svarīgi ir sniegt informāciju par ģimenes locekļiem, lai sekmētu atkalapvienošanos. Iestādēm ir jānodrošina, lai pieteikuma iesniedzēji saprastu, ka visā procedūras laikā ir nepieciešama savlaicīga un precīza informācijas apmaiņa.

Proaktīva pieeja. Informācijas sniedzējiem, intervētājiem, lietu izskatītājiem, pārstāvjiem un pieteikumu iesniedzējiem ir jāizmanto proaktīva pieeja ģimenes atkalapvienošanās lietās. Tas ietver aktīvu informācijas meklēšanu un mudināšanu sniegt informāciju par ģimenes locekļiem un atkalapvienošanās iespējām.

Juridiskās konsultācijas. Dalībvalstīm ir jānodrošina pieteikuma iesniedzējiem piekļuve juridiskām konsultācijām, lai viņus atbalstītu ģimenes atkalapvienošanās procesā, nodrošinot viņiem izpratni par savām tiesībām un pienākumiem un pamatotus norādījumus par viņu lietām.

Iestāžu un organizāciju savstarpējā sadarbība. ES+ valstu iestādēm un attiecīgajām organizācijām ir jāsadarbojas, lai atrastu un identificētu pieteikumu iesniedzēju ģimenes locekļus ES+ valstīs. Šī sadarbība nodrošina visu lietas aspektu izskatīšanu un visu viedokļu apsvēršanu, lai pieņemtu informētu lēmumu. Tas nepārprotami ietver arī ģimenes locekļu meklēšanas organizāciju iesaistīšanos ⁽³⁹⁾.

Resursu piešķiršana. Efektīvām ģimenes locekļu meklēšanas procedūrām iestādēs ir nepieciešami pietiekami cilvēku, materiālie un finanšu resursi. Apmācīts personāls, kā arī nepieciešamie resursi un instrumenti ir ļoti svarīgi, lai aizsargātu procesuālās un pamattiesības un nodrošinātu ātru ģimeņu atkalapvienošanu.

AMMR

Pakta galvenais komponents ir *AMMR*, kas aizstāj Regulu (ES) Nr. 604/2013 ⁽⁴⁰⁾. Vairāk par *AMMR* un ģimenes locekļu meklēšanu atbildības noteikšanas kontekstā var izlasīt [II daļā](#).

AMMR mērķis ir līdzsvarot skaidrus noteikumus par pieteikuma iesniedzēju atbildību ar solidaritātes mehānismiem starp ES+ valstīm. *AMMR* **prioritizē ģimenes locekļu meklēšanu**, atkārtoti apstiprinot ģimenes saiknes kā primāri nozīmīgu kritēriju, nosakot dalībvalsti, kas ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu ⁽⁴¹⁾. Saskaņā ar *AMMR* ⁽⁴²⁾ pieteikuma iesniedzēji tiek **rūpīgi informēti par savām tiesībām** un pieejamajiem procesiem, tostarp par ģimenes atkalapvienošanās iespēju. *AMMR* pilnvaro izmantot **ģimenes locekļu meklēšanas veidni** ⁽⁴³⁾ un īpašu personisku interviju ⁽⁴⁴⁾. Turklāt pieteikuma iesniedzējiem ir tiesības uz **bezmaksas juridiskām konsultācijām** ⁽⁴⁵⁾, nodrošinot viņiem piekļuvi pamatotai

⁽³⁹⁾ *AMMR* 23. panta 3. punkts.

⁽⁴⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) Nr. 604/2013](#) (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (pārstrādāta versija) (OV L 180, 29.6.2013.).

⁽⁴¹⁾ *AMMR* 25. pants.

⁽⁴²⁾ *AMMR* 19. pants.

⁽⁴³⁾ *AMMR* 22. pants.

⁽⁴⁴⁾ *AMMR* 22. pants.

⁽⁴⁵⁾ *AMMR* 21. pants.

juridiskai palīdzībai visā ģimenes atkalapvienošanās procesā. Dalībvalstīm ir jāatbalsta arī šis meklēšanas process, sadarbojoties ar valsts iestādēm un attiecīgajām starptautiskajām organizācijām.

Ģimenes locekļu meklēšanas veidne

Detalizētu pārskatu par ģimenes locekļu meklēšanas veidni skatiet [II daļā](#). Norādījumus par tās aizpildīšanu skatiet veidnē.

AMMR 22. pants piešķir pieteikuma iesniedzējiem tiesības pieprasīt un saņemt ģimenes locekļu meklēšanas veidni, kas palīdz identificēt ģimenes saiknes jau pieteikuma iesniegšanas procesa sākumā. Ieteicams iesniegt veidni un saistīto informāciju iespējami ātrāk pēc pieteikuma iesniegšanas. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir ģimenes locekļi ES+ valstīs, veidne jāaizpilda pēc iespējas ātrāk. Nepavadītiem bērniem ir pieejama īpaša veidne, kas jāaizpilda bērna pārstāvim.

Eurodac III regula

Eurodac sistēmā glabātie dati palīdz noteikt šo bērnu identitāti un palīdz ES+ valstīm atrast viņu ģimenes locekļus vai jebkādas saiknes, kas viņiem varētu būt citās valstīs. Jāatzīmē, ka biometriskos datus tagad var iegūt no bērniem, sākot ar 6 gadu vecumu (iepriekš no 14 gadu vecuma), tomēr joprojām izslēdzot bērnus līdz šim vecumam. Šie dati arī palīdz meklēt pazudušus bērnus, tostarp tiesībaizsardzības nolūkos, un papildina citas sistēmas, piemēram, Šengenas Informācijas sistēmu ⁽⁴⁶⁾. Šajos procesos izšķiroša nozīme ir efektīvām identifikācijas procedūrām ⁽⁴⁷⁾.

Skrīninga regula

Patvēruma procesa agrīnajos posmos izšķiroša nozīme ir skrīninga regulai. Tā paredz iepriekšējas informācijas vākšanu pēc personas ieceļošanas ES, kas ir būtiski, lai identificētu jebkādu tūlītēju rādītāju, kuri liecina par ģimenes locekļu meklēšanas nepieciešamību. Šī sākotnējā datu vākšana cita starpā ietver personas datus, ceļošanas vēsturi un iespējamus ģimenes sakarus ES, ļaujot iestādēm ātri noteikt, vai ģimenes atkalapvienošanās centieniem ir kāds pamats.

Skrīninga regula nodrošina, lai pēc iespējas ātrāk tiktu iegūta visa attiecīgā informācija, nodrošinot pamatu turpmākai novērtēšanai un rīcībai saskaņā ar *AMMR* regulējumu. Šis agrīnās identificēšanas process ir ļoti svarīgs, lai nodrošinātu ģimenes locekļu meklēšanas vajadzību atpazīšanu un tūlītēju risināšanu, palīdzot aizsargāt indivīdu un jo īpaši neaizsargātu grupu (piemēram, nepavadītu nepilngadīgo), labklājību un tiesības. Ja skrīninga posmā rodas prasības par ģimenes vienotību, robežsargiem šīs lietas būtu nekavējoties jānodod attiecīgām iestādēm, lai nekavējoties reģistrētu pieteikumu un nodotu lietu saistītajai iestādei, piemēram, *AMMR* nodaļai, vai patvēruma procedūrai.

⁽⁴⁶⁾ Kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes [Regulā \(ES\) 2018/1862](#) (2018. gada 28. novembris) par Šengenas Informācijas sistēmas (SIS) izveidi, darbību un izmantošanu policijas sadarbībā un tiesu iestāžu sadarbībā krimināllietās un ar ko groza un atceļ Padomes Lēmumu 2007/533/TI un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1986/2006 un Komisijas Lēmumu 2010/261/ES (OV L 312, 7.12.2018.).

⁽⁴⁷⁾ *Eurodac* III regulas 44. apsvērums.

Lai nodrošinātu savlaicīgu turpmāko rīcību, kas ļautu ātri atpazīt un risināt ģimenes locekļu meklēšanas vajadzības, šādiem norīkojumiem būtu jānosaka konkrēti termiņi. Šis agrīnas identificēšanas un norīkošanas process ir būtisks, lai aizsargātu personu un jo īpaši neaizsargātu grupu (piemēram, nepavadītu nepilngadīgo un apgādībā esošu pieaugušo) labklājību un tiesības.

RCD (2024)

RCD (2024) kā daļa no Migrācijas un patvēruma pakta ietver svarīgus noteikumus ģimenes locekļu meklēšanas atbalstam un nepilngadīgo aizsardzībai. Jo īpaši tā uzsver, ka sevišķi svarīgas ir bērna intereses ⁽⁴⁸⁾, jo dalībvalstīm ir jānodrošina dzīves līmenis, kas ir labvēlīgs bērna fiziskai, prāta, garīgai, morālai un sociālai attīstībai. Tas ietver ģimenes atkalapvienošanās iespēju apsvēršanu, nepilngadīgā labklājības un sociālās stabilitātes nodrošināšanu un aizsardzību pret tādiem riskiem kā vardarbību un ekspluatāciju. Jo īpaši 27. pants attiecas uz nepavadītiem nepilngadīgajiem, nosakot pārstāvja iecelšanas pienākumu. Pārstāvja uzdevums ir atvieglot ģimenes locekļu meklēšanu, nodrošinot nepilngadīgo informēšanu un atbalstīšanu visā procesa gaitā. Turklāt direktīvā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāsāk ģimenes locekļu meklēšana pēc iespējas ātrāk, veicot atbilstošus konfidencialitātes pasākumus, lai aizsargātu nepilngadīgā un viņa radnieku drošību ⁽⁴⁹⁾.

RCD (2024) 27. panta 10. punkts

Dalībvalstis pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma sagatavošanas pēc iespējas ātrāk sāk meklēt nepavadīta nepilngadīgā ģimenes locekļus – vajadzības gadījumā ar starptautisku vai citu attiecīgu organizāciju palīdzību, vienlaikus aizsargājot nepilngadīgā intereses. Ja pastāv iespējams apdraudējums nepilngadīgā vai viņa tuvu radnieku dzīvībai vai veselībai, jo īpaši, ja viņi ir palikuši izcelsmes valstī, jārūpējas, lai informāciju par šādām personām savāktu, apstrādātu un pārsūtītu kā konfidencialu, lai izvairītos no apdraudējuma viņu drošībai.

Procedūras uz robežām un ģimenes locekļu meklēšana

Veicot procedūras uz robežām un ģimenes locekļu meklēšanu, izšķiroša nozīme ir skrīninga procesam.

Skrīninga procedūra

Informācijas vākšana. Saskaņā ar skrīninga regulas 17. panta 1. punkta g) apakšpunktu iestādēm ir jāievāc dati par to, vai trešo valstu valstspiederīgajiem ir ģimenes locekļi kādā dalībvalstī. Nepavadītiem nepilngadīgajiem tiek sniegtas īpašas garantijas ⁽⁵⁰⁾, nodrošinot, lai apmācīta pārstāvja vai personas atbalstu skrīninga laikā bērnam draudzīgā un saprotamā veidā.

⁽⁴⁸⁾ RCD (2024) 26. pants.

⁽⁴⁹⁾ RCD (2024) 27. panta 10. punkts.

⁽⁵⁰⁾ Skrīninga regulas 13. pants.

Meklēšanas sākšana. AMMR 19. panta 1. punkta f) apakšpunktā ir noteikts, ka pieteikuma iesniedzēji jāinformē par ģimenes atkalapvienošanās iespējām, tostarp tiesībām pieprasīt un saņemt ģimenes locekļu meklēšanas veidni. Šis process jāsāk pēc iespējas ātrāk. Savāktā informācija jāizmanto tikai meklēšanas nolūkos, negatīvi neietekmējot iesaistītās puses. Pieteikuma iesniedzējam jābūt informētam par šo garantiju.

Patvēruma robežprocedūra

Patvēruma robežprocedūra tiek piemērota nepavadītiem bērniem, ja viņi rada drošības apdraudējumu ⁽⁵¹⁾. Var piemērot AMMR noteiktos ģimenes atkalapvienošanās kritērijus, un dalībvalstīm ir nekavējoties jāsāk darbs, lai identificētu nepavadītu nepilngadīgo ģimenes locekļus, nodrošinot prioritātes piešķiršanu bērna interesēm ⁽⁵²⁾. Starptautiskās organizācijas var palīdzēt meklēšanā, visās darbībās ievērojot konfidencialitāti un iesaistīto pušu aizsardzību.

Ja rodas šaubas par personas vecumu, var būt nepieciešama vecuma novērtēšana. Šīs novērtēšanas laikā ieteicams īslaicīgi pārtraukt ģimenes locekļu meklēšanas pasākumus līdz personas vecuma apstiprināšanai. Pēc vecuma noteikšanas nekavējoties jāatsāk ģimenes locekļu meklēšana, nodrošinot attiecīgo AMMR termiņu ievērošanu.

Darbiniekiem, kuri izskata lietas, kurās ir iesaistīti nepavadīti nepilngadīgie, ir nepieciešama specializēta apmācība, lai risinātu šo bērnu īpašās vajadzības un nodrošinātu noteikumu pareizu pielietojumu. Ir svarīgi savlaicīgi apkopot nepieciešamo informāciju, lai nenokavētu svarīgos ģimenes atkalapvienošanās termiņus saskaņā ar AMMR ⁽⁵³⁾.

1.2. Ģimenes locekļu meklēšanas mērķis

Visiem pieteikuma iesniedzējiem, tostarp nepavadītiem nepilngadīgajiem, kas ir īpaši neaizsargāta grupa, ģimenes locekļu meklēšana kalpo vairākiem būtiskiem mērķiem.

1. Pirmkārt, tā palīdz atrast ģimenes locekļus, ar kuriem pieteikuma iesniedzējs vēlas vai viņam vajadzētu atkalapvienoties ES+ valstīs vai, attiecīgā gadījumā, trešās vai izcelsmes valstīs.
2. Otrkārt, tās mērķis ir atjaunot un uzturēt kontaktus starp šķirtajiem ģimenes locekļiem, ja visi tam piekrīt un tas nerada apdraudējumu nevienam no viņiem, ievērojot vislabākās intereses, ja ir iesaistīti bērni.
3. Treškārt, tas atvieglo ģimenes atkalapvienošanos, ja notiek iesaistīto personu interesēs, tāpat nodrošinot drošību un savstarpēju piekrišanu.

Nepavadīti bērni ir īpaši neaizsargāti, tādēļ viņiem tiek pievērsta īpaša uzmanība saskaņā ar ES patvēruma politikām, kā izklāstīts RCD (2024). Saskaņā ar šo direktīvu dalībvalstīm ir jāveic visi

⁽⁵¹⁾ Kā norādīts PPR 53. panta 1. punktā.

⁽⁵²⁾ PPR 23. pants.

⁽⁵³⁾ Skatīt [II daļu](#).

nepieciešamie pasākumi, lai meklētu ģimenes locekļus ⁽⁵⁴⁾, vienlaicīgi par prioritāti nosakot bērna intereses ⁽⁵⁵⁾.

Turklāt ģimenes locekļu meklēšanas rezultāti un attiecīgā informācija, kas ievākta par situāciju bērna izcelsmes valstī, var būt noderīga bērna interešu noteikšanā, kā norādīts CRC 22. pantā un Bērnu tiesību komitejas Vispārējā komentārā Nr. 12:

Bērniem, kam nepieciešams patvērums, ir faktiski jāpalīdz sameklēt ģimeni, kā arī jāsniedz svarīga informācija par situāciju viņu izcelsmes valstī, lai noteiktu, kas ir viņu intereses. ⁽⁵⁶⁾

Šī informācija var ļaut attiecīgajām ieinteresētajām personām noteikt bērna individuālās vajadzības un atkarībā no tām izstrādāt un nodrošināt atbilstošu un pielāgotu aizsardzību un aprūpi, kā arī noteikt bērna intereses, pamatojoties uz viņa individuālajiem apstākļiem. Ģimenes locekļu meklēšana ir arī integrācijas instruments uzņēmējvalsts sabiedrībā, jo tā nodrošina zināšanas par bērna izcelsmi un neformālu identifikāciju. Piemēram, ir ļoti svarīgi pārzināt izglītību un veselības stāvokli, attiecību kvalitāti saskarsmē ar vecākiem un citiem radniekiem, vardarbības un/vai vardarbības ģimenē vēsturi, ģimenes sociālekonomisko situāciju, ģimenes locekļu veselības stāvokli un vietējos sabiedrības aspektus. Turklāt efektīva ģimenes locekļu meklēšana ir būtiska, lai novērstu bērnu nonākšanu adopcijā vai audžuģimenē, kad viņu bioloģiskie vecāki ir dzīvi un vēlas atkalapvienoties ar viņiem, ja tas ir bērna interesēs.

Ģimenes locekļu meklēšanas tvērums un metode var atšķirties atkarībā no tā, vai tā tiek veikta, lai noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības prasību saskaņā ar AMMR, vai plašākos starptautiskās aizsardzības procedūras ietvaros. Turpmāk ir uzsvērtas galvenās atšķirības starp ģimenes locekļu meklēšanu ES teritorijā, izcelsmes valstī vai trešajā valstī.

	Ģimenes locekļu meklēšana ģimenes atkalapvienošanās nolūkā ES+ valstīs	Ģimenes locekļu meklēšana izcelsmes valstī vai trešajās valstīs
Teritoriālā darbības joma	Ģimenes loceklis var atrasties kādas ES+ valsts teritorijā.	Ģimenes loceklis var atrasties bērna izcelsmes valstī vai trešajā valstī.
Uzdevums	- Bērna interešu ievērošana. - Par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšana. - Ģimenes locekļu, brāļu, māsu vai radnieku atkalapvienošana dalībvalsts teritorijā.	- Bērna interešu ievērošana. - Ģimenes saikņu atjaunošana. - Bērna atkalapvienošanas ar savu ģimenes locekli teritorijā: - ES uzņēmējvalsts; - izcelsmes valsts vai trešā valsts.

⁽⁵⁴⁾ RCD (2024) 27. panta 10. punkts.

⁽⁵⁵⁾ Plašāka informācija par attiecīgo tiesisko regulējumu pieejama [L pielikums. Tiesiskais regulējums – uzmanības centrā bērnu tiesības](#).

⁽⁵⁶⁾ ANO Bērnu tiesību komiteja, [Vispārīgais komentārs Nr. 12 \(2009. gads\): Bērna tiesības tikt uzklautam](#), CRC/C/GC/12, 2009. gada 20. jūlijs, 124. punkts.

Juridiskais pienākums	• Ņemt vērā un izvērtēt bērna intereses. • Nodrošināt, lai <i>AMMR</i> uzticētos uzdevumus veic kvalificēts pārstāvis ⁽⁵⁷⁾. • Ģimenes locekļu, māsu, brāļu vai radnieku identificēšana ⁽⁵⁸⁾. • Iesniegt atbildības uzņemšanās pieprasījumu <i>AMMR</i> kontekstā, tiklīdz ir noteikta atbildīgā dalībvalsts ⁽⁵⁹⁾. • Apvienot ģimenes locekļus, brāļus, māsas vai radniekus, ja tas ir bērna interesēs.	• Ņemt vērā un izvērtēt bērna intereses. • Sākt ģimenes locekļu meklēšanu vai turpināt šo procesu pēc nepieciešamības. • Nodrošināt, lai bērnu pārstāv/ viņam palīdz kvalificēts pārstāvis. • Novērtēt bērna statusu (lai sagatavotos ģimenes atkalapvienošanai).
------------------------------	---	---

Ir svarīgi saprast, ka bērna ģimenes locekļu atrašana **ne vienmēr nozīmē ģimenes atkalapvienošanu**. Atkalapvienošanās ne vienmēr var būt iespējama vai piemērota, un kompetentajām iestādēm ir jāņem vērā papildu faktori, jo īpaši iespējamās ģimenes atkalapvienošanās gadījumos.

Bērni. Attiecībā uz bērniem visu lēmumu pamatā ir jābūt bērna interešu principam, un ir jāievēro bērna tiesības tikt uzklautam, atbilstoši izvērtējot viņa uzskatus saskaņā ar brieduma pakāpi. Ja bērns vai ģimenes loceklis izrāda nevēlēšanos atjaunot saiknes, iemesli rūpīgi jāizpēta. Reizēm ģimenes saikņu atjaunošanā var palīdzēt konsultācijas, kas tiek sniegtas atsevišķi vai kopīgi, izmantojot tālruni, video saiti vai citas metodes. Ja tomēr bērns vai ģimene galu galā pauž vēlmi neatjaunot šīs saiknes, viņu vēlmes ir jāievēro ⁽⁶⁰⁾.

Pieaugušie. Pieaugušo atkalapvienošanai ir nepieciešama piekrišana un parādīta vēlme atkalapvienoties, jo īpaši laulātajiem, kuriem arī var būt tiesības uz atkalapvienošanu. Svarīgi ir arī novērtēt un novērst visus iespējamās riskus, piemēram, vardarbības ģimenē gadījumus, kas var ietekmēt ģimenes locekļu atkalapvienošanas lēmumu.

Ja tomēr pieteikuma iesniedzējs vai ģimene galu galā nevēlas atjaunot ģimenes saiknes, viņu vēlmes ir jārespektē.

1.3. Ģimenes locekļu meklēšanas procesu galvenie dalībnieki

Dažādu dalībnieku iesaistīšanās ģimenes locekļu meklēšanas procesā katrā atsevišķā gadījumā ir atkarīga no uzņēmējvalsts juridiskā un institucionālā regulējuma, kā arī riska faktoru analīzes un konfidencialitātes principa. Jo īpaši pieteikuma iesniedzēju vai bēgļu gadījumā sadarbība ar izcelsmes valsts iestādēm vai uzņemošās valsts konsulārajām iestādēm

⁽⁵⁷⁾ *AMMR* 23. panta 5. punkts.

⁽⁵⁸⁾ *AMMR* 23. panta 6. punkts.

⁽⁵⁹⁾ *AMMR* 25. pants.

⁽⁶⁰⁾ Plašāku informāciju par tiesisko regulējumu attiecībā uz bērniem skatīt [I pielikums. Tiesiskais regulējums – uzmanības centrā bērnu tiesības](#).

var pakļaut personu kaitējumam, ja galvenais vajāšanas dalībnieks ir valsts. Jāievēro īpaša piesardzība, lai novērstu jebkādu papildu risku, un padziļināti jāizvērtē individuālā situācija. Atkarībā no konkrētā gadījuma apstākļiem ģimenes locekļu meklēšana var nozīmēt ģimenes locekļu identificēšanu ES+ teritorijā vai ārpus tās, izcelsmes valstī vai trešajā valstī (piemēram, bērna vecāki var būt palikuši bēgļu nometnē). Tas ietvertu sadarbību ar citām valsts iestādēm, citas ES+ valsts iestādēm vai resursu iesaistīšanu izcelsmes valstī vai trešajā valstī, ja vien tas neapdraud bērnu un ģimeni.

Iespējamie iesaistītie dalībnieki ir sīkāk uzskaitīti tabulā.

	Ģimenes locekļu meklēšana ES+ valstī	Ģimenes locekļu meklēšana izcelsmes valstī vai trešajās valstīs
Dalībnieki	• Bērns. • Bērna pārstāvis. • Uzņemošās dalībvalsts iestādes ⁽⁶¹⁾. • Citu ES+ valstu iestādes. • Starptautiskas vai citas attiecīgas organizācijas, tostarp meklēšanas organizācijas ⁽⁶²⁾. • Bērna ģimenes locekļi. • Citi.	• Bērns. • Bērna pārstāvis. • Uzņēmējvalsts iestādes ⁽⁶³⁾ • Uzņēmējvalsts vēstniecības un konsulārie dienesti. • Starptautiskas vai citas saistītās organizācijas ⁽⁶⁴⁾. • Vietējie meklēšanas dienesti. • Izcelsmes valsts vai trešās valsts iestādes, ja tās neizraisa risku bērnam vai viņa ģimenes locekļiem. • Citi.

Gan bērniem, gan apgādājamiem pieaugušajiem ir jābūt piemērotiem mehānismiem, lai atbalstītu ģimenes locekļu meklēšanas procesu, ņemot vērā viņu īpašās vajadzības un apstākļus.

Pieteikuma iesniedzējs (gan bērns, gan apgādājams pieaugušais) bieži vien ir primārais informācijas avots ģimenes locekļu meklēšanā. **Bērnu** gadījumā ir jāievieš atbilstoši bērniem draudzīgi mehānismi ⁽⁶⁵⁾, lai bērns varētu izprast ģimenes locekļu meklēšanas mērķi, procesu, iespējamās rezultātus un sekas. Tas ietver arī nodrošinājumu, ka tulki vai valodas un kultūras mediatori (ja tiek iesaistīti) ir vienlīdz informēti par to, cik svarīgi ir sadarboties ar bērnu viņam draudzīgā veidā, jo īpaši valodas un saziņas izmantošanā.

Bērns būtu nekavējoties jāinformē un ar viņu būtu jāpārrunā ģimenes locekļu meklēšanas process un šajā saistībā panāktais progress. Visos posmos jāņem vērā bērna viedoklis, kam vajadzētu būt galvenajam apsvērumam atbilstoši bērna vecumam un briedumam.

⁽⁶¹⁾ Tās var ietvert visas attiecīgās bērnu aizsardzības ieinteresētās personas, piemēram, tiesu iestādes, vietējos sociālos dienestus, aizbildņus un veselības aprūpes dienestus.

⁽⁶²⁾ Vairāk skatiet [II daļas](#) sadaļā "Ģimenes locekļu meklēšanas organizācijas".

⁽⁶³⁾ Tās var ietvert visas attiecīgās bērnu aizsardzības ieinteresētās personas, piemēram, tiesu iestādes, vietējos sociālos dienestus, aizbildņus un veselības aprūpes dienestus.

⁽⁶⁴⁾ Svarīgi atzīmēt, ka SSKK, kā arī Sarkanā Krusta un Sarkanā Pūsmēness nacionālās biedrības neizpauž trešajām personām ģimenes locekļu meklēšanas centienu rezultātus. Informācija tiek paziņota vienīgi un tieši ģimenes locekļiem, kuri ir iesaistīti savu pazudošo radnieku meklēšanā.

⁽⁶⁵⁾ Bērniem draudzīgi mehānismi ir sistēmas vai procesi, kas izstrādāti kā viegli saprotami un pieejami bērniem, nodrošinot viņu vajadzību un tiesību ievērošanu. Šajos mehānismos kā prioritāte ir izvirzīta bērnu labklājība un drošība, atvieglojot viņiem iespēju paust savu viedokli, piekļūt pakalpojumiem un saņemt pienācīgu atbalstu.

Aizbildnim ir jāatvieglo bērna līdzdalība procesā, veidojot saikni starp bērnu un dažādām iesaistītajām personām. Bērna **aizbildnim** ir jāatbalsta un jāpavada bērns visā ģimenes locekļu meklēšanas procesa gaitā. Aizbildnim ir jāpārstāv bērns un pēc nepieciešamības jāpapildina viņa tiesībspēja un rīcībspēja, nodrošinot, lai visas darbības tiktu veiktas bērna interesēs. Ieceltais aizbildnis ir jāinformē, un ar viņu būtu jāpārrunā visas saistībā ar bērnu veiktās darbības. Atkarībā no lietas konkrētajiem apstākļiem aizbildnis var arī aktīvi iesaistīties attiecīgās informācijas iegūšanā no bērna.

Pieaugušajiem, kuriem arī var būt nepieciešams atbalsts visā procesa gaitā, būtu nepieciešami pasākumi, kas viņiem palīdzētu izprast ģimenes locekļu meklēšanas mērķus un darbības. Ja pieaugušā pieteikuma iesniedzēja spējas pilnvērtīgi iesaistīties lēmumu pieņemšanā ir ierobežotas ievainojamības dēļ, viņu jāpavada ieceltam pārstāvim vai atbalsta personai, nodrošinot viņa viedokļa un vēlmju respektēšanu visos posmos. Šis pārstāvis ir jāinformē un ar viņu ir jāpārrunā visas veiktās darbības, aizstāvot atkarīgā pieaugušā intereses un vienlaicīgi atbalstot viņu atbilstošas informācijas sniegšanā, meklējot ģimenes locekļus.

ES+ valstu iestādes, kas varētu būt iesaistītas ģimenes locekļu meklēšanas procesā, ir, piemēram, patvēruma iestādes, imigrācijas iestādes, valsts un vietējā līmeņa bērnu aizsardzības dienesti. Var būt iesaistītas arī uzņēmējvalsts vēstniecības vai konsulārie dienesti izcelsmes valstī vai trešajās valstīs. Saskaņā ar ES patvēruma *acquis* ⁽⁶⁶⁾ dalībvalstu iestādēm ir proaktīva loma bērna ģimenes locekļu meklēšanas procesā, ja tiek uzskatīts, ka tas ir bērna interesēs. Valstīm ar bērnu aizsardzības iestāžu un citu attiecīgo dienestu starpniecību būtu jāizstrādā ģimenes locekļu meklēšanas procesi un kā obligāts pasākums jānosaka ģimenes locekļu meklēšana nepavadītiem bērniem, izņemot gadījumus, kad tiek uzskatīts, ka tas nav bērna interesēs vai arī var apdraudēt bērnu vai viņa ģimeni. Ģimenes locekļu meklēšana ir priekšnosacījums, lai nodrošinātu nepieciešamo aizsardzību un rūpes par bērna labklājību ⁽⁶⁷⁾. Saskaņā ar *AMMR* ⁽⁶⁸⁾ kompetento iestāžu darbiniekiem ir pastāvīgi jāatjaunina apmācība par bērnu īpašajām vajadzībām.

Saistītais EUAA rīks

EUAA ir izstrādājusi apmācības moduļus un praktiskās rokasgrāmatas, kas pievēršas bērnu un citu neaizsargātu pieteikumu iesniedzēju īpašajām vajadzībām. Plašāku informāciju skatiet EUAA apmācību katalogā EUAA tīmekļa vietnē <https://euaa.europa.eu/training-catalogue>.

Turklāt ģimenes locekļu meklēšana ir viena no jomām patvēruma kontekstā, kur ES+ valstis bieži sadarbojas ar **starptautiskām vai citām saistītām organizācijām** un paļaujas uz to sniegtajiem pakalpojumiem. Dažām starptautiskām organizācijām ir ievērojama pieredze un zināšanas ģimenes locekļu meklēšanas jomā. Šīs organizācijas ir izveidojušas tīklus, rīkus un metodoloģijas, lai atvieglotu ģimenes locekļu meklēšanu, gādājot par bērna drošību un interesēm. Šādu organizāciju pakalpojumi ir īpaši svarīgi, ja ģimenes locekļu meklēšana notiek izcelsmes vai trešās valstīs. Dažas no šīm organizācijām, ar kurām ES+ valstis sadarbojas šajā jomā, ir UNHCR, Starptautiskā Migrācijas organizācija, Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness starptautiskā kustība un starptautiskie sociālie dienesti.

⁽⁶⁶⁾ Jo īpaši QR 33. panta 7. punkts, RCD (2024. gads) 27. panta 10. punkts un AMMR 23. pants.

⁽⁶⁷⁾ Galvenokārt CRC 8., 9. un 10. pants.

⁽⁶⁸⁾ AMMR 23. panta 6. punkts.

Dalībvalstis var atvieglot pieteikuma iesniedzēja piekļuvi šādu organizāciju meklēšanas pakalpojumiem. Vajadzības gadījumā tām būtu jālūdz arī attiecīgo organizāciju un iestāžu palīdzība, lai pieteikuma iesniedzējam palīdzētu ģimenes locekļu meklēšanas procesā, ar nosacījumu, ka tiek ievēroti attiecīgo organizāciju principi un standarti ⁽⁶⁹⁾. Pirms jebkādas informācijas apmaiņas starp šīm organizācijām un atbilstīgajām iestādēm ir jāpieprasa attiecīgās personas (bērna vai pieaugušā, kuram tiek veikts meklēšanas process) piekrišana ⁽⁷⁰⁾.

Vajadzības gadījumā ģimenes locekļu meklēšanas procesā varētu iesaistīt arī **vietējo kopienas organizāciju pakalpojumus un dalībniekus**, kuriem ir praktiska pieredze šajā jomā un kuri pārzina kopienas saites, sociālos un reliģiskos tīklus. Pieņemot lēmumu par vietējo pakalpojumu piesaistišanu, jāņem vērā konfidencialitāte, datu aizsardzība un drošība, lai neapdraudētu bērnu, ģimenes locekļus vai pašus pakalpojumu sniedzējus. Iesaistot meklēšanas procesā šādas organizācijas, jānodrošina to principu un standartu ievērošana.

Atkarībā no apstākļiem izcelsmes vai trešajā valstī, turklāt rūpīgi apsverot bērna un ģimenes locekļu drošību, kā arī konfidencialitātes principu, ģimenes locekļu meklēšanas procesā var tikt iesaistītas **izcelsmes vai trešās valsts iestādes vai Eiropas diplomātiskās struktūras, kas pārstāv šīs valstis**. Tas vienmēr jādara **īpašu piesardzīgi**, lai neapdraudētu iesaistītās personas, patvēruma procesa integritāti, kā arī pieteikumu iesniedzēju ⁽⁷¹⁾ un viņu ģimenes locekļu drošību.

Ja **bērna ģimenes loceklis** ir atrasts, viņš ir jāiesaista ģimenes saikņu pārbaudē, ģimenes saikņu atjaunošanas procesā un jebkurā iespējamā ģimenes locekļu meklēšanas procesa iznākumā, ja tas ir bērna interesēs. Šajā procesā būtu jāiesaista citi ģimenes locekļi vai radnieki, kuri atrodas ES+ teritorijā, bet netiek uzskatīti kā atbildīgi par bērnu dalībvalstī, jo, iespējams, viņu rīcībā ir būtiska informācija ģimenes locekļu meklēšanas procesam.

Papildus iepriekš minētajiem ģimenes locekļu meklēšanas procesa dalībniekiem nozīme var būt arī **citām profilēm**, piemēram, prokuroriem vai tiesnešiem, skolotājiem un psihologiem, reliģiskajiem vai kopienu vadītājiem, citām bērnam vai ģimenei zināmām personām.

Kopumā šo dalībnieku savstarpējā **sadarbība** koordinētā sistēmā sekmētu funkcionālu un daudznozaru ģimenes locekļu meklēšanas procesu. Vienmēr jābūt ieviestiem drošības pasākumiem, kas nodrošina to, ka visas iesaistītās personas primāri ņem vērā bērna intereses un jo īpaši bērna un ģimenes drošību.

⁽⁶⁹⁾ Jo īpaši Sarkanā Krusta un Sarkanā Pūsmēness kustības biedriem. Jāatzīmē, ka SSKK, kā arī Sarkanā Krusta un Sarkanā Pūsmēness nacionālās biedrības neizpauž trešajām personām ģimenes locekļu meklēšanas centienu rezultātus. Informācija tiek paziņota vienīgi un tieši ģimenes locekļiem, kuri ir iesaistīti savu pazudušo radnieku meklēšanā.

⁽⁷⁰⁾ Saskaņā ar AMMR 23. panta 3. un 6. punktu un RCD (2024) 27. panta 10. punktu.

⁽⁷¹⁾ Saskaņā ar QR 33. panta 7. punktu un RCD (2024) 27. panta 10. punktu.

KontROLSARAKSTS ĢIMENES LOCEKĻU MEKLĒŠANAI

Šajā kontROLSarakstā ir izklāstīti galvenie apsvērumi, kas jāņem vērā, veicot ģimenes locekļu meklēšanu, lai ievērotu individuālās tiesības, nodrošinātu brīvprātīgu dalību, saglabātu konfidencialitāti un veicinātu ģimenes atkalapvienošanos, ja tā ir droša un piemērota.

□ **Ģimenes locekļu meklēšanas nošķiršana no aizsardzības lēmumiem.** Nodrošināt, lai lēmumu par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu vai noraidīšanu neietekmētu ne ģimenes locekļu meklēšanas darba rezultāti, ne arī ģimenes locekļu meklēšanas procedūras laikā.

□ **Ģimenes atkalapvienošanās veicināšana.** Koncentrēties ģimenes locekļu meklēšanai, lai nodrošinātu atkalapvienošanās, ģimenes vienotības aizsardzību un ģimeņu sniegtā aizsardzības atbalsta izmantošanu, vienlaicīgi ņemot vērā personas vēlmi un intereses.

□ **Izvaišanās no ģimenes šķirtības.** Ģimenes, kuras kopā meklē patvērumu, parasti nevajadzētu šķirt, izņemot ārkārtas apstākļus. Šķirtības gadījumā jānodrošina regulāra saziņa ar ģimeni, ja tas ir bērna interesēs. Meklēšanas process var izraisīt ievērojamu emocionālu stresu pieteikumu iesniedzējiem un bērniem, uzsverot pienācīga psiholoģiskā atbalsta nepieciešamību. Turklāt bērna emocionālajai labklājībai būtiska ir paplašinātās ģimenes locekļu vai aprūpētāju klātbūtne, un būtu jānovērš šķirtība no viņiem, ja vien šīs personas nerada bērna aizsardzības riskus.

□ **Izmantot informāciju tikai meklēšanai.** Nodrošināt ģimenes locekļu meklēšanai ievāktās informācijas izmantošanu tikai šim nolūkam. Saglabāt ģimenes locekļu meklēšanas procesā iegūtās informācijas konfidencialitāti. Ieviest aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu, ka viss ģimenes locekļu meklēšanas process un informācijas vākšana negatīvi neietekmē nevienu iesaistīto pusi.

□ **Brīvprātības pamats.** Ģimenes locekļu meklēšanu veikt brīvprātīgi, to sākot tikai pēc ieinteresētās puses pieprasījuma un pamatojoties uz tās informētu lēmumu. Atteikšanās sniegt informāciju par radniekiem nedrīkst negatīvi ietekmēt patvēruma procesu.

□ **Informēta piekrišana.** Pirms jebkādas personiskas vai sensitīvas informācijas izpaušanas un pirms turpmāku darbību veikšanas jāsaņem visu pušu informēta piekrišana. Gan pieprasījuma iesniedzējam, gan atrastajam ģimenes loceklim ir tiesības atteikties no saziņas un neļaut savam radniekam uzzināt viņa precīzo atrašanās vietu/adresi (ja tā vēl nav zināma).

□ **Novērtēt riskus.** Pirms meklēšanas procesa sākuma un visos tā turpmākajos posmos rūpīgi ņemt vērā visus iespējamus riskus visiem ģimenes locekļiem, iekļaujot gan meklētos, gan tos, kuri sāk meklēšanas procesu. Ja vēlāk kļūst pieejama jauna informācija par riskiem, meklēšanas plāns atkārtoti jāizvērtē, ņemot vērā šo informāciju.

□ **Piešķirt prioritāti aizsardzībai un interesēm.** Visos lēmumos prioritāte jāpiešķir bērna aizsardzībai, drošībai un interesēm.

Lēmumā par to, vai un kur atkalapvienot ģimeni, jāņem vērā visu iesaistīto pušu vajadzības, intereses, drošība, aizsardzība un vēlmes.

2. Principi un procesuālās garantijas

Ģimenes locekļu meklējumos ir jāaizsargā neaizsargātu personu un atkarīgu pieaugušo labklājība, tostarp bērnu intereses. Tas ir būtiski, lai nodrošinātu viņu tiesību pilnīgu ievērošanu visā meklēšanas procesā. Lai to panāktu, procesuālo garantiju kopums veicina taisnīgumu, pārredzamību un uz personu centrētu pieeju, īpašu uzmanību pievēršot ģimenes vienotībai, drošībai un labklājībai.

2.1. Koncentrēšanās uz bērna interešu ievērošanu

Ģimenes locekļu meklēšana ir būtiska, lai īstenotu bērna tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar saviem ģimenes locekļiem. Ir arī svarīgi, lai dalībvalstis izpildītu savu pienākumu šo attiecību saglabāšanā, kad tas atbilst bērna interesēm.

Bērna interešu ievērošanas princips ir viens no četriem bērnu tiesību pamatprincipiem (tiesības uz nediskrimināciju, bērna intereses, tiesības uz dzīvību un attīstību, tiesības tikt uzklautām), kas ir CRC ⁽⁷²⁾ un Hartas ⁽⁷³⁾ pamatā. Kā norādīts CRC 3. panta 1. punktā:

Visās darbībās attiecībā uz bērniem neatkarīgi no tā, vai šīs darbības veic valsts iestādes vai privātas iestādes, kas nodarbojas ar sociālās labklājības jautājumiem, tiesas, administratīvās vai likumdevējas iestādes, primārajam apsvērumam jābūt bērna interesēm.

ANO Bērnu tiesību komiteja ir precizējusi, ka bērna intereses būtu jāinterpretē kā trīskāršs jēdziens ⁽⁷⁴⁾, kas ietver:

- materiālās tiesības;
- fundamentālu, interpretējošu tiesību principu;
- procedūras noteikumu.

ANO Bērnu tiesību komiteja savā Vispārējā komentārā Nr. 6 (2005) par attieksmi pret nepavadītiem un nošķirtiem bērniem ārpus viņu izcelsmes valsts ⁽⁷⁵⁾ sniedza norādes, kā ņemt vērā bērna intereses kā galveno procedūras noteikumu, izmantojot īpašas procesuālās garantijas. Tās nostāja par bērna tiesībām uz viņa interesēm pirmajā vietā ir sīkāk izstrādāta Vispārējā komentārā Nr. 14 (2013) kopā ar procesuālajām garantijām ⁽⁷⁶⁾.

⁽⁷²⁾ CRC 2., 3., 6. un 12. pants.

⁽⁷³⁾ Hartas 27. pants.

⁽⁷⁴⁾ Skat. Bērna intereses, pamatojoties uz ANO Bērnu tiesību komiteju, [Vispārējais komentārs Nr. 14 \(2013. gads\) par bērnu tiesībām uz to, lai primārais apsvērums būtu viņu intereses \(3. panta 1. punkts\)](#), 2013. gada 29. maijs, CRC/C/GC/14, 2013. gada 29. maijs.

⁽⁷⁵⁾ ANO Komiteja bērnu tiesību jautājumos, [Vispārējais komentārs Nr. 6 \(2005. gads\) Rīcība attiecībā uz nepavadītiem un nošķirtiem bērniem ārpus viņu izcelsmes valsts](#), CRC/C/GC/2005/6, 2005. gada 1. septembris, 80.–88. punkts.

⁽⁷⁶⁾ ANO Bērnu tiesību komiteja, [Vispārējais komentārs Nr. 14 \(2013. gads\) par bērnu tiesībām uz to, lai primārais apsvērums būtu viņu intereses \(3. panta 1. punkts\)](#), 2013. gada 29. maijs, CRC/C/GC/14, 2013. gada 29. maijs.

Jaunie KEPS instrumenti ir jāievieš saskaņā ar Hartu un CRC. Šis pienākums ir skaidri izklāstīts skrīninga regulas 25. apsvērumā un PPR 67. apsvērumā. Šajos noteikumos ir uzsvērts, ka visu kompetento iestāžu galvenajam apsvērumam, piemērojot KEPS instrumentus, jābūt bērna interesēm. Šis apsvēruma ir jāņem vērā visā patvēruma procedūras laikā. Turklāt RCD (2024) izklāstītais interešu novērtējums attiecas arī uz patvēruma procedūru ⁽⁷⁷⁾.

Viens no svarīgākajiem bērna interešu nodrošināšanas aspektiem ir ģimenes vienotības saglabāšana ⁽⁷⁸⁾. Nepilngadīgajiem, cik vien iespējams, jāpaliek kopā ar saviem vecākiem vai aprūpētājiem. Lai to atbalstītu, ģimenes vienotības princips prasa ģimenes ar nepilngadīgajiem izmitināt apstākļos, kas atbilst viņu specifiskajām vajadzībām, izvairoties no šķirtības un nodrošinot stabilitāti. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad ir pamats aizturēšanai, jo ģimenes vienotības princips paredz, ka ģimeņu ar nepilngadīgajiem aizturēšanai ir jāizmanto piemērotas alternatīvas. Šīm alternatīvām jānodrošina ģimeņu izmitināšana viņu vajadzībām piemērotā vidē ⁽⁷⁹⁾.

AMMR kontekstā bērna intereses ietver RCD (2024) ⁽⁸⁰⁾ saistītos nosacījumus. Bērna intereses un ģimenes vienotība ir noteikti pilnībā jāievēro un jāintegrē interešu izvērtējumā. Tas nozīmē, ka visu procedūru laikā pēc iespējas jāņem vērā un jā saglabā ģimenes labklājība un vienotība.

Ģimenes locekļu identificēšana un meklēšana ir šīs sistēmas būtiskie elementi. Mērķis ir nodrošināt ģimenes vienotības saglabāšanu pārvietošanas un robežu procedūru laikā ⁽⁸¹⁾. Lai ievērotu ģimenes vienotības principu un bērna intereses, iestādēm jā dara viss iespējama, lai identificētu un atrastu ģimenes locekļus. Process nedrīkst izraisīt nekādu apdraudējumu attiecīgajam bērnam, ģimenei vai personām, kura meklēs ģimenes locekļus.

Kamēr notiek meklēšana, par bērnu atbild uzņēmējvalsts. Tāpēc ir jāveic riska novērtēšana tieši ģimenes locekļu meklēšanas nolūkos. Šim riska novērtējumam ir jābūt daļai no interešu novērtējuma, kas tiek veikts pirms meklēšanas, ņemot vērā, ka interešu novērtējumā tiek analizēti bērna un ģimenes drošības apsvērumi, iespējas atjaunot kontaktus ar ģimeni un/vai ģimenes atkalapvienošanās, bērna labklājība un bērna uzskati atbilstoši viņa vecumam un briedumam. Jānosaka arī ģimenes locekļu meklēšanas konkrētie līdzekļi, iespējamie iesaistītie dalībnieki un iespējamie informācijas vākšanas veidi, pilnībā ņemot vērā drošības garantijas. Bērna atkalapvienošanās var notikt tikai tad, ja tas ir viņa interesēs.

⁽⁷⁷⁾ PPR 22. panta 2. punkts.

⁽⁷⁸⁾ Pēc iespējas jā saglabā ģimenes vienotība (PPR 45. panta 2. punkts un 54. panta 2. punkts).

⁽⁷⁹⁾ Kā norādīts RCD (2024) 40. apsvērumā, kur noteikts, ka ģimenes ar nepilngadīgajiem ir jāizmitina uzņemšanas telpās, kas atbilst viņu vajadzībām. Nepieciešamība ievērot RCD (2024) prasības ir noteikta arī PPR 54. panta 2. punktā.

⁽⁸⁰⁾ AMMR 46. apsvēruma un 23. panta 4. punkts.

⁽⁸¹⁾ To pastiprina AMMR 70. apsvēruma 67., 68. panta un PPR 45. panta nosacījumi.

Bērnu laulību gadījumi: intereses un juridiskie apsvērumi

Visos gadījumos, kad viens vai abi laulātie ir nepilngadīgi, interešu izvērtēšanā jāņem vērā visi tālāk minētie faktori.

Ja nepilngadīgais bez pavadības ir precējies ar pieaugušo, kurš likumīgi dzīvo dalībvalstī, vai abi laulātie ir nepilngadīgi, laulība parasti tiek izvērtēta, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem un starptautiskajiem standartiem attiecībā uz bērnu aizsardzību un labklājību. **Ģimenes locekļu meklēšanas un atkalapvienošanas** kontekstā dalībvalstis var uzskatīt laulību par spēkā esošu tikai tad, ja tā atbilst valsts tiesību aktiem par šādu laulību spēkā esamību un savienība nav pretrunā bērna interesēm.

Ja laulībā ir iesaistīta nepilngadīga persona, kas precējusies ar pieaugušo, ir svarīgi ņemt vērā papildu apsvērumus par nepilngadīgā labklājību un jebkādam aizsardzības vajadzībām. Iestādēm ir rūpīgi jāizvērtē, vai meklēšana un sekojoša atkalapvienošanās atbilst nepilngadīgā interesēm, jo īpaši, ja pastāv bažas par izmantošanu, piespiešanu vai citiem ar laulību saistītiem riskiem. Tas ietver bērnu aizsardzības iestāžu un attiecīgo organizāciju iesaistīšanu, lai sniegtu norādījumus un nodrošinātu bērna labklājības prioritizēšanu visās darbībās.

Ja abi laulātie ir nepilngadīgi, savienība jāvērtē īpaši uzmanīgi, jo dalībvalstis parasti uzsver nepilngadīgo aizsardzību, nevis savienību, kurās iesaistītas jaunas personas, oficiāla noformēšana. Šādos gadījumos meklēšana un atkalapvienošana jākoncentrē uz drošu, vecumam atbilstošu dzīves apstākļu nodrošināšanu abiem nepilngadīgajiem un aizsardzības pasākumiem, kas atbilst katra **bērna interesēm**. Arī šeit pieeju nosaka valsts likumi un bērnu aizsardzības principi, skaidri koncentrējoties uz nepilngadīgo veselību, drošību un personības attīstību, nevis laulības statusa apstiprināšanu.

Riska novērtējums

Lai izvairītos no jebkāda kaitējuma, visos meklēšanas procesa posmos jāņem vērā iespējamie riski bērnam vai bērna ģimenes locekļiem. Lai to nodrošinātu, ir svarīgi apkopot visu attiecīgo informāciju par izcelsmes un/vai tranzīta valsti, nosakot iespējamos riskus un veicot pasākumus to ietekmes mazināšanai. Gatavojoties bērnu atkalapvienošanai, jāņem vērā nepieciešamība pasargāt viņus no diskriminācijas, mērķtiecīgiem uzbrukumiem un turpmākiem riskiem, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecības tīklu atbilstību (skatīt piemērus turpmāk). Ja ģimenes locekļu meklēšana varētu apdraudēt bērnu vai viņa ģimenes locekļus, lieta jānodod kompetentajām iestādēm, lai izpētītu starptautiskās aizsardzības nepieciešamību ⁽⁸²⁾.

⁽⁸²⁾ IOM, UNICEF, IOM-UNICEF stratēģiskās sadarbības satvars (2022.–2023. gads), [Ģimenes locekļu meklēšanas un novērtēšanas veidlapa](#), 2022. gads.

Tālāk ir sniegts nepilnīgs saraksts ar dažiem apstākļiem, kam jāpievērš īpaša uzmanība.

- **Atriebības risks ģimenes vardarbības gadījumos:** ja ģimenē iepriekš ir bijusi vardarbība, atkārtota kontakta izveidošana var pakļaut bērnu turpmākam kaitējumam. Vissvarīgāk ir novērtēt ģimenes dinamiku un sagādāt drošu vidi bērnam.
- **Iesaistīšanās bruņotā vardarbībā:** bērni, kuri ir bijuši iesaistīti bruņotā vardarbībā pret savu kopienu, saskaras ar unikāliem riskiem. Lai gādātu par viņu drošību, nepieciešama rūpīga plānošana un specializētu organizāciju iesaistīšanās.
- **Vajāšana:** ja bērns vai viņa ģimenes loceklis ir pakļauti vajāšanas riskam savā izcelsmes valstī, ģimenes locekļu meklēšana var viņiem izraisīt nopietnas sekas. Pirms kontaktu veidošanas ļoti svarīgi ir novērtēt politisko vidi un iespējamus draudus. Piemēram, bērni un viņu ģimenes, kas pieder marginalizētām etniskām vai reliģiskām grupām, var piedzīvot paaugstinātu vajāšanas risku. Šie faktori ir jāņem vērā ģimenes locekļu meklēšanas centienos, un prioritāte ir jāpiešķir iesaistīto personu drošībai un anonimitātei.
- **Cilvēku tirdzniecība un ekspluatācija:** ģimenes locekļu meklēšana var pakļaut bērnu vai viņa ģimenes locekļus cilvēku tirgotāju atriebībai, jo īpaši, ja bērns ir bijis liecinieks. Šādos gadījumos ģimenes locekļu meklēšanas darbības ir rūpīgi jāizvērtē, lai novērstu turpmāku apdraudējumu ģimenei. Ja bērns ir bijis cilvēku tirdzniecības upuris, sazināšanās ar ģimeni var netīši brīdināt cilvēktirgotājus par bērna atrašanās vietu, pakļaujot riskam gan bērnu, gan viņa ģimeni. Ir nepieciešama rūpīga riska novērtēšana un cilvēku tirdzniecības apkarošanas organizāciju iesaistīšanās.

Publikācijas par šo tematu

EASO, [Praktiskā rokasgrāmata par bērna interešu ievērošanu patvēruma procedūrās](#), 2019. Gads. Šis rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt ES+ valstu kompetentajām iestādēm piemērot bērna interešu ievērošanas principu un uzlabot bērniem nodrošinātās garantijas patvēruma procedūrās. Rokasgrāmata aptver bērna interešu pamatelementus, attiecīgās garantijas, norādījumus par to, kā izvērtēt bērna intereses praksē, kā arī neaizsargātību un riska rādītājus.

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA), [Bez vecāku gādības palikušu bērnu aizbildnība](#), 2014. gada 30. jūnijs. Šajā rokasgrāmatā ir sniegta informācija aizbildņiem par to, kā veikt interešu novērtējumu vai nodrošināt, lai iestādes, kas veic interešu novērtējumu, ņemtu vērā visus būtiskos elementus.

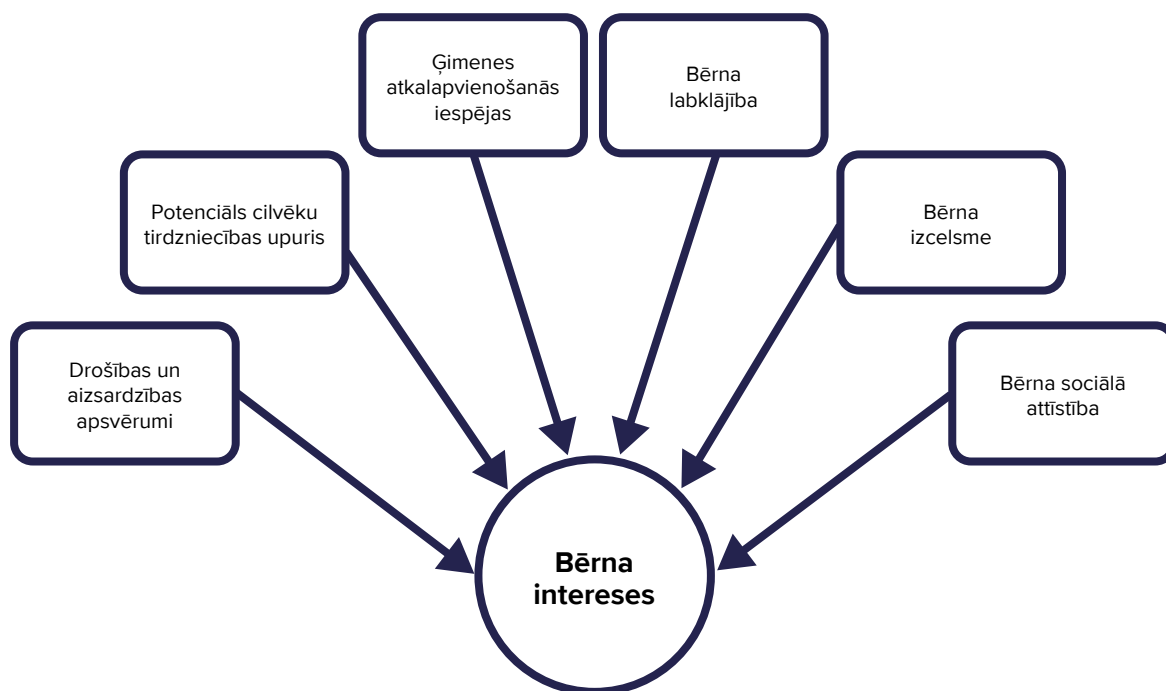

QR 15. apsvērums

Izvērtējot bērna intereses, dalībvalstīm jo īpaši būtu pienācīgi jāņem vērā ģimenes vienotības princips, nepilngadīgās personas labklājība un sociālā attīstība, valodu prasmes, drošība un aizsardzība, un minētā nepilngadīgā viedoklis saskaņā ar viņa vecumu un briedumu.

1. attēls. Bērna interešu komponenti

AMMR paredz, ka iestādēm par **prioritāriem jānosaka** starptautiskās aizsardzības pieteikumi no personām, kurām ir ģimenes locekļi ES+ valstīs. No pieprasījuma iesniedzējas un pieprasījuma saņēmējas valsts tiek sagaidīts, ka tā paātrinās ar ģimenes vienotību saistītos pieprasījumus un pārsūtīšanu, nodrošinot ātru piekļuvi patvēruma procedūrai. Iestādēm jābūt elastīgām un jācenšas pēc iespējas ātrāk atkalapvienot ģimenes locekļus.

2.2. Procesuālās garantijas

Šajā sadaļā ir izklāstītas procesuālās garantijas, lai ģimenes locekļu meklēšanas laikā nodrošinātu neaizsargātu personu, tostarp nepavadītu bērnu un atkarīgu pieaugušo, aizsardzību un labklājību. Šīs garantijas atbilst attiecīgajiem juridiskajiem instrumentiem un nesaistošiem tiesību normu ieteikumiem. Piemēram, aizbildņa vai pārstāvja loma attiecīgā gadījumā ir būtiska gan bērniem, gan atkarīgiem pieaugušajiem, lai nodrošinātu informāciju, pārstāvību un palīdzību, ja lēmums par ģimenes locekļu meklēšanu ir jāpārskata.

Šīs garantijas iekļauj:

1. drošību;
2. aizbildni/pārstāvi;
3. informāciju;
4. bērna viedokļu uzklauššanu;
5. konfidencialitāti;
6. datu aizsardzību;
7. ģimenes saikņu pārbaudi;
8. šaubu vērtēšanu par labu personai;
9. efektīvu tiesisko aizsardzību.

Turklāt izšķiroša nozīme pieteikuma iesniedzēja labklājības aizsardzībā ir ģimenes vienotības principam. Lai nodrošinātu šo garantiju efektīvu īstenošanu, būtiska ir sadarbība starp attiecīgajiem dalībniekiem. Šie procesuālie pasākumi nodrošina, ka ģimenes locekļu meklēšanas mērķis ir ne tikai atkalapvienot ģimenes, bet arī to veikt, pilnībā ievērojot un aizsargājot iesaistīto personu tiesības.

2.2.1. Drošība

Drošībai ir būtiska nozīme neaizsargātu personu, jo īpaši nepavadītu bērnu un atkarīgu pieaugušo, ģimenes locekļu meklēšanā. Ģimenes locekļu meklēšanai jānotiek, pilnībā ņemot vērā drošības apsvērumus ⁽⁸³⁾. Papildus sākotnējam riska novērtējumam visā ģimenes locekļu meklēšanas laikā ir pastāvīgi jāuzrauga drošība. Tas iekļauj gan pieteikuma iesniedzēju fizisko un emocionālo drošību, gan iespējamo risku izvērtēšanu ģimenes locekļu meklēšanā. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kad varētu rasties bažas par vardarbību ģimenē, cilvēku tirdzniecību vai citām vardarbības vai ļaunprātīgas izmantošanas formām. Attiecībā uz nepavadītiem bērniem un atkarīgiem pieaugušajiem galvenā loma ir jāuzņemas aizbildnim vai pārstāvim, lai nodrošinātu, ka bērns izprot iespējamās riskus atbilstoši savai brieduma pakāpei, atbalstot viņus jebkādu bažu izteikšanā. Tāpat arī atkarīgi pieaugušie, piemēram, ar garīgu, fizisku vai emocionālu neaizsargātību, ir pieejamā veidā jāinformē par iespējamiem riskiem, un viņu pārstāvis palīdz viņiem izteikt savas bažas.

2.2.2. Aizbildņa iecelšana

Saskaņā ar starptautiskajām konvencijām un ES noteikumiem pastāv skaidrs pienākums nodrošināt īpašu aizsardzību un palīdzību ikvienam bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi ir liegta ģimenes vide. Tas ir īpaši uzsvērts CRC ⁽⁸⁴⁾, galveno uzmanību pievēršot bēgļu bērnu aizsardzībai. To pastiprina jaunie ES patvēruma tiesību akti, nosakot pienākumu nepavadītiem nepilngadīgajiem iecelt pārstāvi vai aizbildni uz visu patvēruma procesa laiku.

FRA, Bez vecāku gādības palikušu bērnu aizbildnība, 2014. gada 30. jūnijs

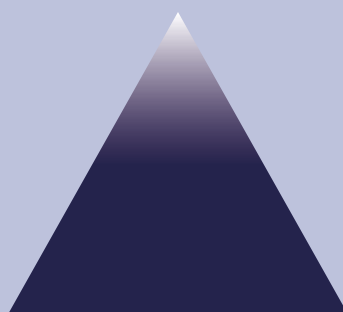
Papildu norādījumus par aizbildņa lomu ģimenes locekļu meklēšanas procesā var atrast FRA rokasgrāmatā “Bez vecāku gādības palikušu bērnu aizbildnība”.

Ja bērnam trūkst vecāku aprūpes, aizbildnis veic trīs atšķirīgas funkcijas, kā parādīts attēlā.

1. Nodrošina bērna vispārējo labklājību

2. Aizsargā bērna intereses

3. Īsteno juridisko pārstāvību un papildina bērna tiesībspējas

⁽⁸³⁾ CRC 6. pants.

⁽⁸⁴⁾ CRC 20. pants un 22. panta 2. punkts.

Ieceltā pārstāvja loma ir ļoti svarīga. Pārstāvis reāli nodrošina, lai bērns varētu īstenot savas tiesības tikt uzklautam. Sākot ar sākotnējo skrīninga posmu un beidzot ar visu patvēruma procedūru, pārstāvja pienākums ir nodrošināt, lai nepavadītais nepilngadīgais būtu pienācīgi pārstāvēts un saņemtu palīdzību. Tas ietver rīcību bērna interesēs, lai saglabātu ģimenes vienotību, nepieciešamības gadījumā īstenojot savu tiesībspēju un veicot nozīmīgu lomu ģimenes locekļu meklēšanas darbā.

Arī atkarīgiem pieaugušajiem, kuri nespēj sevi pārstāvēt, būtu jāsaņem savlaicīga palīdzība no iecelta pārstāvja, kā noteikts valsts tiesību aktos. Neaizsargātām grupām, jo īpaši atkarīgiem pieaugušajiem, procesuālajās garantijās jāņem vērā specifiskās vajadzības un sarežģītība. Apgādājamiem pieaugušajiem var būt nepieciešama:

- **pielāgota saziņa** – informācija jāsniedz pieejamā veidā, ņemot vērā visas kognitīvās, sensorās vai ar valodu saistītās problēmas;
- **atbalsts lēmumu pieņemšanā** – pārstāvjiem jāpalīdz apgādājamiem pieaugušajiem lēmumu pieņemšanā, jo īpaši, ja viņi izprot ģimenes locekļu meklēšanas sekas vai piekrīt konkrētiem pasākumiem;
- **regulāras pārbaudes un pielāgojumi** – var būt nepieciešama pastāvīga novērtēšana, lai nodrošinātu apgādājamā pieaugušā labbūtību, pielāgojot atbalsta mehānismus pēc nepieciešamības.

Ja apgādājami pieaugušie nevēlas iesaistīties ģimenes locekļu meklēšanā, rūpīgi jāapsver viņu vēlmes. Pārstāvim var būt nepieciešams līdzsvarot indivīda autonomiju ar aizsardzības apsvērumiem, pamatojoties uz interešu principu, līdzīgi pieejai, kas tiek izmantota nepavadītiem bērniem.

Lai saskaņā ar jauno Migrācijas un patvēruma pakta nodrošinātu pārstāvju lomas efektivitāti, nedrīkst iecelt pārstāvjus, kuru intereses ir vai varētu būt pretrunā nepilngadīgā interesēm⁽⁸⁵⁾. Turklāt pārstāvjiem ir jābūt ar piemērotu kvalifikāciju un zināšanām. Viņiem ir arī nepieciešamas regulāras apmācības, lai uzturētu informētību un spētu sniegt nepieciešamo atbalstu⁽⁸⁶⁾. Svarīga ir arī nepavadītu nepilngadīgo pārstāvības⁽⁸⁷⁾ un atbalsta nepārtrauktība. Tiesību aktos ir iekļauti nosacījumi par tādu pārstāvju pārskatīšanu un iespējamu aizstāšanu, kuri pienācīgi neveic savus pienākumus⁽⁸⁸⁾.

Pārstāvja uzdevumi KEPS ietvaros ir plaši un pastiprināti, tie ietver palīdzību patvēruma pieteikumu reģistrēšanā un iesniegšanā, gatavošanos individuālām pārrunām un to apmeklēšanu, kā arī nepieciešamās informācijas sniegšanu par patvēruma procesu. Turklāt pārstāvim ir būtiska loma ģimenes locekļu meklēšanā, nodrošinot darba ieguldījumu nepilngadīgā atkalapvienošanai ar viņa ģimenes locekļiem, ja tas ir iespējams. Saskaņā ar QR aizbildnim ir arī pienākumi saistībā ar statusa atņemšanu un pastāvīgu palīdzību ģimenes locekļu meklēšanā⁽⁸⁹⁾.

⁽⁸⁵⁾ RCD (2024) 27. panta 2. punkts; PPR 23. panta 2., 3. punkts; QR 33. panta 1., 4. punkts; Eurodac III regulas 14. panta 1., 3. punkts; Skrīninga regulas 13. panta 4. punkts.

⁽⁸⁶⁾ PPR 23. panta 9. punkts, ko atbalsta RCD 26. panta 6. punkts, AMMR 23. panta 2. punkts un QR 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

⁽⁸⁷⁾ 25. apsvērums un Skrīninga regulas 13. panta 4. punkts

⁽⁸⁸⁾ RCD (2024) 27. panta 8. punkts, PPR 23. panta 9. punkta 2. apakšpunkts.

⁽⁸⁹⁾ QR 33. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts.

Visbeidzot ir svarīgi izveidot stabilus mehānismus pārstāvja darbības uzraudzībai un kontrolei. Būtiska ir administratīvo vai tiesu iestāžu regulāra uzraudzība. Rūpīgi jāizskata visas sūdzības, ko nepavadīti nepilngadīgie ir iesnieguši par saviem pārstāvjiem. Tas arī paredz nodrošināt to, ka nepilngadīgie var konfidenciali un droši iesniegt sūdzības par saviem pārstāvjiem, kā norādīts attiecīgajos RCD (2024), QR, PPR un AMMR pantos ⁽⁹⁰⁾.

Saistītā EUAA/FRA publikācija

EUAA-FRA, [Practical Tool for Guardians – The asylum procedure](#) (Praktiskais rīks aizbildņiem – patvēruma procedūra), 2023. gada oktobris, 2.3. sadaļa “Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšana”.

2.2.3. Informācija sniegta pienācīgā veidā

Jānodrošina bērnu un apgādājamo pieaugušo pienācīga informētība par viņu tiesībām un pienākumiem ģimenes locekļu meklēšanas procesa laikā, kā arī par jebkādu progresu un rezultātiem, jo tas ir būtiski viņu efektīvai dalībai. Tas iekļauj tiešu saziņu vai informācijas sniegšanu ar aizbildņa vai pārstāvja atbalstu, pamatojoties uz valsts procedūrām un personas izpratnes spēju.

Bērniem informācija jāsniedz vecumam piemērotā un pieejamā formātā. Kā uzsvērts CRC vispārīgajā komentārā Nr. 6:

Ir ļoti svarīgi, lai nepavadītiem un nošķirtiem bērniem ārpus viņu izcelsmes valsts tiktu sniegta visa attiecīgā informācija, piemēram, par viņu tiesībām, pieejamajiem pakalpojumiem, tostarp saziņas līdzekļiem, patvēruma procesu, ģimenes locekļu meklēšanu un situāciju viņu izcelsmes valstī, lai bērns varētu pienācīgi paust savu viedokli un vēlmes. ⁽⁹¹⁾

Ar jauno Migrācijas un patvēruma paktu tiek ieviestas atjauninātas prasības nepilngadīgo informēšanai. PPR 8. panta 1. punktā un 8. panta 2. punktā, kā arī RCD (2024. gads) 5. pantā ir noteikts, ka informācija jāsniedz valodā, kuru bērns saprot vai kuru ir pamats uzskatīt par viņam saprotamu. Šī informācija ir jāsniedz arī bērniem draudzīgā veidā, iesaistot bērna pārstāvi, lai nodrošinātu skaidrību un saprotamību ⁽⁹²⁾.

Turklāt PPR nosaka, ka informācija būtu jāsniedz, izmantojot brošūras un materiālus, kas īpaši izstrādāti nepilngadīgajiem ⁽⁹³⁾. Šīs pieejas mērķis ir uzlabot bērna izpratni par starptautiskās aizsardzības procedūru un atbalstīt efektīvu attiecīgās informācijas iegūšanu no bērna.

⁽⁹⁰⁾ RCD (2024) 27. panta 5. punkta a) apakšpunkts; QR 33. panta 4. punkts; PPR 23. panta 5. punkta a) apakšpunkts; AMMR 19. panta 1. punkta r) apakšpunkts.

⁽⁹¹⁾ ANO Komiteja bērnu tiesību jautājumos, [Vispārējais komentārs Nr. 6 \(2005\) Rīcība attiecībā uz nepavadītiem un nošķirtiem bērniem ārpus viņu izcelsmes valsts](#), CRC/GC/2005/6, 2005. gada 1. septembris, 25. punkts.

⁽⁹²⁾ RCD (2024. gads) 5. panta 2. punkts; PPR 30. apsvērums un 8. panta 2. punkts un 23. panta 2. punkta a) apakšpunkts; AMMR 20. panta 3. punkts.

⁽⁹³⁾ PPR 8. panta 2. punkta a) un d) apakšpunkts.

Pieaugušajiem informācija jāpielāgo viņu kognitīvajām un emocionālajām vajadzībām. Tas var iekļaut valodas vienkāršošanu vai alternatīvu formātu izmantošanu atkarībā no jebkādām prāta, maņu vai ar valodu saistītām problēmām. Jāņem vērā arī neaizsargātu personu viedokļi atbilstoši viņu vecumam, briedumam un spējām.

Visām neaizsargātām personām, tostarp nepavadītiem bērniem, ir tiesības brīvi paust savu viedokli visos viņus ietekmējošos jautājumos. Bērna viedoklim jāpievērš pienācīga uzmanība atbilstoši bērna vecumam un briedumam ⁽⁹⁴⁾. Atbilstīgi bērna vecumam un briedumam būtu pienācīgi jāņem vērā bērna viedoklis par pašu ģimenes locekļu meklēšanas procesu, kā arī iespējamiem iznākumiem (piemēram, ģimenes saikņu pārbaudi, kontaktu atjaunošanu, atkalapvienošanos ar ģimenes locekļiem). AMMR 23. panta 3. punktā ir uzsvērts, ka nepavadīta nepilngadīgā pārstāvis ir jāiesaista visā procesā. Tur ir sīki izklāstīta pārstāvja loma palīdzības sniegšanā nepilngadīgajam, sniedzot informāciju, kas ir būtiska bērna interešu novērtēšanai, nodrošinot nepilngadīgā tiesības tikt uzklautam un atbalstot viņa sadarbību ar citām iesaistītajām pusēm, piemēram, ģimenes locekļu meklēšanas organizācijām. Šajā iesaistē ir jāievēro konfidencialitātes pienākumi attiecībā uz nepilngadīgo.

Bērnām ir dažādas iespējas paust savu viedokli par ģimenes locekļu meklēšanas procesu, un šādu bērna izpausmi nevajadzētu nevajadzīgi ierobežot nevienā procesa brīdī. Atkarībā no valsts struktūras un lietas apstākļiem bērns var paust savu viedokli intervijas laikā, rakstiskā paziņojumā vai kā citādi, un to var darīt pats bērns vai pārstāvis bērna vārdā. Nepavadītu un, ja piemērojams, pavadītu nepilngadīgo intervijas jāveic personām, kurām ir nepieciešamās zināšanas par nepilngadīgo tiesībām un īpašajām vajadzībām. Šīs intervijas jāveic bērnam saprotamā un kontekstam atbilstošā veidā, ņemot vērā nepilngadīgā vecumu un briedumu. Lai šajās intervijās nodrošinātu nepilngadīgā interešu aizsardzību, ir nepieciešama pārstāvja un attiecīgā gadījumā nepilngadīgās personas juridiskā konsultanta klātbūtne ⁽⁹⁵⁾.

Bieža saziņa bērniem draudzīgā veidā, izskaidrojot meklēšanas procesu un aktīvi uzklautot bērnu un viņa bažas, ir būtiska, lai nodrošinātu, ka meklēšanas process ir bērnam labi saprotams un pieņemams. Tās iespējama rezultāts ir **bērna informētās piekrišanas** saņemšana. Šai akceptēšanai vajadzētu izpausties bērna aktīvā sadarbībā visos meklēšanas posmos un procesos. Tas ir svarīgi arī meklēšanas rezultātu akceptēšanai neatkarīgi no to rezultāta un bērna dalības veicināšanai attiecīgās turpmākās procedūrās, piemēram, ģimenes kontaktu atjaunošanā vai ģimenes atkalapvienošanā.

Ja tiek novērtēts, ka ģimenes locekļu meklēšana ir bērna interesēs, bet bērns atsakās tam piekrist, aizbildnis/pārstāvis joprojām varētu sniegt piekrišanu meklēšanai. Tomēr tas ir rūpīgi jāpārrunā bērna un viņa pārstāvja starpā, lai neapdraudētu savstarpējo uzticību ⁽⁹⁶⁾.

Arī apgādājamiem pieaugušajiem vajadzētu būt iespējai paust savas vēlmēs, jo īpaši, ja tās ir saistītas ar ģimenes locekļu meklēšanu un atkalapvienošanos. Personas autonomija ir jāievēro pēc iespējas plašāk, pieņemot lēmumus, kuru pamatā ir viņa intereses, pēc nepieciešamības ar pārstāvja atbalstu. Ar šādu pieeju, kurā tiek aktīvi uzklauti un novērtēti neaizsargātu personu viedokļi, tiek nodrošināts, ka viņi iesaistās ģimenes locekļu meklēšanas procesā kā

⁽⁹⁴⁾ ANO Bērnu tiesību komiteja, [Vispārējais komentārs Nr. 12 \(2009. gads\). Bērna tiesības tikt uzklautam](#), CRC/C/GC/12, 2009. gada 20. jūlijs, 2009. gada 1. jūlijs.

⁽⁹⁵⁾ AMMR 22. panta 4. punkts.

⁽⁹⁶⁾ UNHCR, [Safe and Sound: What States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe](#), 2014. gada oktobris.

informēti un cienīti dalībnieki. Tas veicina viņu iesaistīšanos arī turpmākajos posmos, piemēram, ģimenes kontaktu atjaunošanā vai atkalapvienošanā, saskaņojot procesu ar viņu tiesībām un interesēm.

2.2.4. Konfidencialitāte

Konfidencialitāte attiecas uz rīkošanos ar informāciju. Ja informāciju uzskata par konfidencialu, to var izpaust tikai ar informācijas objekta piekrišanu vai, ja to atļauj valsts tiesību akti, pilnvarotām personām. Izpaužamā informācija ir ierobežota un ietver vienīgi informāciju, kas šīm personām ir nepieciešama savu funkciju izpildīšanai. Ja tas nav paredzēts likumā, informācijas turētājam būs nepieciešama personas piekrišana, lai informāciju izpaustu citai personai. Pirms sensitīvas informācijas atklāšanas ir jāsaņem pieteikuma iesniedzēja piekrišana informācijas izpaušanai vecumam piemērotā veidā.

Konfidencialitātes princips ir cieši saistīts ar drošības apsvērumiem. Ģimenes locekļu meklēšanas procesā kā svarīgi aizsardzības pasākumi ir jāievieš drošības un konfidencialitātes garantijas, jo īpaši, ja nepavadītam bērnam var būt nepieciešama starptautiskā aizsardzība.

Konfidencialitātes noteikums ģimenes locekļu meklēšanas procesā attiecas ne tikai uz informāciju par bērnu, bet arī uz šī procesa ietekmēto cilvēku (piemēram, meklēto ģimenes locekļu) personas datiem. Kā uzsvērts CRC vispārīgajā komentārā Nr. 6:

īpaši jā rūpējas, lai netiktu apdraudēta to personu labklājība, kas joprojām atrodas bērna izcelsmes valstī, jo īpaši bērna ģimenes locekļu labklājība. ⁽⁹⁷⁾

Šim apsvērumam tiek piešķirta papildu nozīme, meklējot ģimenes locekļus tāda bērna izcelsmes valstī, kurš ir starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs. Pirms meklēšanas sākuma, kā arī pirms jebkura lēmuma pieņemšanas par ģimenes locekļu meklēšanas rezultātu vienmēr jāveic bērna interešu izvērtēšana, jo īpaši, ja tiek apsvērta ģimenes saikņu atjaunošana.

Kā uzsvērts CRC Vispārējā komentārā Nr. 6, veicot meklēšanas darbības, nevajadzētu atsaukties uz bērna kā patvēruma meklētāja vai bēgļa statusu ⁽⁹⁸⁾. Bērna izcelsmes valstī palikušo ģimenes locekļu drošība var tikt apdraudēta, ja netiek ievērots konfidencialitātes princips, un bērns var kļūt par bēgli *sur place* ⁽⁹⁹⁾.

Negatīvās sekas, kas saistītas ar konfidencialitātes principa pārkāpumu attiecībā uz informāciju, kas savākta starptautiskās aizsardzības procedūrā, ieskaitot informāciju, kas savākta ģimenes locekļu meklēšanas procesā, var nopietni ietekmēt konkrēto bērnu un viņa ģimeni, kā arī patvēruma sistēmas integritāti.

⁽⁹⁷⁾ ANO Komiteja bērnu tiesību jautājumos, [Vispārējais komentārs Nr. 6 \(2005\) Rīcība attiecībā uz nepavadītiem un nošķirtiem bērniem ārpus viņu izcelsmes valsts](#), CRC/GC/2005/6, 2005. gada 1. septembris, 30. punkts.

⁽⁹⁸⁾ ANO Komiteja bērnu tiesību jautājumos, [Vispārējais komentārs Nr. 6 \(2005. gads\) Rīcība attiecībā uz nepavadītiem un nošķirtiem bērniem ārpus viņu izcelsmes valsts](#), CRC/GC/2005/6, 2005. gada 1. septembris, 80. punkts.

⁽⁹⁹⁾ Bēgli *sur place* ir personas, kuras atstāj savu izcelsmes valsti ar starptautisko aizsardzību nesaistītu iemeslu dēļ un kurām tomēr pēc aizbraukšanas var rasties pamatotas bailes no vajāšanas vai būtiska kaitējuma savā valstī.

2.2.5. Datu aizsardzība

Saskaņā ar ES tiesību aktiem personas datus var apstrādāt, tikai stingri ievērojot nosacījumus. Organizācijām, kuras vāc un pārvalda personas datus, jānodrošina datu aizsardzība pret ļaunprātīgu izmantošanu un apstrādi, ievērojot to personu tiesības, uz kurām šie dati attiecas. Ģimenes locekļu meklēšana ir process, kas balstās uz personas datu apstrādi, un daudzos gadījumos apstrādātie dati ir sensitīvi vai to nepareiza izmantošana var apdraudēt procesā iesaistītās personas.

Ģimenes locekļu meklēšanas process ir jāveic konfidenciali un pilnībā ievērojot ES datu aizsardzības tiesību aktos noteiktos pamatprincipus⁽¹⁰⁰⁾.

Pieteikumu iesniedzēji un viņu aizbildņi/pārstāvji ir jāinformē par datiem, kas tiks ievākti, un attiecīgo valsts tiesisko regulējumu, kas to nosaka.

2.2.6. Ģimenes saikņu pārbaude

Ģimenes saikņu autentiskuma noteikšana ir kritiski svarīgs aizsardzības pasākums nepavadītiem bērniem un apgādājamiem pieaugušajiem, kuri ir iesaistīti ģimenes locekļu meklēšanā. Rūpīgi veicot pārbaudes procesus un vienlaikus ar cieņu izturoties pret personas apstākļiem, var labāk aizsargāt viņu intereses un vienlaicīgi ievērot viņu tiesības.

Lai veiktu ģimenes saikņu pārbaudi, var izmantot dažādas metodes no pierādījumu vākšanas līdz DNS testēšanai **kā pēdējam līdzeklim**. Pēc būtības pieteikumu pierādījumu gadījumā pārbaudei nebūtu nepieciešama DNS testēšana un citas invazīvas metodes. Saskaņā ar *AMMR*⁽¹⁰¹⁾ netiešajiem pierādījumiem jābūt pietiekamiem, ja tie ir “saskanīgi, pārbaudāmi un pietiekami detalizēti, lai noteiktu atbildību par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu”.

Kādus pierādījumus var vākt?

- **Dokumentāri pierādījumi.** Tas iekļauj dzimšanas apliecības, ģimenes grāmatas un pases, kas norāda uz ģimenes attiecībām.
- **Netiešie pierādījumi.** Pieteikuma iesniedzēja un ģimenes locekļu paziņojumi var nodrošināt kontekstu un atbalstīt apstiprināšanu. Piemēri iekļauj rakstiskus un/vai mutiskus paziņojumus, intervijas ar ģimenes locekļiem (piemēram, kopīga ciltskoka veidošana vienlaicīgās intervijās) vai izmeklēšanas, kas veiktas par situāciju ārvalstīs. Bērna apgalvojumus var apstiprināt ar papildu pierādījumiem, piemēram, dokumentiem, audiovizuāliem materiāliem, jebkādiem dokumentiem vai fiziskiem apliecinājumiem (piemēram, diplomiem, attēliem un naudas pārskaitījumu apliecinājumiem), vai zināšanām par konkrētiem faktiem.
- **Ieraksti un fotoattēli.** Par pierādījumiem var kalpot arī ES+ valstu oficiālie ieraksti, fotoattēli, kontaktu pierādījumi un liecinieku paziņojumi⁽¹⁰²⁾.

⁽¹⁰⁰⁾ Plašāku informāciju par datu aizsardzību skatiet FRA [Rokasgrāmatā par Eiropas tiesību aktiem datu aizsardzības jomā](#), 2018. gada 25. maijs.

⁽¹⁰¹⁾ *AMMR* 54. apsvērums.

⁽¹⁰²⁾ *AMMR* 54. apsvērums.

Pārbaudot ģimenes saiknes, ir svarīgi apsvērt **riska mazināšanas** pasākumus. Tas nozīmē, ka izvēlēto ģimenes saikņu izpēte nedrīkst pakļaut riskam bērnu/pieaugušo vai ģimenes locekļus. Piemēram, sazināšanās ar izcelsmes valsts iestādēm var nebūt piemērota bēglim vai personai, kura lūdz starptautisko aizsardzību. Turklāt, ja pastāv bažas par iespējamajiem riskiem bērnam vai ģimenes locekļiem (piemēram, par cilvēku tirdzniecību vai citiem apdraudējumiem), jāievēro īpaša piesardzība, lai novērstu šos draudus.

Vēl viens svarīgs apsvērums ir **šaubu tulkošana par labu personai**. Ja pieteikumu iesniedzēji nevar iesniegt dokumentārus pierādījumus par ģimenes attiecībām, valsts iestādēm jāņem vērā viņu paziņojumi un citi pieejamie pierādījumi. Iestādes nevar noraidīt ģimenes saikņu esamību, pamatojoties tikai uz dokumentāru pierādījumu trūkumu: jāpiemēro šaubu vērtēšanas par labu personai princips. Šajā saistībā skatiet Ģimenes atkalapvienošanās direktīvu ⁽¹⁰³⁾, jo tā sniedz norādes par nosacījumiem, kas jāpiemēro starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes atkalapvienošanai. Saskaņā ar Eiropas Komisijas norādījumiem par Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas piemērošanu ⁽¹⁰⁴⁾ dalībvalstīm šādos gadījumos ir jāņem vērā citi pierādījumi par ģimenes attiecību esamību. "Citi pierādījumi" ir jāizvērtē saskaņā ar valsts tiesību aktiem, un dalībvalstīm būtu jāpieņem skaidri noteikumi, kas reglamentē šīs pierādījumu prasības.

Tomēr, pat izmantojot principu, ka šaubas jāvērtē par labu personai, nedrīkst pilnībā aizstāt ģimenes saikņu pārbaudes centienus. Ģimenes saikņu apstiprināšanai jāpieņem **līdzsvarota pieeja**, izmantojot dažādas metodes, piemēram, dokumentārus pierādījumus, pieteikuma iesniedzēja un ģimenes locekļu paziņojumus, intervijas un jebkādu būtisku apstākļu vai kontekstuālu informāciju.

2.2.7. Efektīva tiesiskā aizsardzība

Ģimenes locekļu meklēšanas kontekstā ES tiesību akti neparedz neatkarīgas tiesības lēmumu par ģimenes locekļu meklēšanu pārsūdzēšanai atsevišķi no lēmuma par starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Līdz ar to tiek piemēroti valsts noteikumi. Turklāt nav īpaša juridiska pienākuma ģimenes locekļu meklēšanas procesu sākt vai pabeigt ar rakstisku lēmumu. Tomēr praksē lēmums par ģimenes locekļu meklēšanas sākšanu vai nesākšanu var tikt pieņemts pēc bērna interešu izvērtēšanas. Ģimenes locekļu meklēšanas rezultāti parasti tiek atspoguļoti interešu novērtējumā starptautiskās aizsardzības pieteikuma ietvaros.

Lai gan atsevišķu apelāciju nevar iesniegt, procesuālās garantijas lēmumu apstrīdēšanai starptautiskās aizsardzības procedūras ietvaros (tostarp *AMMR* pārsūtīšanas lēmumi ⁽¹⁰⁵⁾) attiecas arī uz ģimenes locekļu meklēšanas procesiem ⁽¹⁰⁶⁾. Tālāk minētie aizsardzības pasākumi nodrošina efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli šajā kontekstā.

⁽¹⁰³⁾ [Padomes direktīva 2003/86/EK](#) (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienoanos (OV L 251, 3.10.2003.).

⁽¹⁰⁴⁾ [Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei](#) par norādēm, kā piemērot Direktīvu 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienoanos, Brisele, COM/2014/0210 final, 2014. gads.

⁽¹⁰⁵⁾ *AMMR* 19. panta k) apakšpunkts.

⁽¹⁰⁶⁾ Papildu norādījumi ir pieejami ANO Bērnu tiesību komitejas [Vispārējā komentārā Nr. 14 par bērnu tiesībām uz to, lai primārais apsvērums būtu viņu intereses \(3. panta 1. punkts\)](#), 2013. gada 29. maijs, UN Doc CRC/C/GC/14, 2013. gada 29. maijs.

- Visām personām, tostarp nepavadītiem bērniem un viņu aizbildnim/pārstāvim, ir jāsaņem juridiska un procesuāla informācija par ģimenes locekļu meklēšanas rezultātu vai pārsūtīšanas lēmuma apstrīdēšanu.
- Lēmumiem jābūt motivētiem (iekļaujot faktiskos apstākļus un juridisko pamatojumu), pamatotiem un izskaidrotiem. Lietās, kas attiecas uz bērniem, lēmumos būtu skaidri jāatsaucas uz interešu novērtējuma elementiem attiecīgajiem un to svērumu, lai noteiktu bērna intereses.
- Saprātīgam laika periodam vajadzētu ļaut pieteikuma iesniedzējiem īstenot savas tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību. Iestādēm ir jāsniedz informācija par pārsūdzības iesniegšanas vai pārskatīšanas pieprasīšanas kārtību un termiņiem.
- Juridiskā palīdzība un pārstāvība saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem būtu jāsniedz bez maksas.

Nepieciešamības gadījumā būtu bez maksas jānodrošina mutiskā tulkošana.

2.2.8. Iestāžu un organizāciju sadarbība

Ģimenes locekļu meklēšanas procesā valsts līmenī var iesaistīt dažādus institucionālus dalībniekus, piemēram, atbildīgo iestādi, iestādi/nodaļu, kas atbild par AMMR procedūru, uzņemšanas iestādi/nodaļu vai sociālos dienestus. Sadarbība ir būtiska, lai ģimenes locekļu meklēšanas centieni būtu efektīvi un nodrošinātu to, ka tiek pilnībā ņemtas vērā bērna intereses.

Valstu iestādes var lūgt palīdzību arī starptautiskām starpvaldību un nevalstiskām organizācijām vai citām attiecīgām organizācijām (neraugoties uz to atšķirīgajām pilnvarām), kurām ir pieredze ģimenes locekļu meklēšanā⁽¹⁰⁷⁾. Ļoti noderīga var būt ģimenes locekļu meklēšanas organizāciju vai starptautisku organizāciju iesaistīšana atkalapvienošanās procesā. Šīs organizācijas bieži spēj efektīvāk nodibināt kontaktus ar ģimenes locekļiem. Gadījumos, kad ģimenes locekli nevar atrast nekavējoties, viņi var izmantot savus tīklus sadarbībai ar partnerorganizācijām valstī, lai palīdzētu meklēšanā. Turklāt šīm organizācijām ir izšķiroša nozīme gan bērna, gan ģimenes locekļu uzticības veidošanā, kas ir būtiski sekmīgam atkalapvienošanās procesam. Dalībvalstis var papildus organizēt vai atvieglot nepilngadīgā piekļuvi šādu organizāciju meklēšanas pakalpojumiem⁽¹⁰⁸⁾.

Ģimenes locekļu meklēšanas pamatā vajadzētu būt arī sadarbībai un pienākumu sadalei starp ES+ valstīm un dažos gadījumos arī ar izcelsmes un tranzīta valstīm, ja vien tas nepakļauj riskam pieteikuma iesniedzēju un attiecīgos ģimenes locekļus. Kopēja pieeja, labāka saskaņotība un ciešāka sadarbība starp ES+ un trešajām valstīm atbilst ES vispārējai politikai.

⁽¹⁰⁷⁾ Papildu norādījumi ir pieejami ANO Bērnu tiesību komitejas [Vispārējā komentārā Nr. 14 par bērnu tiesībām uz to, lai primārais apsvērums būtu viņu intereses \(3. panta 1. punkts\)](#), 2013. gada 29. maijs, UN Doc CRC/C/GC/14, 2013. gada 29. maijs.

⁽¹⁰⁸⁾ AMMR 23. panta 3. punkts

3. Ģimenes locekļu meklēšanas procedūra

Šajā nodaļā ir analizēti ģimenes locekļu meklēšanas procesa galvenie posmi. Ģimenes locekļu meklēšanas procesu var izpētīt no divām perspektīvām:

- ja to veic *AMMR* procedūras ietvaros un ES+ valstīs;
- ja to veic izcelsmes valstī vai trešajā valstī starptautiskās aizsardzības procedūras kontekstā vai kā tās turpinājumu.

Lai šajā rokasgrāmatā sniegtu pārskatu par dažādajām iespējām, ir pieminēts ģimenes locekļu meklēšanas process *AMMR* ietvaros, bet pati procedūra ir sīkāk izklāstīta [II daļā](#).

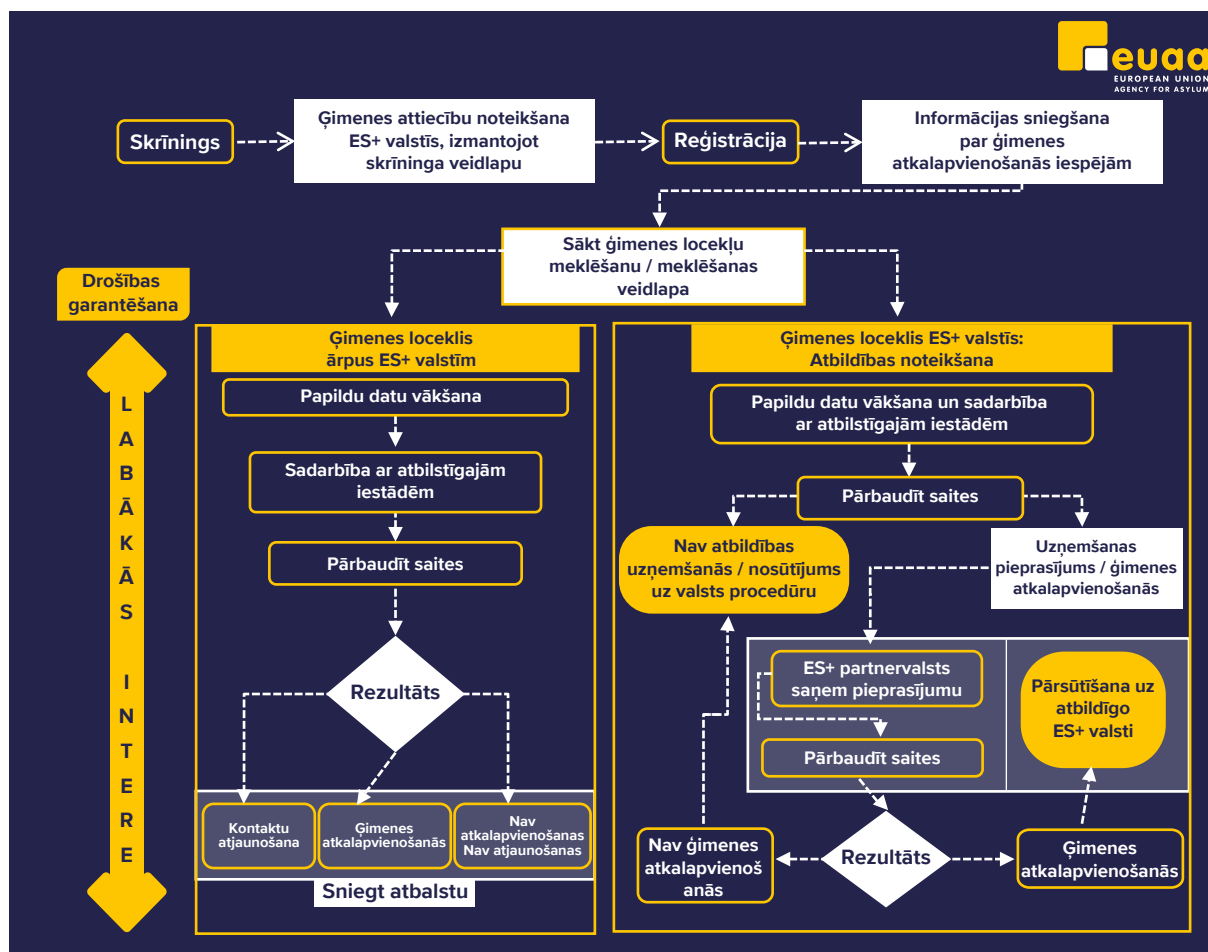
Galvenais apsvēruma visos ģimenes locekļu meklēšanas un atkalapvienošanās procesa posmos ir koordinācijas un plānošanas nepieciešamība dalībvalstu līmenī. Tas iekļauj starpnozaru plānus materiālā, finansiālā un tehniskā atbalsta nodrošināšanai, lai pievērstos visiem ģimenes locekļu meklēšanas posmiem.

Ģimenes locekļu meklēšanas procesa blokshēma

Ģimenes locekļu meklēšana ir pieteikuma iesniedzēja vispārējās lietu pārvaldības neatņemama sastāvdaļa, jo īpaši gadījumos, kad ir iesaistīts bērns. Šādās lietās būtu aktīvi jāiesaistās bērnu aizsardzības iestādēm, lai nodrošinātu labāku vispārējā lietu pārvaldības procesa koordināciju. To līdzdalība palīdz aizsargāt bērna intereses, kas ir katras veiktās darbības pamatā. Tomēr šajā rokasgrāmatā galvenā uzmanība ir pievērsta tikai pašai ģimenes locekļu meklēšanas plūsmai, atzīstot, ka šis process ir viens no plašākas lietu pārvaldības sistēmas komponentiem, kam nepieciešama dažādu ieinteresēto pušu sadarbība. Blokshēmā ir kopumā aprakstīta ģimenes locekļu meklēšanas procesuālā plūsma starptautiskās aizsardzības procedūras ietvaros.

2. attēls. Ģimenes locekļu meklēšanas procesa blokshēma

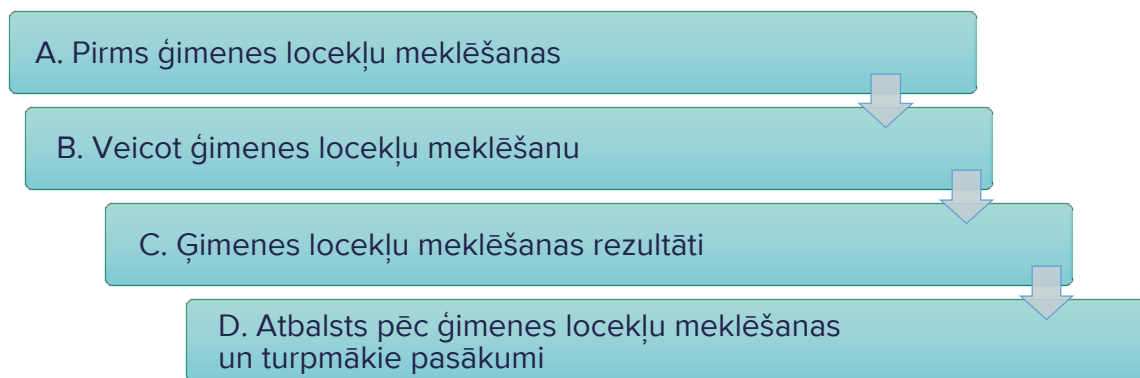
Ģimenes locekļu meklēšanas procesu veido savstarpēji saistīti, bet atšķirīgi posmi, kas seko nepārtrauktā procesuālā plūsmā, kurā ir integrēti dažādi svarīgi apsvērumi. Visi soļi no sākotnējā lēmuma par ģimenes locekļu meklēšanas sākšanu, ko sāk, personai iesniedzot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, līdz aktīvai meklēšanai un iespējamam iznākumam ir daļa no visaptverošas pieejas, kuras mērķis ir nodrošināt bērna labklājību.

Sākotnējos posmos, pirms tiek veikta ģimenes locekļu meklēšana, iestādēm jānodrošina, lai tiktu veikti visi nepieciešamie pasākumi bērna informēšanai un sagatavošanai, vienlaicīgi pievēršot uzmanību viņa viedoklim, vecumam un briedumam. Šī sagatavošana ir pamats sarežģītam ģimenes locekļu meklēšanas procesam ES+ valstīs, izcelsmes valstī vai trešās valstīs.

Kad sākas ģimenes locekļu meklēšana, iesaistītās metodes un dalībnieki var atšķirties atkarībā no ģimenes locekļu atrašanās vietas. Neatkarīgi no tā, vai izsekošana notiek AMMR ietvaros ES+ valstīs, vai ietver starptautisku sadarbību ar trešajām valstīm, visā procesā ļoti svarīgi ir saglabāt vispārējos principus, aizsardzības pasākumus un bērna intereses.

Lai gan procesuālie noteikumi var atšķirties atkarībā no ģimenes locekļu atrašanās vietas, visam procesam ir viens mērķis – bērna atkalapvienošana ar ģimeni tā, lai ievērotu viņa tiesības un veicinātu ilgtermiņa labklājību. Gan sagatavošanas posmi, gan aktīvie meklēšanas centieni ir plašākas ģimenes locekļu meklēšanas procedūras neatņemamas sastāvdaļas. Zemāk ir norādīti ideālie soļi, kas jāievēro.

3.1. Pirms ģimenes locekļu meklēšanas

Šajā rokasgrāmatā ir īpaši aplūkota starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju ģimenes locekļu meklēšana. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma reģistrēšana būtu pietiekama, lai sāktu ģimenes locekļu meklēšanu saskaņā ar *AMMR*.

Neaizsargātām personām lēmums par ģimenes locekļu meklēšanas sākšanu vienmēr jāpieņem, ņemot vērā viņu intereses. Šo lēmumu parasti pieņem sadarbībā ar personas pārstāvi (aizbildni vai likumīgo pārstāvi), valsts iestādēm un attiecīgajām organizācijām. Īpaši apsvērumi par apgādājamiem pieaugušajiem iekļauj viņu autonomijas, privātuma un jebkādu ar viņu neaizsargātību saistītu īpašo vajadzību respektēšanu. Bērniem lēmumu par ģimenes locekļu meklēšanas sākumu parasti pieņem bērna pārstāvis sadarbībā ar valsts iestādēm un attiecīgajām organizācijām.

Ja kāds neaizsargāts pieteikuma iesniedzējs, piemēram, nepavadīts bērns vai apgādājams pieaugušais, iesniedz pieteikumu starptautiskai aizsardzībai, tiek piemēroti turpmāk norādītie punkti.

1. Pieteikuma iesniedzējs ir jānorāda kompetentās iestādes, kas izskata starptautiskās aizsardzības pieteikumu, *AMMR* nolūkā vai lai izskatītu pieteikumu kā atbildīgā valsts.
2. Jānodrošina pārstāvja iecelšana ⁽¹⁰⁹⁾.
3. Pieteikuma iesniedzējs pēc iespējas drīzāk jāinformē par ģimenes locekļu meklēšanas procesu. Informācija jāpielāgo viņu izpratnes līmenim, un jāņem vērā gan bērnu, gan pieaugušo viedokļi. Atkarībā no valsts struktūras informāciju var sniegt valsts iestādes, pilnvarotas organizācijas vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvis.
4. Tomēr valsts pienākums ir nodrošināt, lai pieteikuma iesniedzējs pilnībā izprastu ģimenes locekļu meklēšanas procesu. Informētība un procesa izpratne pieteikuma iesniedzējam palīdz sniegt informāciju, kas ir nepieciešama, lai sāktu ģimenes locekļu meklēšanu.
5. Sākotnējo tikšanos laikā, piemēram, pirmajā saziņā un pieteikuma iesniegšanas laikā, atbildīgā amatpersona parasti ievāc informāciju, kas būs noderīga turpmākajā procesā. Skrīninga veidlapās ⁽¹¹⁰⁾ un īpašā veidnē ⁽¹¹¹⁾ var apkopot informāciju par ģimenes locekļiem, lai atvieglotu nosūtīšanu.

⁽¹⁰⁹⁾ Skrīninga regulas 13. panta 3. punkts.

⁽¹¹⁰⁾ Skrīninga regulas 17. pants.

⁽¹¹¹⁾ Skatiet EUAA [Ģimenes locekļu meklēšanas veidlapa – pieaugušais](#), 2025. gads, un EUAA, [Ģimenes locekļu meklēšanas veidlapa – bērns](#), 2025. gads.

Lai garantētu, ka iepriekš minētie pasākumi tiek veikti, primāri ņemot vērā bērna intereses un ievērojot īpašās procesuālās garantijas, kas starptautiskās aizsardzības procedūrā ir piemērojamas nepavadītiem bērniem, svarīga loma ir ieceltajam **pārstāvim vai aizbildnim**. Turklāt viņam ir arī būtiska loma informācijas sniegšanā, kā arī atbalstot pieteikuma iesniedzēju nepieciešamās informācijas vākšanā ģimenes locekļu meklēšanas nolūkā, vienmēr domājot par viņa intereses.

Ir svarīgi, lai starptautiskās aizsardzības procedūras sākumposmos un pirms ģimenes locekļu meklēšanas sākuma tiktu pilnībā apsvērti **pieteikuma iesniedzēja viedokļi**, ņemot vērā viņa vecumu un briedumu. Izvērtējot bērna intereses, jāņem vērā un jāsalīdzina bērna viedoklis ar dažādiem faktoriem, kā arī jānosaka, vai ir jāuzsāk ģimenes meklēšana.

Ja iestādes ir informētas par ģimenes locekļiem citā dalībvalstī, bet nepavadīts bērns vai apgādājams pieaugušais nepiekrīt sākt ģimenes locekļu meklēšanu, viņa viedoklis ir rūpīgi jāapsver atbilstoši viņa vecumam, briedumam un interesēm. Lai gan ģimenes locekļu meklēšana tiek rosināta labklājības un ģimenes vienotības atbalstam, šajā procesā ir jāievēro personas autonomija un vēlmes, jo īpaši, ja meklēšana var negatīvi ietekmēt viņa labklājību. Šādos gadījumos ieceltajam pārstāvim vai aizbildnim ir jānovērtē nevēlēšanās iemesli sadarbībā ar valsts iestādēm, ņemot vērā jebkādos iespējamus riskus, sensitivitāti vai īpašu saistītu neaizsargātību.

Gan bērniem, gan apgādājamiem pieaugušajiem ir svarīgi veikt visaptverošu interešu novērtējumu, iekļaujot attiecīgu organizāciju ieteikumus, lai noteiktu, vai ģimenes locekļu meklēšana jāveic tā, lai ievērotu personas vēlmes un aizsargātu viņu tiesības. Visbeidzot, lai gan ģimenes locekļu meklēšana atbalsta ģimenes vienotību, lēmums par turpmāko virzību vienmēr jāpieņem, ņemot vērā indivīda intereses. Ja meklēšana var nākt par labu indivīdam, tomēr viņš joprojām vilcinās, iestādes var apsvērt šīs iespējas vēlāku pārskatīšanu, kad mainās apstākļi vai perspektīvas, nodrošinot visu meklēšanas centienu atbilstību konfidencialitātes protokoliem, aizsardzības pasākumiem un personas īpašajām vajadzībām.

Lai garantētu bērna piekļuvi starptautiskās aizsardzības procedūrai un nodrošinātu atbilstīgus uzņemšanas apstākļus, kā arī sāktu ģimenes locekļu meklēšanu, bieži vien jāveic informācijas apmaiņa ⁽¹²⁾ starp dažādiem dalībniekiem. Informācijas apmaiņā ir pilnībā jāievēro **konfidencialitātes** princips, un visa patvēruma kontekstā kopīgotā informācija ir jāapstrādā rūpīgi, ņemot vērā bērna un citu iesaistīto personu (ģimenes locekļu) drošību.

3.2. Ģimenes locekļu meklēšanas process

Teritoriālā darbības joma, iesaistītie dalībnieki, izmantotās metodes un ģimenes locekļu meklēšanas procesa mērķis var atšķirties atkarībā no ģimenes locekļu atrašanās vietas. Šajā sadaļā ir aplūkoti dažādi scenāriji. Iespējams, būs jāatrod vairāki ģimenes locekļi, un atkarībā no viņu atrašanās vietas, iespējams, būs nepieciešams vienlaicīgi veikt vairākas procedūras.

⁽¹²⁾ Informācijas apmaiņa jāveic tikai saskaņā ar piemērojamiem valsts un ES tiesību aktiem par datu aizsardzību, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes [Regulu \(ES\) 2018/1725](#) (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 295, 21.11.2018.).

Ģimenes locekļu meklēšanas konkrētās metodes ir atkarīgas no valsts tiesību aktiem, institucionālā regulējuma un katras lietas apstākļiem. Šīs metodes var ietvert bērna pārstāvja, valsts sociālo dienestu, citu ES+ valstu sociālo dienestu vai izcelsmes valsts sociālo dienestu aktīvu līdzdalību. Turklāt starptautiskas, starpvaldību un nevalstiskas organizācijas var sniegt nenovērtējamu palīdzību, jo īpaši, ja ģimenes locekļu meklēšana notiek izcelsmes vai trešā valstī. Šī palīdzība var ietvert sazināšanos ar ģimenes locekļiem, intervijas (ja iespējams) un citas nepieciešamās darbības.

3.2.1. Ģimenes locekļu meklēšana ES+ valstīs

Ja ģimenes loceklis atrodas ES+ valstī, ģimenes locekļu meklēšana saskaņā ar *AMMR* ir būtiska, lai nodrošinātu patvērumu meklētāju sasaisti ar radiniekiem, kuri jau ir ES+ teritorijā. Pieteikuma iesniedzējiem ir jāpiesakās patvērumam pirmajā ES valstī, kurā viņi ieceļo, un jāpaliek tur, līdz tiek noteikta atbildīga par viņu lietu atbildīgā dalībvalsts. Primārais kritērijs ir ģimenes saiknes, dodot priekšroku pieteikuma iesniedzēju atkalapvienošanai ar ES dzīvojošiem ģimenes locekļiem. Lai nodrošinātu efektīvas patvēruma procedūras, iestādēm tiek uzdots sniegt informāciju par ģimeņu locekļu meklēšanu, palīdzēt nepavadītiem nepilngadīgajiem un piešķirt prioritāti ģimenes atkalapvienošanai.

Galvenie pienākumi ietver šos:

- pieteikuma iesniedzēja informēšanu par ģimenes locekļu meklēšanas iespējām un viņa tiesībām pieprasīt ģimenes meklēšanas veidni ⁽¹¹³⁾, kā arī par pieejamo atbalstu no valsts un starptautiskām organizācijām;
- sniegt sīkāku informāciju par personiskās intervijas procesu, uzsverot nepieciešamību sniegt informāciju, kas ir būtiska atbildīgās ES+ valsts noteikšanai, jo īpaši attiecībā uz ģimenes saiknēm;
- personiskās intervijas organizēšana ar pieteikuma iesniedzēju, lai izpētītu viņa ģimenes saiknes, ģimenes locekļu atrašanās vietu un viņu savstarpējās attiecības;
- palīdzēt nepavadītiem nepilngadīgajiem un/vai apgādājamiem pieaugušajiem sadarboties ar ģimenes locekļu meklēšanas organizācijām un apkopot nepieciešamo informāciju, lai novērtētu viņu intereses.

Lai gan ES+ valstīm nav jāiesaista trešo personu organizācijas, *AMMR* prasa iestādēm atvieglot piekļuvi ģimenes locekļu meklēšanas organizācijām un nodrošināt ģimenes locekļu meklēšanas veidni. Būtiski ir jau sākumā atklāt un prioritizēt ģimenes atkalapvienošanās lietas, ideālā gadījumā sākot no skrīninga brīža. Agrīna identificēšana ļauj ātri apkopot informāciju un aizpildīt veidnes, kas nodrošina, lai atbildības noteikšanas procesā prioritāte tiktu piešķirta ar ģimeni saistītām lietām. Vairāk par ģimenes locekļu meklēšanu saskaņā ar *AMMR* var lasīt [II daļā](#).

⁽¹¹³⁾ *AMMR* 22. panta 1. punkta otrais un trešais apakšpunkts pilnvaro EUAA izveidot veidnes un vadlīnijas par ģimenes locekļu meklēšanu, atbalstot ar ģimeni saistītu kritēriju piemērošanu, kā noteikts *AMMR* 25.–28. un 34. pantā. Skatiet EUAA [Ģimenes locekļu meklēšanas veidlapa – pieaugušais](#), 2025. gads, un EUAA, [Ģimenes locekļu meklēšanas veidlapa – bērns](#), 2025. gads.

3.2.2. Ģimenes locekļu meklēšana izcelsmes valstī vai trešajā valstī

Ja lietās, kurās ir iesaistīti bērni un/vai nepavadīti nepilngadīgie, ir norādes, ka ģimenes locekļi atrodas trešajā valstī, un ir novērtēts, ka ģimenes locekļu meklēšanas sākšana ir bērna interesēs, tiek veiktas turpmāk minētās darbības.

1. No bērna tiek ievākta papildinformācija. Personisku interviju var uzskatīt par svarīgu iespēju ģimenes locekļu meklēšanai nepieciešamās papildinformācijas ievākšanai, kā arī lai turpinātu izvērtēt turpmākos soļus un to, vai iespējamie rezultāti ir bērna interesēs. Intervijas laikā var ievākt konkrētu informāciju, piemēram, par bērna pēdējo dzīvesvietu, vietu, kur bērns pēdējo reizi redzējis savus vecākus, ģimenes locekļu vārdus, uzvārdus vai aprakstus un jebkādas nozīmīgus notikumus vai vietas saistībā ar ģimenes nošķiršanu. Šī informācija ir būtiska, lai radītu skaidru priekšstatu par bērna izcelsmi un virzītu ģimenes locekļu meklēšanas procesu. Turklāt pēc nepieciešamības var organizēt papildu tikšanās, lai iegūtu papildinformāciju, kas var atbalstīt meklēšanas centienus atbalstošu informāciju un nodrošināt visu lēmumu atbilstību bērna interesēm.
2. Attiecīgo informāciju, iespējams, var iegūt arī no citiem. Ja bērns ceļo kopā ar brāļiem, māsām vai radniekiem (kuri dalībvalstī netiek uzskatīti par atbildīgiem par viņu), viņi var sniegt papildinformāciju, kuras nav bērnam. Iespējams, bērns ir sniedzis informāciju citiem, ar kuriem kopā ceļojis vai pie kuriem apmeties. Tomēr informācija no trešajām personām jāievāc piesardzīgi, ievērojot bērna tiesības un intereses.
3. Nepieciešamās informācijas ievākšanā var būt iesaistīti arī citi dalībnieki. Tas var ietvert valsts iestādes, piemēram, ES+ valsts vēstniecību trešajā valstī vai citas organizācijas, kas palīdz ģimenes locekļu meklēšanā. Šādi dalībnieki var palīdzēt ģimenes locekļu meklēšanas darbā un nākamajos procesa posmos, piemēram, ģimenes saikņu pārbaudē. Tāpēc ļoti svarīga ir arī labi koordinēta **sadarbība**, lai nodrošinātu darba efektivitāti, pilnībā ievērojot bērna tiesības. Šajā kontekstā ir stingri jāievēro **konfidencialitātes** un **datu aizsardzības** principi, ņemot vērā, ka bērns ir starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs un šo principu pārkāpums var potenciāli apdraudēt ģimenes locekļus vai bērnu.

Pēc ģimenes locekļu atrašanas valsts iestādēm jāveic tālāk norādītās darbības.

1. Ģimenes saikņu pārbaude. To var veikt, pamatojoties uz dokumentāriem pierādījumiem (ja tādi ir pieejami), iekļaujot bērna un viņa ģimenes locekļu paziņojumus, kas ir apkopoti, dažādiem dalībniekiem apmeklējot ģimeni vai tiešā saziņā. Kā galēju līdzekli var izmantot arī citus pierādījumus, tostarp, ja nepieciešams, DNS vai asins analīzes.
2. Novērtējot nāamos soļus un ģimenes locekļu meklēšanas rezultātus, pirmkārt jāņem vērā bērna intereses. Ja ģimenes saites ir pārbaudītas, šo novērtējumu var veikt starptautiskās aizsardzības procedūras ietvaros un ņemt vērā, pieņemot lēmumus par starptautiskās aizsardzības piemērošanu.

Ētiskie apsvērumi un problēmas ģimenes locekļu meklēšanā

Brīvprātīgas līdzdalības ētika

Ģimenes locekļu meklēšana ir būtiska patvēruma procesa sastāvdaļa, jo īpaši attiecībā uz šķirto ģimeņu atkalapvienošanu. Tomēr ģimenes locekļu meklēšanas noteikšana par obligātu administratīvu pienākumu var radīt ētiskas dilemmas. Tādas organizācijas kā Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness kustības (*RFL*) tīkls ģimenes saišu atjaunošanai ⁽¹⁴⁾ darbojas pēc principa, ka ģimenes locekļu meklēšanai jāizriet no attiecīgo personu pieprasījuma un vēlmes noskaidrot savu radnieku likteni un atrašanās vietu, tostarp gadījumos, kad ir iesaistīti nepilngadīgie, vienlaicīgi ņemot vērā arī viņu intereses. Šis princips nodrošina visu iesaistīto pušu autonomijas un informētās piekrišanas ievērošanu meklēšanas procesā. *RFL* tīkla ierobežojumus mijiedarbībā ar ES iestādēm meklēšanas jautājumos nosaka tā humānie mērķi un darba kārtība, kā arī pamatprincipu un standartu ievērošana. Ir ļoti svarīgi, lai iestādes ievērotu šos ētiskos apsvērumus un nodrošinātu, ka dalība meklēšanā vienmēr balstās uz nepārprotamu informētu piekrišanu (attiecīgā gadījumā ņemot vērā bērna brieduma līmeni) vai pienācīgu interešu noteikšanu. Ģimenes locekļu meklēšana patvēruma procesa ietvaros ir sarežģīts un delikāts uzdevums, kas prasa ētisku apsvērumu līdzsvarošanu ar praktiskām vajadzībām.

Īpašu aizsardzības vajadzību apmierināšana meklēšanas procesā

Nosakot meklēšanas lietu prioritātes un steidzamību, jāņem vērā aizsardzības nepieciešamība gan pieteikuma iesniedzējam, gan viņa ģimenes locekļiem. Īpaša uzmanība jāpievērš nepilngadīgajiem, personām ar invaliditāti vai sarežģītām veselības problēmām un citām neaizsargātām grupām. Piemēram, nošķirtu bērnu meklējošam pieaugušajam būtu jāpiešķir tikpat liela prioritāte kā bērnam, kurš ir atrasts bez pavadīšanas pieaugušā. Ļoti neaizsargātā situācijā ir arī pieaugušais, kurš kāda iemesla (vecuma, veselības problēmu, invaliditātes) dēļ nespēj parūpēties par sevi. Novērtējumam jābūt pilnīgam, ņemot vērā visu iesaistīto pušu tiešo drošību un ilgtermiņa labklājību. Lai aizsargātu neaizsargātas personas, ļoti svarīgi ir nodrošināt šo lietu izskatīšanu, ievērojot nepieciešamo sensitivitāti un steidzamību.

Meklēšana kontekstā, kas ietver paplašinātās ģimenes locekļus un aprūpētājus

Ja bērns ierodas kopā ar paplašinātās ģimenes locekļiem vai aprūpētājiem, ir būtiski ņemt vērā viņu nošķiršanas emocionālo un psiholoģisko ietekmi. Pat ja šīs personas nav tieši ģimenes locekļi, viņi var sniegt bērnam būtisku emocionālu atbalstu un stabilitāti. Ja vien nepastāv būtiski bērna aizsardzības riski, būtu jāizvairās no šo aprūpētāju nošķiršanas. Bērna labklājībai vienmēr jābūt prioritātei, nodrošinot viņam atbalstošu vidi patvēruma procesa laikā.

⁽¹⁴⁾ Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness kustība, Ģimenes saišu atjaunošanas stratēģijas paplašināšana Starptautiskajai Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness kustībai 2020.-2030. gadā, 2024. gada oktobris, 2.-3. apsvēruma, skatīts 2024. gada 8. novembrī https://rcrcconference.org/app/uploads/2023/11/CoD24_RFL-Draft-Elements-EN.pdf; un Ģimenes saišu atjaunošanas rīcības kodekss datu aizsardzības jomā, 2016. gads, skatīts 2024. gada 8. novembrī, <https://www.icrc.org/en/document/rfl-code-conduct>

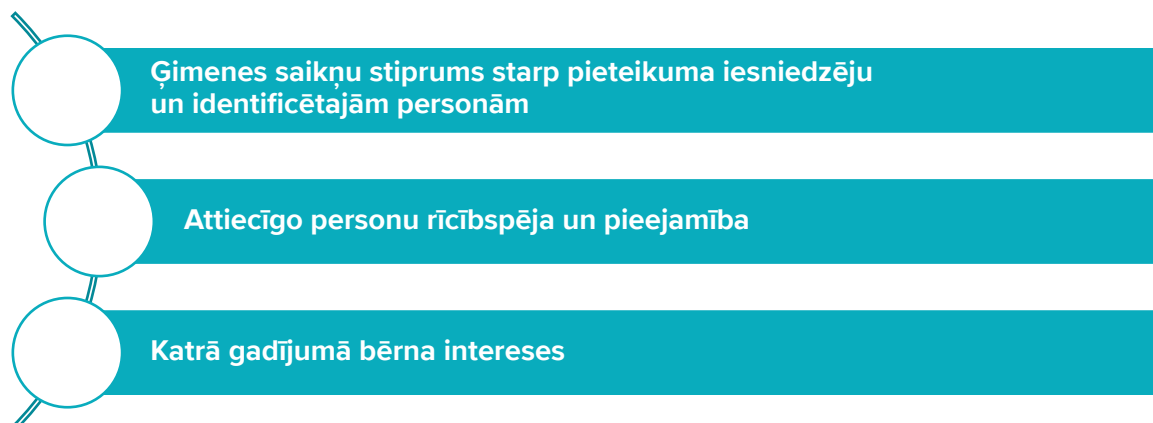
Pareizas ģimenes locekļu meklēšanas nozīme adopcijā

Efektīva ģimenes locekļu meklēšana ir īpaši svarīga, lai novērstu bērnu nodošanu adopcijai, kad viņu bioloģiskie vecāki vai citi ģimenes locekļi ir dzīvi un vēlas ar viņiem atkalapvienoties. Meklēšanas kļūdas var bērniem izraisīt sekas ilgtermiņā, tostarp ģimenes saišu neatgriezenisku zaudēšanu. Tāpēc iestādēm ir jāveic pilnīga un precīza ģimenes locekļu meklēšana, lai nepieļautu bērnu nevajadzīgu nodošanu adopcijā vai sistēmām, izņemot gadījumus, kad visi meklēšanas līdzekļi ir izsmelti un tiek uzskatīts, ka tas notiek bērna interesēs. Šajā procesā jāiekļauj bioloģisko vecāku un citu radnieku statusa un nodomu pārbaude, nodrošinot bērna interešu ievērošanu visos lēmumos.

3.3. Ģimenes locekļu meklēšanas rezultāti

Ar bērniem saistītajās lietās lēmums par ģimenes locekļu meklēšanas rezultātu tiek pieņemts, pamatojoties uz interešu rūpīgu izvērtēšanu, neatkarīgi no tā, vai rezultāts ir ģimenes atkalapvienošanās, ģimenes saikņu atjaunošana vai arī kontaktu un atkalapvienošanās neesamība. Šo lēmumu parasti pieņem bērna pārstāvis ciešā sadarbībā ar valsts iestādēm un attiecīgajām organizācijām.

Jāņem vērā tālāk minētais.

Interesu izvērtēšanai nav nepieciešama oficiāla procedūra, tomēr:

1. tā jāveic apmācītam personālam ⁽¹¹⁵⁾;
2. tās rezultāts ir jādokumentē, un informācijai jābūt pieejamai personām, kurām tā ir nepieciešama, lai turpinātu atbalstīt bērnu šajā procesā;
3. bērns ir jāaicina aktīvi piedalīties procesā, paužot savu viedokli un uzskatus par iespējamo ģimenes atkalapvienošanos.

⁽¹¹⁵⁾ Interesu izvērtēšanu veic, konsultējoties ar aizbildni/pārstāvi un citiem meklēšanas procesā iesaistītajiem dalībniekiem (piemēram, meklēšanas dienestiem, dalībniekiem, kuri, iespējams, ir bijuši saskarē ar ģimeni izcelsmes valstī).

Ģimenes atkalapvienošanās var notikt ES+ valstī, kur bērns atrodas, atkarībā no konkrētajiem apstākļiem. Tā var notikt, piemēram, tad, ja ģimenes atkalapvienošanās tiek piemērota pēc lēmuma par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu bērnam.

Ģimenes atkalapvienošanās var notikt arī citā ES+ valstī. Piemēram, var konstatēt, ka bērna interesēs ir atkalapvienošanās ar citā dalībvalstī likumīgi dzīvojošu ģimenes locekli, brāli, māsu vai radnieku, un šādā gadījumā tiek uzskatīts, ka šī dalībvalsts ir atbildīga par bērna pieteikuma izskatīšanu ⁽¹¹⁶⁾.

Ģimenes atkalapvienošanās var notikt arī **izcelsmes valstī vai trešajā valstī**, kur atrodas ģimenes loceklis, tiklīdz ir pienācīgi noteiktas bērna intereses un norādīts, ka atkalapvienošanās ir bērna interesēs.

Līdzīgi ar bērniem saistītajiem gadījumiem lēmums par ģimenes locekļu meklēšanas rezultātiem lietās, kas saistītas ar apgādājamiem pieaugušajiem, tiek balstīts uz viņu interešu un īpašo vajadzību vispusīgu novērtējumu neatkarīgi no tā, vai rezultāts ir ģimenes atkalapvienošanās, ģimenes saikņu atjaunošana vai kontaktu pārtraukšana. Šo lēmumu pieņem, sadarbojoties pieaugušo pārstāvim, valsts iestādēm un attiecīgajām organizācijām un nodrošinot pieaugušā autonomijas un vēlmju maksimālu ievērošanu.

3.4. Atbalsts pēc ģimenes locekļu meklēšanas un turpmākie pasākumi

Ģimenes locekļu meklēšanas process jau tā saspringtā periodā var nostādīt pieteikuma iesniedzēju sarežģītā situācijā. Pieteikuma iesniedzēji, kuri meklē aizsardzību ES+ teritorijā, bieži ir piedzīvojuši daudz grūtu brīžu, piemēram, pametuši mājas, bijuši tālu no ģimenes un draugiem, kā arī saskārušies ar problēmām ceļojumu laikā. Iecelts pārstāvis vai aizbildnis ir galvenā persona, kas atbalsta bērnu vai, attiecīgā gadījumā, apgādājamo pieaugušo ģimenes locekļu meklēšanas procedūras laikā un pēc tās. Šāda iecelšana ir galvenā procesuālā garantija ⁽¹¹⁷⁾.

Bērniem piemīt ievērojama izturības spēja; viņi var atgūties, kļūt stiprāki un atkal atrast laimi pēc sarežģītām situācijām un notikumiem. Turpmākajās sadaļās ir izklāstītas dažādas pieejas un vadlīnijas atbalsta sniegšanai un pienācīgas turpmākās rīcības nodrošināšanai, īpašu uzmanību pievēršot bērna labklājības un ilgtermiņa atkopšanas atbalstam.

⁽¹¹⁶⁾ Saskaņā ar CRC 22. pantu tiesības "jebkura bērna bēgļa vecāku vai citu ģimenes locekļu meklēšanai, lai saņemtu nepieciešamo informāciju, kas ļautu bērnam atkal apvienoties ar savu ģimeni", un Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas 10. panta 3. punkta a) apakšpunkts paredz, ka dalībvalstis "atļauj viņa/viņas pirmās pakāpes radnieku taisnā augšupējā līnijā iecelšanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, nepiemērojot nosacījumus, kas paredzēti [šīs direktīvas] 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā". 10. panta 3. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka šo atļauju var piemērot "viņa/viņas likumīgajam aizbildnim vai cita ģimenes loceklim (..), ja bēglim nav radnieku taisnā augšupējā līnijā vai ja šādus radniekus nevar atrast".

⁽¹¹⁷⁾ ANO Komiteja bērnu tiesību jautājumos, *Vispārējais komentārs Nr. 6 (2005. gads) Rīcība attiecībā uz nepavadītiem un nošķirti bērniem ārpus viņu izcelsmes valsts*, CRC/GC/2005/6, 2005. gada 1. septembris, 21. punkts.

Psihosociālais atbalsts bērnam ģimenes locekļu meklēšanas procesā

Bērni, kuriem tiek meklēti ģimenes locekļi, nonāk situācijā, kur viņi bieži vien nezina savu ģimenes locekļu atrašanās vietu un to, vai viņi vēl ir dzīvi. Viņi var arī izjust satraukumu par meklēšanas rezultātu un turpmākajiem notikumiem. Viņiem var būt bēdu pazīmes, kā arī trauksmes, bezcerības un izolācijas sajūtas. Jau pašā sākumā sniedzot garīgās veselības un psihosociālu atbalstu, var palīdzēt drošības un komforta sajūtas radīšanā, ļaujot šiem bērniem labāk orientēties jaunajā realitātē. Ir ļoti svarīgi, lai šajā procesā viņi nejustos pamesti vai vientuļi.

KontROLSARAKSTS: psiholoģiskais atbalsts ģimenes locekļu meklēšanā

Sekojoš šim kontROLSarakstam, aprūpētāji un speciālisti var atbalstīt grūtībās nonākušus bērnus, palīdzot viņiem pārvarēt sarežģītas situācijas ar noturību un emocionālo stabilitāti.

Uzticības pilnu attiecību veidošana

- ☐ Veidojiet uzticēšanos, lai bērniem palīdzētu justies droši un atbalstītiem.
- ☐ Radiet vidi, kur bērni var ērti paust savu pieredzi un izjūtas.

Atbalsts veselīgiem krīzes pārvarēšanas mehānismiem

- ☐ Palīdziet bērniem tikt galā ar stresu un uzturēt emocionālo stabilitāti (piemēram, praktizējot izpratni).
- ☐ Izmantojiet tādas stratēģijas kā emociju regulēšana un humors, lai veicinātu pozitīvu skatījumu uz dzīvi.
- ☐ Veiciniet pozitīvu emociju izpausmi, izmantojot dažādas pieejas, piemēram, radošas darbības.
- ☐ Nodrošiniet bērniem izpausmes iespējas, neliekot viņiem atkārtoti izdzīvot negatīvu pieredzi (piemēram, rakstot dzejoļus).

Situācijas pieņemšanas veicināšana

- ☐ Mudiniet bērnus konstruktīvi izprast un risināt savas situācijas.
- ☐ Uzsveriet, ka pieņemšana ir saistīta ar spēju tikt galā, nevis ar atkāpšanos.

Cerības sajūtu veicināšana

- ☐ Mudiniet bērnus cerēt uz labāku nākotni, vienlaicīgi pārvaldot reālistiskas cerības.
- ☐ Panāciet līdzsvaru starp cerības uz nākotni veicināšanu un cerību pārvaldību, pamatojoties uz situācijas realitāti. Šis līdzsvars ir rūpīgi jāuztur, lai nodrošinātu, ka cerības balstās uz reāli sasniedzamām lietām.
- ☐ Izmantojiet cerību kā instrumentu, lai palīdzētu bērniem atgūties un atgūt prieku pēc grūtībām.

Piesardzīga un iekļaujoša saziņa

- ☐ **Respektējiet robežas.** Necentieties bērniem likt apspriest neērtus tematus un respektējiet to, ka viņiem var būt nepieciešams laiks, ja viņi nav gatavi pārrunām.
- ☐ **Izturieties ar cieņu.** Izrādiet tādu pašu cieņu un godīgumu, kādu jūs izrādītu pieaugušajiem. Izvairieties no nereāliem solījumiem.
- ☐ **Izturieties iekļaujoši.** Runājiet gādīgi un vienkārši, lai bērni to varētu viegli saprast.
- ☐ **Pamaniet un identificējiet bēdas.** Vērojiet, vai nav bēdu vai raizes izraisītas uzvedības pazīmes, jo tad var būt nepieciešams specializēts atbalsts.
- ☐ **Nodrošiniet vecuma un kultūras piemērotību.** Pielāgojiet savu iesaisti bērna vecumam un kultūras izcelsmei, atzīstot, ka pat bērniem, kuri šķiet nobrieduši, ir nepieciešamas vecumam atbilstošas emocionālas reakcijas ⁽¹¹⁸⁾. Apsveriet iespēju nodarbināt kultūras mediatorus, kuri būtu kā tilti starp bērniem un iestādēm, palīdzot veicināt saziņu un izpratni, tulkojot ne tikai valodu, bet arī kultūras nianšes. Viņu iesaistīšanās var ievērojami uzlabot saziņu, novēršot valodas barjeras un nodrošinot kultūras jutīgumu.

Gadījumos, kad tiek sniegts atbalsts pēc ģimenes locekļu meklēšanas un turpmākās pārbaudes, apgādājamiem pieaugušajiem ir nepieciešama viņu īpašajām vajadzībām rūpīgi pielāgota palīdzība, atzīstot, ka universāla pieeja var nebūt efektīva. Atstājot ierastās atbalsta sistēmas, kopienas un dažkārt arī paplašinātās ģimenes, šīs personas saskaras ar izaicinājumu integrēties jaunā sabiedrībā, vienlaikus nesot ilgstošas ģimenes šķirtības radīto emocionālo nastu.

Ieteicams kopā ar aizbildni iecelt atbalstošu atbildīgo amatpersonu vai sociālo darbinieku, kurš var nodrošināt individuālu vadību, lai katra persona sajustu patiesu atbalstu. Noturību var veicināt pielāgots psihosociāls atbalsts, pievērsts unikālām emocionālām, garīgās veselības un kultūras vajadzībām. To panāk, atzīstot personu individuālo pieredzi un reaģējot uz to, kā arī palīdzot mazināt trauksmes, izolācijas un nenoteiktības sajūtas. Šī individualizētā pieeja, kuras pamatā ir kultūrsensitīva saziņa un pārvarēšanas stratēģijas, veicina pakāpenisku stabilitātes un labklājības sajūtu, sniedzot iespēju apgādājamiem pieaugušajiem labāk reaģēt uz situāciju.

⁽¹¹⁸⁾ EUAA, [Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part II — for those working in the first line](#), 2024. gads.

Praktisks padoms

Vizuālie rīki emociju izpausmei

Lai bērniem palīdzētu pārvaldīt jūtas un mazināt apjukumu, ir svarīgi izmantot vizuālos rīkus un veidot sarunas bērniem iespējami draudzīgākas. Šīs metodes ne tikai atvieglo saziņu, bet arī palīdz bērniem droši un strukturēti tikt galā ar savām emocijām. Sniegsim dažus ieteikumus.

1. **Ģimenes tīkla karte.** Izveidojiet ģimenes tīkla karti sadarbībā ar pieteikuma iesniedzēju. Šajā vizuālajā attēlojumā var būt iekļauti ģimenes locekļu un savstarpējo saikņu zīmējumi vai fotoattēli, kas palīdz pieteikuma iesniedzējam vizualizēt savu ģimenes struktūru. Tas var būt mierinošs atgādinājums par mīļajiem un veids, kā pārrunāt jūtas par šķiršanos vai atkalapvienošanos.
2. **Dzīves gājuma / biogrāfijas izveidošana.** Sadarbība ar pieteikuma iesniedzēju, lai izveidotu dzīves gājumu vai biogrāfiju. Tas var iekļaut svarīgus notikumus viņu dzīvē, nozīmīgas atmiņas un atskaites punktus. Šī aktivitāte sniedz bērnam iespēju runāt par pazudušajiem vecākiem un emocijām, kas saistītas ar šīm atmiņām. Tas var būt nenovērtējams instruments viņu jūtu atzīšanai un apstiprināšanai.
3. **Emociju riteņi vai kartītes.** Izmantojiet emociju riteņus vai kartītes, lai palīdzētu pieteikuma iesniedzējam identificēt un formulēt savas jūtas. Šie rīki var būt īpaši noderīgi jaunākiem bērniem vai tiem, kuriem ir grūtības mutiski izteikt emocijas. Norādot uz attēliem, kas atspoguļo dažādas emocijas, vai tos atlasot, bērni var vieglāk izteikt jūtas.
4. **Stāstīšana un mākslas terapija.** Mudiniet pieteikuma iesniedzēju stāstīt stāstus vai radīt mākslas darbus, kas atspoguļo viņu pieredzi un emocijas. Šī radošā izpausme var būt spēcīgs veids, kā apstrādāt sarežģītas sajūtas un pieredzi, piemēram, zaudējumu, bailes un cerību.
5. **Interaktīvi žurnāli.** Nodrošini pieteikuma iesniedzējam interaktīvu žurnālu, kurā viņš var izteikt savas domas un jūtas, zīmējot, rakstot vai izmantojot uzlīmes. Tā var būt privāta pašizvērtēšanas telpa vai darbība kopā ar aizbildni vai konsultantu.

Fizisku aktivitāšu un stresa pārvarēšanas integrēšana

Fizisku aktivitāšu un stresa pārvarēšanas metožu iekļaušana var papildus atbalstīt bērnu emocionālo labklājību.

1. **Sporta un mūzikas nodarbības.** Veiciniet iesaistīšanos vai līdzdalību sporta vai mūzikas aktivitātēs kā uzmanības novēršanas un fiziskas atbrīvošanās līdzekli. Paskaidrojiet, kā šīs darbības var palīdzēt stresa mazināšanā, uzlabot noskaņojumu un nodrošināt sasniegumu sajūtu.

2. **Izpratnes un relaksācijas vingrinājumi.** Veidojiet izpratni par relaksācijas metožu nozīmi un lietderību, kā arī to, cik svarīgi ir veicināt izpratni. Šāda prakse var viņiem palīdzēt stresa un trauksmes pārvarēšanā, nodrošinot sarežģītās situācijās izmantojamus rīkus.
3. **Joga un kustību spēles.** Ieviesiet jogu vai kustību spēles, kurās fiziska aktivitāte tiek kombinēta ar relaksāciju. Šīs aktivitātes var būt aizraujošas un noderīgas, palīdzot atbrīvot uzkrāto enerģiju un nomierināt prātu.

Kultūras un ticības saglabāšanas mehānismi

Palīdzība bērniem kultūras un reliģisko tradīciju saglabāšanā var būt izšķirošs mierinājuma un izturības avots.

1. **Kultūras stāstu stāstīšana un tradīcijas.** Iesaistiet bērnus stāstu stāstīšanā vai viņu vides kultūras tradīcijās. Tas var viņiem palīdzēt izjust saistību ar savu mantojumu un sniegt identitātes un nepārtrauktības sajūtu.
2. **Atbalsts ticības praksei.** Palīdziet bērniem praktizēt savu reliģiju ar lūgšanām, dievkalpojumiem vai citiem rituāliem. Šādu praksi izpratne un ievērošana var nodrošināt stabilu pamatu un kopības sajūtu, jo īpaši jaunā vidē.
3. **Kultūru līdzsvarošana.** Mudiniet bērnus līdzsvarot viņu izcelsmes un jaunās sabiedrības kultūras praksi. Tas var ietvert diskusiju par viņu iespējām integrēt abu kultūru tradīcijas un paražas, lai tās izjustu kā ērtas un jēgpilnas.

Ņemiet vērā, ka, lai gan visas iepriekš minētās darbības ir vērtīgas, tās jāveic tikai personām **ar atbilstīgu speciālo zināšanu līmeni**. Tādas aktivitātes kā sporta vai mūzikas nodarbības vai vienkāršus radošus uzdevumus var vadīt kopienas locekļi vai padomdevēji. Tomēr vairāk specializētas darbības, piemēram, mākslas terapija vai pasākumi traumu novēršanai, ir jānodrošina **apmācītiem speciālistiem**. Iesaistīšanās darbībās, kas pārsniedz bērna kompetenci, var potenciāli izraisīt kaitējumu, jo īpaši, ja bērnam ir krīze. Ir svarīgi ievērot šīs vadlīnijas, lai gādātu par bērnu drošību un labsajūtu.

Saistītā EUAA publikācija

Sīkāku informāciju skatiet EUAA, *Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection*, [Part II – for those working in the first line](#) and [Part III – Toolbox to support those working in the first line](#), 2024. gads.

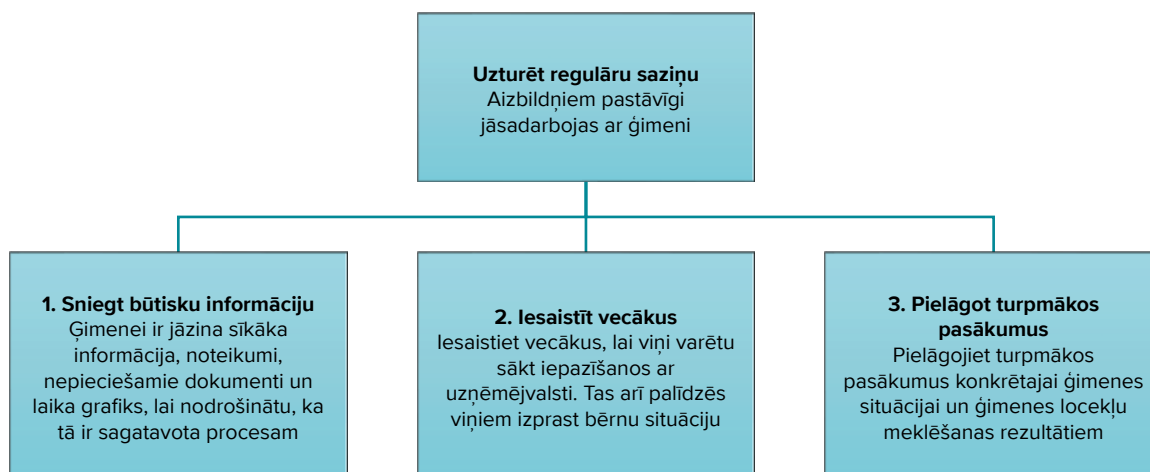
3.4.1. Turpmākie pasākumi

Lai turpmākie pasākumi būtu efektīvi, ļoti svarīgi ir nodrošināt pastāvīgu atbalstu un skaidru saziņu ar pieteikuma iesniedzēju un viņa ģimeni par turpmākajiem procesa posmiem. Pieredze liecina, ka regulāra saziņa starp aizbildni vai pārstāvi un ģimenes locekļiem var ievērojami uzlabot rezultātu ģimenes locekļu meklēšanas vai atkalapvienošanas procedūrās. Ģimenes iesaistīšana šajās procedūrās var mazināt spiedienu uz pieteikuma iesniedzēju un palīdzēt pārvaldīt ģimenes cerības. Ja ir pārrauti parastie saziņas līdzekļi, var izmantot pasaules Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness *RFL* tīklu ⁽¹¹⁹⁾.

Jebkurā gadījumā turpmākajai rīcībai jābūt pielāgotai konkrētā gadījuma vajadzībām, pamatojoties uz:

- i. pieteikuma iesniedzēja situāciju;
- ii. ģimeni;
- iii. ģimenes locekļu meklēšanas rezultātiem.

3. attēls. Turpmākie pasākumi – galvenās darbības

Tālāk ir sīki aprakstītas darbības, ko var veikt, lai **pielāgotu** atbalstu atkarībā no dažādām situācijām.

Ja ģimenes atkalapvienošanos izlemj veikt trešajā valstī

Skaidra saziņa par turpmākajiem pasākumiem.

Dalībvalstij būtu noderīgi skaidri informēt par pārvietošanas un viņu ierašanās procesu un pasākumiem. Sniedzot detalizētu informāciju par turpmākajiem soļiem un to pārrunājot ar personu un tās ģimeni, var ievērojami samazināt trauksmi un nenoteiktību. Pārejas procesa laikā, lai atkalapvienotos ar ģimenes locekļiem, viņiem būtu jānodod informācija par

⁽¹¹⁹⁾ Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness nacionālo biedrību federācija. <https://www.ifrc.org/national-societies-directory>, skatīts 2024. gada 7. novembrī. SSKK, "Sazinieties ar mums", SSKK tīmekļa vietne, bez datuma, skatīts 2024. gada 7. novembrī, <https://familylinks.icrc.org/directory>.

personas situāciju, tostarp darbībām un intervencēm, ar kurām tā ir saskārusies pašreizējā atrašanās vietā. Tas nodrošina uzņemšanas iestāžu informētību par attiecīgās personas specifiskajām vajadzībām, ļaujot nodrošināt pienācīgu aprūpi un atbalstu.

Bērna informēšana par pārvietošanas procesu. Ja pārstāvim ir informācija par to, kas notiks pēc bērna/ģimenes locekļa ierašanās trešajā valstī, viņam tā ir jāsniedz pieteikuma iesniedzējam un viņa ģimenei. Zināšanas par gaidāmo var palīdzēt justies drošāk un sagatavoties pārejai.

Pieteikuma iesniedzēja sagatavošana pārejai. Sagatavojiet pieteikuma iesniedzēju jaunajai videi. Tas nozīmē gan praktisku, gan emocionālu sagatavotību. Pārstāvis var palīdzēt pieteikuma iesniedzējam izprast kultūras atšķirības, valodas barjeras (ja tādas ir) un to, kas ir gaidāms jaunajā mājvietā. Šī sagatavošanās var iekļaut lomu spēles scenārijus, zināšanu iegūšanu par jaunās valsts paražām un praksi un jebkādu baiļu vai bažu novēršanu.

Integrācija un sociālais atbalsts. Atbalsts pieteikuma iesniedzēja integrācijai jaunajā ģimenes vidē ir būtisks viņa ilgtermiņa labklājībai. Pārstāvis var sadarboties ar vietējām organizācijām, lai organizētu sociālus pasākumus, izglītības atbalstu un vienaudžu grupas, kas var palīdzēt bērnam veidot piederības un kopienas sajūtu jaunajā vidē.

Uzraudzība un ziņošana. Izšķiroša nozīme ir bērna progresa un labklājības regulārai uzraudzībai un ziņošanai par to. Tas nodrošina tūlītēju pievēršanos jebkurām problēmām un to, ka pieteikuma iesniedzējs turpina saņemt nepieciešamo atbalstu. Pārstāvim ir jāuztur saziņa ar bērna aprūpē iesaistītajām atbildīgajām iestādēm un organizācijām.

Ja lēmums par ģimenes atkalapvienošanos tiek pieņemts bērna uzņēmējvalstī

Skaidra saziņa par turpmākajiem pasākumiem. Ir svarīgi, lai aizbildnis vai pārstāvis informētu par procesu un darbībām, kas tiks veiktas pēc ģimenes ierašanās. Sniedzot detalizētu informāciju par to, kas ir nepieciešams un kas notiks tālāk, var ievērojami mazināt bērna trauksmi un nenoteiktību. Piemēram, būtiski ir informēt ģimeni par jebkuriem noteikumiem,

nepieciešamajiem dokumentiem, izmaksām un paredzamo procedūras ilgumu. Turklāt, vadot un atbalstot ģimenes locekļus, mazinās bērna grūtības, ko izraisa visu lietu patstāvīga pārvaldība, samazinot jebkādu iespējamo atbildības sajūtu, ko viņš var izjust par ģimenes iespējamām grūtībām.

Pieteikuma iesniedzēja/ģimenes locekļa sagatavošana pārejai. Sagatavojiet pieteikuma iesniedzēju pārmaiņām, kas notiks viņa dzīvē pēc ģimenes locekļa ierašanās. Aizbildnis vai pārstāvis var palīdzēt bērnam saprast, kā viņa integrācijas līmenis valstī var būtiski atšķirties no viņa ģimenes integrācijas līmeņa pēc ierašanās jaunajā sabiedrībā. Ģimenei būs jāiepazīst pilnīgi jauna kultūra un sabiedrība, savukārt bērns, piemēram, var jau runāt vietējā valodā, zināt noteikumus un iegūt draugus. Tas ietekmēs ģimenes dinamiku. Šī sagatavošanās var iekļaut lomu spēles scenārijus un jebkādu bērna iespējamo baiļu vai bažu novēršanu. Lai mazinātu “integrācijas plaisu” starp bērnu un viņa ģimenes locekļiem pēc atkalapvienošanās uzņēmējvalstī, vecāku iesaistīšana bērna attīstībā var būt noderīga, ja tas atbilst viņa

interesēm. Šī iesaistīšanās palīdz ģimenei un pieteikuma iesniedzējam iepazīt uzņēmējvalsts tradīcijas un vērtības, tostarp integrācijas procesu.

Nepārtraukts emocionāls atbalsts. Emocionālo atbalstu nedrīkst pārtraukt pēc ģimenes locekļa(-u) ierašanās uzņēmējvalstī. Aizbildņa vai pārstāvja atbalsts noteiktā pārejas periodā (piemēram, dažu nedēļu/mēnešu laikā) var noderēt, lai nodrošinātu pienācīgu iekļaušanos jaunajā ģimenes dinamikā. To var paveikt, pirmajos mēnešos organizējot sākotnējus videozvanus vai īsus apmeklējumus.

Uzraudzība un ziņošana. Izšķiroša nozīme ir regulārai progresa un labklājības uzraudzībai un ziņošanai par to. Tas nodrošina tūlītēju pievēršanos jebkurām problēmām un to, ka pieteikuma iesniedzējs turpina saņemt nepieciešamo atbalstu. Aizbildnim vai pārstāvim ir jāuztur saziņa ar attiecīgajām iesaistītajām iestādēm un organizācijām.

Ja tiek pieņemts lēmums atjaunot saziņu ar ģimeni bez atkalapvienošanās

Saziņas veicināšana. Svarīgi ir veicināt regulāru saziņu starp pieteikuma iesniedzēju un viņa ģimeni. Šim nolūkam var izmantot tālruņa zvanus, video tērzēšanu un vēstules. Pārstāvim ir jāpalīdz izveidot un uzturēt šos saziņas kanālus.

Emocionāls atbalsts un vadība. Lai pārvarētu sarežģījumus, ko rada saiknes ar ģimeni uzturēšana, vienlaicīgi saglabājot fizisku šķirtību, pieteikuma iesniedzējam var būt nepieciešams pastāvīgs emocionāls atbalsts. Ir svarīgi sniegt vadošus norādījumus par to, kā saglabāt jēgpilnas attiecības, neraugoties uz attālumu, un palīdzēt bērnam tikt galā ar jebkādam iespējamām jauktām sajūtām.

Nākotnes iespēju izpēte. Pārstāvis var arī palīdzēt izpētīt iespējamās nākotnes atkalapvienošanās vai apmeklējumu gadījumu iespējas, sniedzot bērnam cerības sajūtu un ilgtermiņa perspektīvu. Tas var ietvert informācijas sniegšanu par jebkādam ģimenes situācijas vai juridiskā statusa izmaiņām, kas var veicināt turpmāku atkalapvienošanos.

Ja nav iespējama ne atkalapvienošanās, ne kontaktu atjaunošana

Atbalsta tīkla izveidošana. Ļoti svarīgi ir koncentrēties spēcīga atbalsta tīkla izveidei bērna pašreizējā atrašanās vietā. Tas iekļauj sakaru veidošanu ar vietējiem sociālajiem dienestiem, izglītības iestādēm un kopienas grupām, kas var piedāvāt atbalstu un stabilitāti.

Piederības sajūtas radīšana. Iestādēm ir jācenšas palīdzēt pieteikuma iesniedzējam, lai viņam attīstītos piederības un identitātes sajūta jaunajā vidē. Tas var ietvert dalību kultūras un atpūtas pasākumos, draudzību veidošanu un sadarbību ar vietējām kopienām.

Ilgtermiņa aprūpes plānošana. Svarīgi ir nodrošināt skaidru ilgtermiņa aprūpes plānu. Tas iekļauj sadarbību ar atbilstīgajām iestādēm pieteikuma iesniedzēja juridiskā statusa nodrošināšanai, aprūpes pasākumus, tostarp izmitināšanu, izglītības iespējas un piekļuvi veselības aprūpei un citiem nepieciešamajiem pakalpojumiem.

Psiholoģisks un emocionāls atbalsts. Ārkārtīgi svarīgi ir nodrošināt konsekventu psiholoģisku un emocionālu atbalstu. Pieteikuma iesniedzējam var būt nepieciešamas konsultācijas vai terapija, lai pārdzīvotu savu pieredzi un tiktu galā ar ģimenes kontaktu trūkumu. Svarīgi ir atvieglot piekļuvi šiem pakalpojumiem un sniegt pastāvīgu emocionālo atbalstu.

Koncentrēšanās ģimenes locekļa meklēšanai: ja ģimenes loceklis tiek atzīts par mirušu

Ja tiek konstatēts, ka meklētais ģimenes loceklis ir miris, ir ļoti svarīgi risināt situāciju līdzjūtīgi un ar cieņu, ievērojot starptautiski atzītus standartus. Šajā sadaļā ir sniegti norādījumi par nepieciešamajiem pasākumiem, kas šādos gadījumos jāveic, lai nodrošinātu, ka ģimenes saņem nepieciešamo atbalstu un mirušā identificēšana notiek profesionāli un ētiski.

1. Sensitīva saziņa ar ģimenēm

Identificējot mirušu ģimenes locekli, nekavējoties un saudzīgi jāinformē ģimenes. Sazināšanās jāveic profesionāliem, un tai jābūt skaidrai, līdzjūtīgai un sensitīvai attiecībā pret aizsardzību, nodrošinot ģimenēm izpratni par nākamajiem soļiem. Tas iekļauj detalizētas informācijas sniegšanu par mirstīgo atlieku repatriēšanas iespēju un ģimenes vēlmju respektēšanu šajā grūtajā laikā.

2. Ģimeņu tiesību un vajadzību atzīšana

Mirušo ģimenes ir jāatbalsta un nekavējoties jānosūta pie specializētiem darbiniekiem. Jāpiešķir prioritāte viņu emocionālajām un juridiskajām vajadzībām, izmantojot specializētu atbalsta sniegšanai izveidotos protokolus. Tas var ietvert vīzu pieejamības atvieglošanu, lai ģimenes locekļi varētu ierasties, izrādīt cieņu un piedalīties galvenajos procesos, vienmēr nodrošinot viņu tiesību pilnīgu un nepārtrauktu ievērošanu.

3. Administratīvais atbalsts un juridiska atzīšana

Lai samazinātu ģimeņu administratīvo slogu, valstu iestādēm jāizsniedz starptautiski atzīti prombūtnes sertifikāti. Tas var palīdzēt ģimenēm orientēties sarežģītos juridiskos procesos un virzīties uz priekšu bez liekas kavēšanās un šķēršļiem, jo īpaši tad, ja lietas juridiskā slēgšana ir svarīga viņu psiholoģiskajai atlabšanai.

4. Starptautiska sadarbība ģimenes aizsardzībā

Lai atbalstītu mirušās personas ģimeni, būtiska ir starptautiskā sadarbība. Šai starptautiskajai sadarbībai par prioritāti jānosaka humanitārās vajadzības un jāaizsargā mirušā un viņa ģimenes personas dati un cieņa.

Risku pārvaldība ģimenes locekļu meklēšanas laikā

Kamēr bērns gaida ģimenes locekļu meklēšanas procesa rezultātu, var rasties dažādi riski. Lai aizsargātu bērna labklājību šajā laikposmā, būtiski ir izmantot efektīvas riska pārvaldības stratēģijas. Nākamajā tabulā ir apkopoti galvenie riska faktori un to mazināšanas attiecīgie pasākumi. Atzīstot katra gadījuma unikalitāti, pirms meklēšanas jāveic pienācīga risku izvērtēšana, ko var pielāgot, ja rodas jauni riski.

1. tabula. Ģimenes locekļu meklēšanas risku pārvaldība

Riska faktors	Apraksts	Pārvaldība
Psiholoģiskais stress	Neskaidrība un bažas par ģimenes locekļu meklēšanas rezultātiem var bērnam radīt ievērojamu psiholoģisku stresu.	Ļoti svarīgi ir nodrošināt, lai pieteikuma iesniedzējam būtu pieejama uzticama persona, piemēram, aizbildnis, kurš var piedāvāt pastāvīgu atbalstu un emocionālu drošību. Turklāt nodrošiniet piekļuvi aktivitātēm, kas sekmē garīgo veselību un labbūtību, atbalstot emocionālo stabilitāti. Nodrošiniet regulāru psihosociālu atbalstu un, ja nepieciešams, konsultācijas. Izveidojiet stabilu un pārliedzošu vidi.
Nepatiesa informācija	Pieteikuma iesniedzējs var saņemt neprecīzu vai maldinošu informāciju par ģimenes locekļu meklēšanas procesu, kas rada nepamatotas cerības (vai gluži pretēji – izraisa nevēlēšanos piedalīties meklēšanas procesā) vai bēdas.	Uzturiet pārskatāmu un godīgu saziņu. Nodrošiniet, lai visa sniegtā informācija būtu precīza un pārbaudīta, un sagatavojiet pieteikuma iesniedzēju visiem iespējamiem iznākumiem. Svarīgi ir rūpīgi pārbaudīt visu informāciju un pārskatāmi sazināties ar visām iesaistītajām pusēm. Turklāt ir svarīgi, lai darbinieki atzītu, ka viņiem nav konkrētas informācijas. Šādos gadījumos darbiniekiem tas ir skaidri jānorāda, vienlaicīgi apņemoties sekot situācijai un sniegt nepieciešamo informāciju, tiklīdz tā kļūst pieejama. Šo saistību ievērošana ir ļoti svarīga, jo stiprina uzticēšanos visa procesa laikā.
Konfidencialitātes trūkums	Meklēšanas procesa laikā var tikt atklāta pieteikuma iesniedzēja sensitīvā informācija, izraisot privātuma pārkāpumus un iespējamu kaitējumu.	Informējiet pieteikuma iesniedzēju par konfidencialitātes principu. Ieviesiet stingrus datu aizsardzības pasākumus, lai aizsargātu visu personisko informāciju. Lai novērstu nesankcionētu piekļuvi, regulāri pārbaudiet un atjauniniet drošības protokolus.

Riska faktors	Apraksts	Pārvaldība
Diskriminācija un stigmatizācija	Pieteikuma iesniedzējs savā pašreizējā vidē var saskarties ar diskrimināciju vai stigmatizāciju, jo īpaši, ja kļūst zināma viņa izcelsme vai apstākļi.	Veiciniet iekļaujošas un atbalstošas vides izveidošanu. Izglītojiet visas iesaistītās puses, tostarp vienaudžus, par to, cik svarīgi ir vienam pret otru izturēties cieņpilni, ar empātiju un godbijību. Regulārās nodarbības ar bērniem veidojiet izpratni par stigmatizācijas negatīvo ietekmi.
Emocionālā izolācija	Gaidīšanas laikā pieteikuma iesniedzējs var justies izolēts un vientuļš, jo īpaši, ja atrodas jaunā un nepazīstamā vidē.	Veiciniet sociālo mijiedarbību un atbalstošu attiecību veidošanos ar vienaudžiem. Nodrošiniet iespējas iesaistīties kopienas darbībās un veidot sasaisti.
Fiziskā drošība – cilvēku tirdzniecība un ekspluatācija	Bērni un apgādājami pieaugušie var būt neaizsargāti pret cilvēku tirdzniecību un ekspluatāciju, jo īpaši, ja viņiem trūkst pienācīgas uzraudzības, gaidot ģimenes locekļu meklēšanas rezultātus. Turklāt pakļaušana fiziskam apdraudējumam pieaug, ja ļaunprātīgiem dalībniekiem, piemēram, cilvēku tirgotājiem vai vajātājiem kļūst zināma viņu atrašanās vieta vai identitāte.	Saglabāji pieteikuma iesniedzēja atrašanās vietas un identitātes konfidencialitāti līdz atkalapvienošanās lēmuma pieņemšanai. Ja tiek konstatēti tādi riski kā slepena nozušana, cilvēku tirdzniecība vai ekspluatācija, gaidot ģimenes atkalapvienošanās, sadarbojieties ar drošām patversmēm. Nodrošini pastāvīgu uzraudzību un kontroli, vienlaicīgi sadarbojoties ar cilvēku tirdzniecības apkarošanas organizācijām, lai nodrošinātu papildu aizsardzību, tostarp rīkojot informatīvas sesijas par tādiem riskiem kā cilvēku tirdzniecību un ekspluatāciju.
Traucējumi izglītības procesā	Neziņa par nākotni var traucēt bērna izglītības un mācību procesu.	Saglabāji bērna izglītības rutīnu un, ja nepieciešams, sniedziet papildu akadēmisko atbalstu, jo īpaši, ja bērns integrējas jaunā valodas vidē. Nodrošini, lai bērna izglītības vajadzības tiktu apmierinātas neatkarīgi no notiekošā ģimenes locekļu meklēšanas procesa. Aprunājieties ar viņa skolotāju(-iem), lai viņus informētu par saspringto periodu, ar kuru bērns šobrīd saskaras.

Riska faktors	Apraksts	Pārvaldība
Veselības problēmas	Stress un nenoteiktība var negatīvi ietekmēt fizisko veselību, izraisot tādas problēmas kā nepietiekams uzturs, miega traucējumi vai psihosomatiskie simptomi.	Būtiska nozīme ir regulārām veselības pārbaudēm un medicīniskās aprūpes pieejamībai. Veiciniet veselīgu dzīvesveidu ar līdzsvarotu uzturu, fiziskām aktivitātēm un pienācīgu atpūtu.

4. Ģimenes locekļu meklēšanas labākā prakse un metodes

4.1. Labākā prakse ģimenes locekļu meklēšanas darbībās

Efektīviem ģimenes locekļu meklēšanas un atkalapvienošanās centieniem vietējās darbībās ir jāizmanto paraugprakse, kas nodrošina rūpīgu un koordinētu reakciju, iesaistot vairākas ieinteresētās personas. Patvēruma iestādes personāls bieži paļaujas uz nevalstisko organizāciju būtisku atbalstu. Šīs partnerības ļauj apvienot resursus, zināšanas un pieredzi, tādējādi uzlabojot ģimenes locekļu meklēšanas centienu kopējo efektivitāti. Strādājot kopā, šīs organizācijas var piedāvāt labāk koordinētu un vispusīgu reakciju, kas galu galā noved pie sekmīgākiem rezultātiem ģimeņu atkalapvienošanā un pārvietoto personu dzīves stabilitātes atjaunošanā.

RFL ⁽¹²⁰⁾ dienesti uzsver, cik svarīgi ir aizsargāt *RFL* misijas humāno mandātu. Tas saglabā konfidencialitāti ģimenēm, kuras izmanto *RFL* pakalpojumu. Īstenojot ģimenes locekļu meklēšanu un atkalapvienošanu, centrā jābūt ģimenes locekļu iekļaušanai un ir jārespektē viņu griba. Ģimenes atkalapvienošanas procesa ietvaros *RFL* tīkls veicina arī regulāru saziņu starp bērnu un viņa ģimeni atbilstoši pieejamajiem līdzekļiem un pušu interesēm/vajadzībām.

Turklāt ļoti svarīgi ir **nodrošināt pielāgotu juridisku un loģistikas atbalstu**. Paraugprakse ir informēt pieteikuma iesniedzēju par *UNHCR* ģimenes atkalapvienošanās dienestiem ⁽¹²¹⁾, kas bieži vien sarežģītajā ģimenes atkalapvienošanās procesā sniedz būtisku **juridisko palīdzību**, vienlaicīgi šo lietu ātrākas izskatīšanas nolūkā cieši sadarbojoties ar valstu valdībām. Vēl viena paraugprakse ir izmantot specializētu pārrobežu kompetenci, piemēram, Starptautisko sociālo dienestu (*ISS*) ⁽¹²²⁾, kas sniedz **holistiskus pakalpojumus**, tostarp nodrošina juridiskas konsultācijas, sociālo darbu un interešu aizstāvību, jo īpaši ģimenēm, kuras šķir valstu robežas.

Turklāt ļoti svarīgi ir iekļaut **loģistikas un praktisko atbalstu**, kā to dara Starptautiskā Migrācijas organizācija (*IOM*) ⁽¹²³⁾. *IOM* paraugprakse efektīvai ģimenes apvienošanai ietver ģimenes locekļu meklēšanas pakalpojumu piedāvāšanu, ceļošanas pasākumu koordinēšanu un nepieciešamās juridiskās un loģistikas palīdzības sniegšanu.

4.2. Ģimenes locekļu meklēšanas tehniskie rīki

Īpaši pievēršoties pieteikumu iesniedzējiem paredzētiem rīkiem un platformām, mērķis ir risināt viņu unikālās problēmas, piemēram, šķirtību no ģimenes migrācijas laikā, kontaktu

⁽¹²⁰⁾ Plašāka informācija pieejama: <https://familylinks.icrc.org/> Starptautiskās Sarkanā Krusta komitejas tīmekļa vietnē, skatīts 2024. gada 8. novembrī.

⁽¹²¹⁾ Plašāka informācija pieejama: <https://help.unhcr.org/faq/how-can-we-help-you/family-reunification/>, *UNHCR* tīmekļa vietne, bez datuma, skatīts 2024. gada 8. novembrī.

⁽¹²²⁾ Plašāka informācija pieejama: <https://iss-ssi.org/>, *ISS* tīmekļa vietne, bez datuma, skatīts 2024. gada 8. novembrī.

⁽¹²³⁾ Plašāka informācija pieejama: <https://www.iom.int/movement-assistance>, *IOM* tīmekļa vietne, bez datuma, skatīts 2024. gada 8. novembrī.

zudumu pārvietošanas rezultātā un ģimenes atkalapvienošanās procesu juridisko sarežģītību. Starptautiskās migrācijas kontekstā informācija ir izklaidēta dažādās valstīs, apgrūtinot pazudušu personu meklēšanas darbu. Datu vākšanas platformas saskaras ar problēmām, piemēram, pieaugušie neatklāj savu atrašanās vietu vai no uzņemšanas centriem pazūd nepavadīti bērni. Starptautiskās organizācijas, piemēram, *UNHCR* un Sarkanais Krusts, ir piesardzīgas attiecībā uz potenciāli drošību apdraudošas sensitīvas informācijas izpaušanu. Turklāt tiesiskā regulējuma trūkums pazudušu personu identificēšanā kavē datu apmaiņu starp valstiskiem un nevalstiskiem dalībniekiem, jo īpaši gadījumos, kas ir saistīti ar neidentificētām struktūrām, kad tiesu ekspertīzes ekspertiem informācijas apmaiņai ir nepieciešama tiesas atļauja.

SSKK Centrālās meklēšanas aģentūras koordinētais *RFL* tīkls piedāvā bezmaksas konfidencialus pakalpojumus personām, kuras meklē pazudušus radniekus vai vēlas informēt ģimenes par savu atrašanās vietu. Lietu pārvaldīšanai un pazudušo personu meklēšanai tīkls izmanto digitālos rīkus un platformas.

2021. gadā Interpols izveidoja datubāzi *I-Familia* ⁽¹²⁴⁾, kas ģimenēm ļauj sniegt DNS paraugus, ievērojot stingrus drošības pasākumus.

Tālāk ir norādīti galvenie rīki un platformas, kas pieteikumu iesniedzējiem ir īpaši svarīgi.

⁽¹²⁴⁾ Interpols, "I-Familia", Interpola tīmekļa vietne, bez datuma, skatīts 2024. gada 7. novembrī, <https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/I-Familia>.

Organizācija	Platforma	Apraksts	Galvenās funkcijas
Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pūsmēness kustība (RFL pakalpojums)	Ģimenes saišu atjaunošana, https://familylinks.icrc.org/	SSKK un Sarkanā Krusta un Sarkanā Pūsmēness nacionālās biedrības izmanto šo platformu, palīdzot patvēruma meklētājiem un bēgļiem atjaunot saikni ar ģimenes locekļiem, kurus šķir konflikts, migrācija vai katastrofas. Platforma ļauj personām atrast tuvāko SSKK biroju, kur piekļūt RFL pakalpojumam un/vai tiešsaistes pakalpojumiem, ja tie ir pieejami. RFL pakalpojums daudzos kontekstos piedāvā pakalpojumu svarīgu dokumentu nosūtīšanai no vienas valsts uz citu, kas varētu būt ļoti svarīgi, sagatavojot atkalapvienošanās procesu. Šī platforma ietver arī migrantiem un patvēruma meklētājiem pielāgotu pakalpojumu "Trace the Face". Personas, kuras meklē tuviniekus, var vietnē publicēt savu fotogrāfiju, lai ģimenes locekļi viņus atpazītu un ar SSKK biroja starpniecību veicinātu sazināšanos ar ģimeni.	Globālais tvērums: darbojas vairākās valstīs, darot to pieejamu patvēruma meklētājiem visā pasaulē. Personalizēts atbalsts: vietējās Sarkanā Krusta un Sarkanā Pūsmēness biedrības piedāvā tiešu palīdzību ģimeņu locekļu meklēšanā un saišu atjaunošanā. Privātums un drošība: tiek prioritizēta patvēruma meklētāju drošība un konfidencialitāte, kas ir ļoti svarīgi neaizsargātās situācijās.
	Pakalpojums "Trace the Face", https://tracetheface.familylinks.icrc.org/?lang=en		

Organizācija	Platforma	Apraksts	Galvenās funkcijas
Refugees United	REFUNITE, https://refunite.org/	REFUNITE ir mobila un tiešsaistes platforma, kas īpaši izstrādāta, lai bēgļiem un patvēruma meklētājiem palīdzētu atrast pazudušus ģimenes locekļus. Lietotāji var izveidot anonīmu profilu un meklēt ģimenes locekļus, izmantojot pieejamo informāciju, piemēram, vārdus, atrašanās vietas un citus identificējošus datus.	Pieejamība: optimizēta mobilajām ierīcēm un zema joslas platuma zonām, tāpēc pieejama patvēruma meklētājiem, kuriem var būt ierobežota piekļuve internetam. Anonimitāte: aizsargā lietotāju identitāti, lai patvēruma meklētāji varētu meklēt ģimenes locekļus, nekaitējot viņu drošībai. Pakalpojumi uz īsziņu bāzes nodrošina uz īsziņām balstītu meklēšanas iespēju, kas ir īpaši noderīga reģionos ar ierobežotu interneta savienojamību.
Interpols	<i>I-Familia</i> , https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/I-Familia	I-Familia ir inovatīva DNS datubāze, ko Interpols izveidoja 2021. gadā, lai palīdzētu identificēt pazudušas personas, izmantojot ģimenes DNS atbilstību.	Ģimenes DNS atbilstība: ļauj pazudušu personu radniekiem iesniegt DNS paraugus salīdzināšanai ar neidentificētām cilvēku mirstīgajām atliekām. Globālais tvērums: pieejams tiesībaizsardzības iestādēm visā pasaulē, lai identificētu pazudušas un katastrofās cietušas personas. Privātums un drošība: darbojas ar stingriem drošības pasākumiem, lai aizsargātu sensitīvus ģenētiskos datus. Papildina esošās sistēmas: darbojas līdzās citām platformām, pievēršoties gadījumiem, kad pazudušu personu tiešie DNS profili nav pieejami, bet var identificēt ģimenes locekļus.

4.3. Izmantoto metožu pārskats

Šajā tabulā ir sniegts nepilnīgs pārskats par metodēm, ko izmanto ģimenes locekļu meklēšanā, uzsverot galvenās iesaistītās ieinteresētās personas un ar katru pieeju saistītos ieguvumus un problēmas.

Metodes	Iesaistītie dalībnieki (tostarp nevalstiskie)	Plusi	Mīnusi
Intervija ar bērnu	Sociālie darbinieki, bērnu aizsardzības darbinieki, aizbildnis/pārstāvis, psihologi, NVO, SVO un starptautiskās valdības organizācijas.	Tiešs ieskats bērna pieredzē; veido uzticību.	Bērns var būt emocionāli ietekmēts vai viņam var būt grūti atcerēties vai sniegt detalizētu informāciju. Tāpēc jācenšas ierobežot interviju, kas bērnam varētu būt traumatiskas, skaits.
Intervija ar ģimenes locekļiem	Sociālie darbinieki, bērnu aizsardzības darbinieki, aizbildnis/pārstāvis, psihologi, NVO, SVO.	Sniedz detalizētu ģimenes vēsturi un kontekstu. Veido tiešu saziņu; ļauj nekavējoties pārbaudīt informāciju.	Ģimenes locekļu atrašana var būt apgrūtināta; pastāv risks sniegt nepilnīgu vai neobjektīvu informāciju. Lai garantētu bērna drošību un labklājību, rūpīgi jāizvērtē ar bērna aizsardzību saistītie iespējamie riski. Rūpīgai apsvēšanai.
Valsts datubāzu/reģistru izmantošana uzņēmējvalstī	Valdības aģentūras, imigrācijas dienesti, tiesībsardzība, NVO.	Pieejama un bieži visaptveroša; noderīga juridiskā statusa un vēstures apstiprināšanai.	Var būt datu privātuma ierobežojumi; var neiekļaut visu būtisko informāciju. To piekļuves procedūras var būt ilgas.
Datubāzu/reģistru izmantošana citās ES+ valstīs	Valdības aģentūras, tiesībsardzības iestādes, ES iestādes, NVO.	Savstarpējās atsauces palielina panākumu iespējas; var izsekot pārvietošanos pāri robežām.	Datu kopīgošanas ierobežojumi starp valstīm; iespējamās valodas barjeras; var neietvert visu būtisko informāciju.

Metodes	Iesaistītie dalībnieki (tostarp nevalstiskie)	Plusi	Mīnusi
Datubāzu/ reģistru izcelsmes valstī/ reģistru citās valstīs izmantošana	Valdības aģentūras, starptautiskas organizācijas, vēstniecības, konsulāti, NVO.	Globāli paplašina meklēšanu; noder diasporas gadījumos.	Lai gan tas ir vērtīgi, var rasties birokrātiski kavējumi un iespējams sadarbības trūkums no izcelsmes valsts puses. Patvēruma pieteikumu lietās ir ļoti svarīgi rīkoties piesardzīgi, lai nodrošinātu maksimālu rūpīgu darbā ar sensitīvu informāciju, izvairoties no jebkādam darbībām, kas var apdraudēt patvēruma meklētāja drošību vai aizsardzību. Rūpīgai apsvēršanai.
Sociālo dienestu iesaistīšana izcelsmes valstī	Valdības sociālie dienesti, NVO, SVO, kopienas organizācijas.	Var nodrošināt kultūras kontekstu; atbalsta ilgtermiņa atkalapvienošanos.	Koordinācijas problēmas un atšķirīga pakalpojumu kvalitāte atkarībā no vietējiem resursiem; iespējamie riski bērnam vai ģimenei; rūpīgi jāapsver, lai nodrošinātu, ka šo pakalpojumu izmantošana netīši nepakļauj bērnu vai ģimeni turpmākam kaitējumam, jo īpaši gadījumos, kas ir saistīti ar patvēruma vai aizsardzības jautājumiem. Rūpīgai apsvēršanai.

Metodes	Iesaistītie dalībnieki (tostarp nevalstiskie)	Plusi	Mīnusi
Starptautiskā sociālā dienesta / SVO / NVO iesaistīšana	UNHCR, IOM, Sarkanais Krusts, "Glābiet bērnus", citas humānās palīdzības organizācijas.	Piekluve specializētai kompetencei un globāliem tīkliem; holistiska pieeja atkalapvienošanās procesam. Koordinācija vairāku organizāciju starpā var veicināt inovatīvus risinājumus.	Tā kā ir iesaistītas vairākas organizācijas, iespējams, reaģēšanas laiks var būt ilgs, un tas var kavēt ģimenes atkalapvienošanos. Turklāt pastāv atkārtotas vajāšanas risks, jo šīs organizācijas var paļauties uz tieši no bērna un/vai ģimenes locekļiem iegūtu informāciju. Turklāt to humānās palīdzības pilnvaru stingrā ievērošana var ierobežot tās informācijas apjomu, kuru viņi vēlas izpaust iestādēm, jo viņu galvenais uzdevums ir meklēšanas procesā rīkoties ģimenes vārdā.
Reliģisko organizāciju iesaistīšana	Baznīcas, mošejas, tempļi, reliģiskas NVO.	Uzticamas kopienās; var ātri mobilizēt vietējo atbalstu; var būt piekluve vietējiem reģistriem un tīkliem.	Var būt ierobežoti resursi un kompetence, risinot sarežģītus vai sensitīvus gadījumus, jo īpaši saistībā ar bērna aizsardzību vai traumām; potenciāli riski, ja uz reliģisko piederību balstīti aizspriedumi ietekmē atbalsta objektivitāti vai iekļautību, kas var ietekmēt neaizsargātu personu drošību un labklājību. Rūpīgai apsvēršanai.

Metodes	Iesaistītie dalībnieki (tostarp nevalstiskie)	Plusi	Mīnusi
Tiešsaistes platformas	Sociālo tīklu platformas, specializētas ģimenes locekļu meklēšanas tīmekļa vietnes.	Plaša sasniedzamība, kas ļauj ātri izplatīt informāciju un veidot pārrobežu sasaisti; globālas piekļuves iespējas, nodrošinot plašākas meklēšanas iespējas.	Privātuma un drošības apsvērumi ir kritiski svarīgi, jo īpaši apstrādājot sensitīvus datus, kas nepietiekamas aizsardzības gadījumā var apdraudēt personu drošību; nevienlīdzība tehnoloģiju vai interneta piekļuvē var izslēgt dažas neaizsargātas personas, ierobežojot viņu spēju iesaistīties meklēšanas procesā un, iespējams, atstājot bez nepieciešamās aizsardzības. Rūpīgi apsvēšanai.
Tehnoloģiju nodrošinātāji	Uzņēmumi, kas piedāvā tehnoloģiju risinājumus, piemēram, datubāzes, sejas atpazīšanas un saziņas rīkus.	Piedāvā inovatīvus rīkus, kas uzlabo meklēšanas efektivitāti, piemēram, datubāzes un sejas atpazīšanu; var sniegt drošus un mērogojamus risinājumus.	Augstās izmaksas un resursu pieprasījumi var ierobežot piekļuvi būtiskām tehnoloģijām, jo īpaši vidē ar ierobežotiem resursiem, kur neaizsargātas personas var palikt bez nepieciešamā atbalsta; tehnoloģijas var arī pilnībā nenodrošināt attiecīgās personas vispārējo drošību un labklājību. Rūpīgi apsvēšanai.
Kopienas vadītāji	Vietējie vecākie, virsaiši, ciematu vecākie, cienīti kopienas pārstāvji.	Dziļa izpratne par vietējo kontekstu un kultūras dinamiku; cienījamās personas var sekmēt uzticēšanos un sadarbību.	Pastāv neobjektivitātes un aizspriedumu risks, jo īpaši konfliktu skartajās zonās, kas var apdraudēt sniegtā atbalsta taisnīgumu un drošību; viņu iesaiste var būt ierobežota ar konkrētiem reģioniem vai grupām. Rūpīgi apsvēšanai.

I pielikums. Tiesiskais regulējums – uzmanības centrā bērnu tiesības

Daži bērni pārvietojas pāri robežām bez atbildīgā pieaugušā aprūpes vai var palikt nepavadīti pēc vai pirms ieceļošanas Eiropas teritorijā. Ģimenes zaudēšanas risks ir augsts. Ģimenes šķiršanās var notikt nejauši, piemēram, krīzes situāciju vai pārvietošanās brīvības ierobežojumu dēļ. Bērna atstāšana vienatnē var būt arī aizsardzības pasākums, ko īsteno vecāki un/vai bērni, ja situācija kļūst dzīvībai bīstama un ir izsmelti resursi.

Bērniem, kuri vieni ceļo nezināmās valstīs, ir lielāks vardarbības un ļaunprātīgas izmantošanas risks neaizsargātības dēļ. Dažos gadījumos citi faktori var vēl vairāk palielināt viņu neaizsargātību, jo bērns var būt bez dokumentiem vai bezvalstnieks vai arī viņam var būt nepieciešama starptautiska aizsardzība.

ES stratēģijas par bērna tiesībām ⁽¹²⁵⁾ mērķis ir stiprinātu ES pilno apņemšanos, kas ir noteikta Lisabonas līgumā ⁽¹²⁶⁾ un Hartā, proti, veicināt, aizsargāt un īstenot bērna tiesības visās attiecīgajās ES politikas jomās un darbībās.

Šo apņemšanos pastiprina dažādi instrumenti, tostarp turpmāk izklāstītie.

ES Garantija bērniem ⁽¹²⁷⁾. Šī iniciatīva nodrošina, ka bērniem, kuriem nepieciešama palīdzība, ir piekļuve pamatpakalpojumiem, piemēram, veselības aprūpei, izglītībai, bērnu aprūpei un mājoklim.

Komisijas paziņojums par bērniem migrācijā (COM/2017/211) ⁽¹²⁸⁾. Šajā paziņojumā ir aplūkotas migrantu bērnu īpašās vajadzības, uzsverot viņu aizsardzības nepieciešamību un integrāciju.

Integrācijas un iekļaušanas rīcības plāns 2021.-2027. gadam (COM/2020/758) ⁽¹²⁹⁾. Šajā plānā ir izklāstīti pasākumi, lai atbalstītu migrantu un personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, tostarp bērnu, integrāciju un iekļaušanu ES sabiedrībā.

Šīs sistēmas kopīgi darbojas, lai aizsargātu bērnu tiesības un labklājību, nodrošinot viņu īpašo vajadzību apmierināšanu un viņu aizsardzību visa ceļojuma laikā un pēc ierašanās ES.

Harta garantē bērnu tiesības un viņu labklājībai nepieciešamo aizsardzību un aprūpi. Tā arī nodrošina, ka bērniem ir tiesības brīvi paust savu viedokli par viņus ietekmējošiem jautājumiem un viņu viedoklis tiek pienācīgi ņemts vērā atbilstoši viņu vecumam un briedumam. Turklāt Hartas 7. pantā ir uzsvērtā ģimenes dzīves respektēšanas nozīme, kas ir

⁽¹²⁵⁾ Eiropas Komisija: ES stratēģija par bērna tiesībām, 2021. gada 24. marts, skatīta 2024. gada 22. janvārī, https://commission.europa.eu/document/86b296ab-95ee-4139-aad3-d7016e096195_en.

⁽¹²⁶⁾ Lisabonas līgums, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, parakstīts Lisabonā 2007. gada 13. decembrī, <https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/lis/sign>

⁽¹²⁷⁾ Eiropas Komisija: Eiropas Garantija bērniem, 2021. gada 24. marts, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1428&langId=en>

⁽¹²⁸⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei – Bērnu aizsardzība migrācijā, COM (2017) 211 final, 2017. gada 12. aprīlis, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52017DC0211>

⁽¹²⁹⁾ European Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Rīcības plāns par integrāciju un iekļaušanu 2021.-2027. gadam", COM (2020)758 final, 2020. gada 24. novembris, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-LV/TXT/?uri=CELEX:52020DC0758>.

pamatprincips ģimenes atkalapvienošanās centienu vadībai. Šī apņemšanās aizsargāt ģimenes vienotību un bērna tiesības ir ES politikas pamatā, nodrošinot bērna interešu un ģimenes dzīves integritātes prioritizēšanu visās darbībās.

neatkarīgi no tā, vai to veicējas ir valsts vai privātas iestādes, pirmkārt jāņem vērā bērna intereses.

Kā atzīts CRC preambulā, ģimene ir “sabiedrības pamatsūniņa un visu tās locekļu, it īpaši bērnu, izaugsmes un labklājības dabiskā vide” ⁽¹³⁰⁾, un tai ir jānodrošina aizsardzība un palīdzība. Novērtējot bērna intereses, jāņem vērā ģimenes vienotības princips, kas turpmāk ir atzīts Eiropas Cilvēktiesību konvencijā (8. pants). Saskaņā ar Hartas 24. panta 3. punktu ģimenes vienotība ir daļa no šī novērtējuma līdz ar nepilngadīgā labklājības, attīstības, drošības un aizsardzības apsvērumiem, kā arī nepilngadīgā viedokli atbilstoši viņa vecumam un briedumam.

Papildus bērna interesēm ģimenes locekļu meklēšanas konkrētajā kontekstā, apsverot ģimenes locekļu meklēšanu, tiek ņemtas vērā vairākas citas CRC noteiktās tiesības.

- CRC noteiktais bērna interešu princips ⁽¹³¹⁾ ir atkārtoti apstiprināts Hartā, nosakot, ka visās ar bērniem saistītajās darbībās • Tiesības uz **vārdu, pilsonību un vecāku gādību** ⁽¹³²⁾.

*1. Ikvienu bērnu reģistrē tūlīt pēc dzimšanas, un viņam kopš piedzimšanas brīža ir tiesības uz vārdu, tiesības iegūt pilsonību, kā arī, ciktāl iespējams, **tiesības zināt savus vecākus un būt viņu aizgādībā.***

- Tiesības uz **identitātes, tostarp valstspiederības, vārda un ģimenes attiecību saglabāšanu** ⁽¹³³⁾. Bērna identitāte ietver dzimumidentitāti, seksuālo orientāciju, reliģiju, pārliecību, kultūras identitāti, personību un tiesības piekļūt informācijai par savu bioloģisko ģimeni saskaņā ar attiecīgās valsts tiesisko regulējumu.
- Tiesības **saglabāt ģimenes vidi un uzturēt personiskas attiecības** un tiešus kontaktus ar bērna vecākiem ⁽¹³⁴⁾. CRC 9. pantā ir noteikts:

1. (...)bērnu nevajadzētu šķirt no vecākiem pret viņa/-as gribu, izņemot gadījumā, ja kompetentās iestādes pēc tiesas novērtējuma ir noteikušas, ka nošķiršana – saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem un procedūru – ir vajadzīga bērna interešu aizsardzībai.

(..)

3. Dalībvalstis respektē no viena vai abiem vecākiem šķirta bērna tiesības pastāvīgi uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar abiem vecākiem, izņemot gadījumus, kad tas ir pretrunā bērna interesēm.

⁽¹³⁰⁾ ANO Ģenerālā asambleja [Konvencija par bērna tiesībām](#), 1989. gada 20. novembris, ANO līgumu sērija, 1577. sēj., preambula, 1. lpp.

⁽¹³¹⁾ [hUNĢenerālā asambleja, Konvencija par bērna tiesībām, 1989. gada 20. novembris, Ģenerālās asamblejas rezolūcija 44/25.](#)

⁽¹³²⁾ CRC 7. pants.

⁽¹³³⁾ CRC 8. pants.

⁽¹³⁴⁾ Līdzīgs saturs ir atrodams Hartas 24. panta 3. punktā.

- Tiesības uz **ģimenes atkalapvienošanu** ir noteiktas CRC 10. pantā:

1. (...)bērna vai viņa vecāku lūgums atļaut iebraukt dalībvalstī vai izbraukt no tās ģimenes atkalapvienošanās nolūkā dalībvalstīm jāizskata pozitīvā garā, humāni un operatīvi. Dalībvalstis arī nodrošina, lai šāda lūguma iesniegšana neradītu nelabvēlīgas sekas tā iesniedzējiem un viņu ģimenes locekļiem.

2. Bērnām, kuru vecāki dzīvo dažādās valstīs, ir tiesības pastāvīgi uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar abiem vecākiem, izņemot ārkārtas gadījumus. (...)

Turklāt CRC 22. pantā ir noteikts, ka:

2. (...) Dalībvalstis sekmē pūliņus (...) šāda bērna aizsardzībai un palīdzības sniegšanai, kā arī jebkura bērna bēgļa vecāku vai citu ģimenes locekļu meklēšanai, lai saņemtu nepieciešamo informāciju, kas ļautu bērnam atkal apvienoties ar savu ģimeni.

Attiecībā uz bērniem bēgļiem Padomes Direktīvas 2003/86/EK (Ģimenes atkalapvienošanās direktīva) ⁽¹³⁵⁾ 10. panta 3. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis:

(a) atļauj viņa/viņas pirmās pakāpes radnieku taisnā augšupējā līnijā ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, nepiemērojot nosacījumus, kas paredzēti 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā;

(b) var atļaut viņa/viņas likumīgā aizbildņa vai cita ģimenes locekļa ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, ja bēglim nav radnieku taisnā augšupējā līnijā vai ja šādus radniekus nevar atrast.

- **Bērna viedokļa** ņemšana vērā ⁽¹³⁶⁾. Visiem bērniem ir tiesības brīvi paust savu viedokli. Bērna viedoklim visos ar viņu saistītajos jautājumos jāpievērš pienācīga uzmanība atbilstoši bērna vecumam un brieduma pakāpei. Šajā nolūkā bērnam it īpaši jāsniedz iespēja tikt uzklausi jebkādā ar viņu saistītā tiesvedībā un administratīvā procesā.
- Aizsardzība pret **privātās dzīves, ģimenes dzīves, mājokļa un korespondences aizskārumu** ⁽¹³⁷⁾. Tā aizsargā bērnu privāto dzīvi pret patvaļīgu valsts iestāžu un privātu organizāciju, piemēram, plašsaziņas līdzekļu, iejaukšanos. Šī aizsardzība attiecas uz četrām atšķirīgām jomām: privātā dzīve, ģimenes dzīve, dzīvojamo telpu neaizskaramība un korespondences noslēpums.
- Īpaša palīdzība un aizsardzība **bērniem, kuriem uz laiku vai pastāvīgi atņemta ģimenes vide**, ir noteikta CRC 20. pantā:

1. Bērnām, kurām īslaicīgi vai pastāvīgi nav savas ģimenes vai kuru viņa paša interesēs nedrīkst atstāt ģimenē, ir tiesības uz īpašu valsts aizsardzību un palīdzību.

2. Dalībvalstis saskaņā ar saviem tiesību aktiem nodrošina šādam bērnam alternatīvu aprūpi.
- **Aizsardzība un humānā palīdzība** bēgļiem vai patvēruma meklētājiem bērniem, kuri piesakās **bēgļa statusam vai tas tiek viņiem piešķirts, un tiesības izsekot viņu ģimenes locekļus, lai iegūtu ģimenes atkalapvienošanās nolūkā nepieciešamo informāciju** ⁽¹³⁸⁾.

⁽¹³⁵⁾ Padomes direktīva 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanu (OV L 251, 3.10.2003.).

⁽¹³⁶⁾ CRC 12. pants; līdzīgs noteikums ir izklāstīts Hartas 24. panta 1. punktā.

⁽¹³⁷⁾ CRC 16. pants.

⁽¹³⁸⁾ CRC 22. pants.

Jo īpaši attiecībā uz bērniem, kuri ir bēgļi, CRC⁽¹³⁹⁾ atzīst ne tikai tiesības saņemt atbilstīgu aizsardzību un humāno palīdzību, bet arī tiesības meklēt vecākus vai citus ģimenes locekļus. Tiek atzītas arī tiesības saņemt tādu pašu aizsardzību kā jebkuram citam bērnam, kurš kāda iemesla dēļ ir pastāvīgi vai uz laiku šķirts no ģimenes. Šīs tiesības kā nepavadītu bērnu, kuriem nepieciešama starptautiskā aizsardzība, ģimenes meklēšanas procesa stūrakmens ir plaši atzītas ES patvēruma *acquis*.

Saskaņā ar ES apņemšanos aizsargāt bērnu tiesības paktā ir integrēti iepriekš minētie instrumenti, piemēram, **ES Bērnu tiesību stratēģija** un tās neatņemamā sastāvdaļa – **ES Garantija bērniem, Komisijas paziņojums par bērniem migrantiem un Rīcības plāns par integrāciju un iekļaušanu 2021.-2027. gadam**. Šie instrumenti nodrošina, ka visās darbībās tiek ņemtas vērā bērnu intereses, pastiprinot viņu labklājībai nepieciešamo aizsardzību un gādību, kā noteikts Hartas 24. pantā.

⁽¹³⁹⁾ CRC 22. pants.

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

